

A HÁROMTEST-TRILÓGIA SZERZŐJÉTŐL

CIXINLIU

EURÓPA

HANGYÁK ÉS
DINOSZAURUSZOK

A HÁROMTEST-TRILÓGIA SZERZŐJÉTŐL

CIXINLIU

EURÓPA

HANGYÁK ÉS
DINOSZAURUSZOK

CIXIN LIU

HANGYÁK ÉS
DINOSZAURUSZOK

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2021

www.europakiado.hu • www.moobius.hu

Fordította

DRANKA ANITA

Csontcitadella és Sziklaváros elveszett történelme

Prológus

Ha a Föld teljes történelmét egyetlen napba sűríténénk, egy óra kétszázmillió évnek felelne meg, egy perc 3,3 millió évnek, egy másodperc pedig ötvenötezer évnek. Az élet reggel nyolc vagy kilenc óra körül jelenne meg, az emberi civilizáció azonban a nap utolsó másodpercének utolsó tizedmásodpercéig váratna magára. Azóta, hogy a filozófusok először vitatkoztak egy ógörög templom lépcsőin, hogy a rabszolgák lerakták a Nagy Piramis alapjának első követét, hogy Konfuciusz oktatni kezdte első tanítványát egy zsúpfedeles kunyhó gyertyafényes félhomályában, egészen addig a pillanatig, amikor ön fellapozta ennek a könyv első oldalát, mindössze egyetlen tizedmásodperc telt volna el.

De vajon hogyan alakult a földi élet az ezen tizedmásodperc előtti órákban? Vajon a többi élőlény mindössze csak úszott, futott, szaporodott és aludt? Vajon évmilliárdokon át valóban ennyire tudatlanok lettek volna? Az élet fájának számtalan ágán egyedül a mi kis gallyacskánkra ragyogott rá az értelem fénye? Nem tűnik túl valószínűnek.

Az értelem apró magvának azonban nem könnyű hatalmas civilizációvá növekednie. Számos körülmény együttállására van hozzá szükség, ennek előfordulási esélye pedig egy a millióhoz. A születő értelem elvégre olyan, mint az apró láng a nyílt mezőn – bármely irányból érkezhetsz egy könnyű szellő, ami kiolthatja. Még ha sikerül is lángra lobbantania a környező gyomokat, a kis tűz útját hamar elállhatja egy üres tisztás vagy patak, ahol minden további nélkül kialszik. Ha mégis sikerül hatalmas tűzzé nőnie, megvan az esélye, hogy egy nagyobb vihar kioltja. Mindent egybevetve, nagyon kicsi az esélye, hogy egy lángocskából tomboló tűzvész alakul ki. Így aztán elképzelhetjük, hogy az evolúció hosszas története során a bimbózó értelem úgy szikrázott fel néha és aludt ki azonnal az őskor végtelen éjszakájában, mint a szentjánosbogarak fényei.

Úgy húsz perccel éjfél előtt – vagyis nagyjából húsz perccel érkezésünk előtt – két lángja lobbant fel az értelemnek a Földön. Ez a húszperces időszak semmiképpen nem mondható rövidnek. Több mint hatvanmillió évnek felel meg, s egy olyan távoli kort feltételez, ahová már a képzeletünk sem ér el. Az emberiség ősei még újabb pár tízmillió évig nem jelentek meg. Akkoriban nem

voltak emberek, és még a kontinensek is teljesen más formájúak voltak, mint napjainkban. A földtörténeti időskálán ezt nevezzük késő krétakornak.

Ebben az időben a dinoszauruszokként ismert hatalmas állatok lakták a Földet. Számptalan különféle fajuk volt, legtöbbjük igen nagy. A legnehezebb közülük nyolcvan tonnát nyomott, annyit, mint nyolcszáz ember, a legmagasabb pedig harminc méterre is megnőtt, azaz akkorára, mint egy négyemeletes épület. Ekkor már százhatvanötmillió éve éltek a Földön, ami azt jelenti, hogy több mint kétszázharmincmillió évvel a mi korunk előtt jelentek meg bolygónkon.

Az emberiség pár százezer évéhez képest, amióta létezik ezen a világon, százhatvanötmillió év igen hosszú időszaknak számít. Egy ilyen hosszú időszak alatt az ugyanarra a helyre csepegő esőcsepp képes átvájni az egész Földet, és egy folyamatosan a hegyoldalt érő enyhe szellő akár az egész hegyet elhordhatja. Egy faj, amely ugyanennyi idő alatt folyamatosan fejlődik, bármilyen ostoba volt is az elején, a végére értelmessé válik.

Ez történt végül a dinoszauruszokkal is. Hatalmas fákat döntöttek ki, megfosztották őket ágaitól és leveleiktől, majd indákkal nagy köveket kötöztek a fatörzsekre. Ha a kő kerek vagy négyszögletes volt, az eszköz kalapáccsá vált (s képebbé arra, hogy egy mai autót egyetlen csapással kilapítson), ha lapos, fejszévé, ha hegyes, lándzsává. Mikor lándzsát készítettek, a dinoszauruszok meghagytak pár ágat a fatörzsek végén, hogy stabilizálják őket repülés közben. A lándzsák több tíz méter hosszúak is lehettek, és úgy repültek, mint a fel nem robbanó rakéták!

A dinoszauruszok primitív törzseket alkottak, és hatalmas barlangokban éltek, amelyeket ők maguk vájtak ki. Megtanulták a tűz használatát: megőrizték a parazsat, melyet a villámcsapások hagytak hátra, és ezzel világították meg barlangjaikat vagy ezen főzték meg az ételüket. Világítóeszköznek használt gyertyáik gyakran egész, több öl vastagságú fenyőfák voltak. Az elszenesedett fatörzsekkel még írtak is a barlangjaik falára: pár egyszerű vonással feljegyezték, hány tojást raktak előző nap, és hány dinoszaurusz-fióka kelt ki aznap. Ami még fontosabb: a dinoszauruszok már rendelkeztek valamiféle kezdetleges nyelvvél. Beszélgetésük a mi fülünknek úgy hatott volna, mint a vonatok sípolása.

Ugyanebben az időben a Földön egy másik faj is a kibontakozó értelem jelét mutatta: a hangyáké. A dinoszauruszokhoz hasonlóan addigra a hangyák is

végigmentek az evolúció hosszas folyamatán. Városokat építettek minden kontinensen, magasba tornyosuló hangyabolyokból vagy föld alatti labirintusokból. A hangyatársadalom összetettsége még a dinoszauruszok társadalmáét is felülmúlta. Több királyság is létezett, melyek egyenként meghaladták a több százmilliós népességet, és ezek a hatalmas társadalmak bonyolult, erősen szervezett formációkká fejlődtek, amelyek precíz, gépies tempóban működtek. A hangyák feromonok segítségével kommunikáltak egymással. Ezek a rendkívül kifinomult illatmolekulák sokrétű információkat is képesek voltak továbbítani, ami a dinoszauruszokénál fejlettebb kommunikációval ruházta fel a hangyákat.

Bár az értelem első szikrája két fajban – egy nagyban és egy kicsiben – is megjelent a Földön a civilizációhoz vezető út egyik lépéseként, mindkét fajnál végzetes hibák és legyőzhetetlen akadályok merültek fel.

A dinoszauruszok legnagyobb hátránya az volt, hogy nem rendelkeztek ügyes végtagokkal. Bár nagy, ügyetlen karmaikhoz harcban semmi nem volt fogható (az egyik dinoszauruszfajnak, a Deinonychus-nak éles, pengeszerű karmai voltak, amelyekkel ki tudott belezni más dinoszauruszokat), és primitív eszközöket is tudtak készíteni, finomabb műveletekre nem voltak képesek – nem bírtak összetettebb eszközöket készíteni, írni, vagy bármi más bonyolultabb feladatot elvégezni. Egy ügyes fogó végtag azonban előfeltétele a civilizáció fellendülésének. Csak sokoldalú foglalatosságra alkalmas végtagokkal tud hasznos körforgás képződni egy fajnál az agyfejlődés és a túlélés érdekében folytatott tevékenységek között.

A dinoszauruszokkal ellentétben a hangyák elképesztően aprólékos feladatokat is el tudtak végezni, és komplex létesítményeket építettek a föld fölött és alatt is. Gondolkodásukból ugyanakkor hiányzott a sokszínűség és a gazdagság. Kollektív intelligenciájuk szigorú volt és merev, nagyban hasonlatos egy számítógépes programhoz. A hosszú idő alatt kialakult programok által vezérelten a hangyabolyok egyik nagyszabású városukat építették a másik után. A hangyatársadalom olyan volt, mint egy hatalmas, pontos gépezet, amelyben az egyes hangyák nem többek pusztán fogaskerekeknél. Ha egy ilyen fogaskerék levált a gépezetről, gondolkodása rendkívül felületes és mechanikus volt. A civilizációhoz szükséges gondolkodás azonban az egyének privilégiuma – vegyük példának a mi Newtonunkat vagy Einsteinünket. A kollektív intelligencia egyszerű redundanciája nem képes kialakítani az emelt szintű gondolkodást – ahogy közülünk, emberek közül százmillió sem lett volna képes,

bármennyire erősen töri is a fejét, előállni Newton törvényeivel vagy a relativitáselmélettel.

Ha az események a normális módon zajlottak volna, a hangyák és a dinoszauruszok társadalmi nem tudhattak volna tovább fejlődni. Ahogy előttük és utánuk is számtalan fajjal megtörtént, az értelem szikrái, amelyek felragyogtak esetükben, kihunytak volna az idő óceánjában; nem lettek volna többek két fényvillanásnál a Föld történelmének hosszú éjszakájában.

Ekkor azonban különös dolog történt.

1

Az első találkozás

Átlagos nap volt a késő krétakorban. A pontos dátumot lehetetlen megállapítani, de igazán átlagos nap volt, és a Földön béke honolt.

Vegyük szemügyre a világ megjelenését ezen a napon! Akkoriban a kontinensek formája és elhelyezkedése gyökeresen eltért a jelenlegitől. Az Antarktisz és Ausztrália egyetlen földrészt alkottak, amely nagyobb volt, mint napjainkban bármelyik eme két kontinens közül. India hatalmas sziget volt a Tethys-óceánon, Európa és Ázsia pedig két külön földrészt alkotott. A dinoszaurusz civilizáció főleg két szuperkontinensen terjedt el. Az első, Gondwana több milliárd évvel korábban a Föld egyetlen egybefüggő földrésze volt. Azóta darabjaira szakadt, de még így is akkora volt, mint a mai Afrika és Dél-Amerika együttvéve. A másik kontinens, Laurázsia, Gondwanából vált le; belőle alakult ki a későbbi Észak-Amerika.

Ezen a napon minden kontinens minden élőlényét a túlélés ügye foglalta le. Ebben a civilizálatlan világban senki nem tudta, honnan jött, és senkit nem érdekelt, merre tart. Mikor a krétakori nap közvetlenül a fejük felett járt, és a szágópálmák levelei által vetett árnyék a legrövidebb volt, mindenkit csak az érdekelt, hol tesznek majd szert aznapi ebédjükre.

Az egyik Tyrannosaurus rex már rátalált az ennivalóra. Ebben a pillanatban épp Gondwana közepén tartózkodott, egy napsütötte tisztáson, melyet magas szágópálmák vettek körül. Ebédje egy nagy, húsos gyík volt, amit az előbb fogott el. A dinoszaurusz hatalmas karmaival kettétépte a még mindig kapálózó gyíkot, majd hatalmas szájába dobta a hátsó felét. Miközben élvezettel habzsolta, igen elégedett volt a világgal és saját életével.

A Tyrannosaurus bal lábától úgy egyméternyire kis hangyaváros állt. A város, melynek nagy része a föld alatt helyezkedett el, több mint ezer hangyának adott otthont. A gyíkot üldöző Tyrannosaurus hatalmas földrengést okozott a városban, de szerencsére nem tiporta el. A lakók a felszínre siettek és felnéztek. Az ő

szemszögükből a Tyrannosaurus az égbolt több mint felét elfoglalta, olyannak tűnt, mint egy, az ég felé magasodó csúcs, amely áthatol a felhőzetben. A hegy árnyékában állva a hangyák úgy érezték, mintha hirtelen beborult volna az ég. Nézték, ahogy magasan odafenn a gyík egyik fele elhagyja a Tyrannosaurus karmát, és bekerül a hatalmas szájba. Hallották, ahogy a dinoszaurusz rág – a hang olyannak tűnt, mint a mennydörgés. Máskor ezt a mennydörgést gyakran kísérte csontszilánkokból és húscafatokból álló heves zivatar, a dinoszaurusz lakomájának maradványai, amelyek még akkor is képesek voltak egy teljes napon át táplálni az egész várost, ha épp csak egy kevés szóródott le. Ez a Tyrannosaurus azonban szorosán összezárt szájával rágott, és semmi nem potyogott le az égből. Egy pillanat múlva a gyík másik felét is a szájába dobta. A mennydörgést ismét hallani lehetett odafentről, de csontok és húscafatok most sem szálltak alá.

A Tyrannosaurus, miután belakmározott, két lépést tett hátrafelé, majd elégedetten lepihent az árnyékba, hogy szundítson egyet. A hangyák nézték, ahogy a hegycsúcs összeomlik, és magas, távoli hegyvonulattá alakul. A Föld megremegett, a síkságot pedig ismét elöntötte a ragyogó napfény. A hangyák a fejüket rázták, és sóhajtottak. Ebben az évben hosszú volt a száraz évszak, és az élet minden egyes nappal csak nehezebb lett. Ekkor már második napja nem ettek.

Mikor a letört hangyák újra a város bejárata felé indultak, újabb földrengés rázta meg a tisztást. Visszafordultak, és látták, hogy a hegyvonulat ide-oda gördül a földön. Miközben figyelték, a Tyrannosaurus szájába vette egyik hatalmas karmát, és vadul kaparászni kezdett a fogai között. A hangyák azonnal megértették, miért nem tud aludni: húscafat akadt a fogai közé, és nem hagyta nyugodni.

A hangyaváros polgármesterének váratlan ötlete támadt. Felmászott egy fűszálra, és feromonokat bocsátott ki az odalént elterülő boly felé. Amerre csak elhaladt a feromonfelhő, a hangyák mind megértették a polgármester szándékát, és továbbadták az üzenetet. Csápok hajladoztak, ahogy a bolyon végigsöpört az izgatottság hulláma. A hangyák a polgármester vezetésével megindultak a Tyrannosaurus felé, mint megannyi apró, fekete patak a földön. A hegyvonulat eleinte lehetetlenül messzinek tűnt a horizonton: látható volt, de elérhetetlen. A Tyrannosaurus azonban nyughatatlanul ismét feléjük fordult, és egyetlen pillanat alatt áthidalta a közte és a vonuló hangyák közti távolságot. Egyik hatalmas karma lecsapott az égből, és földrengető erővel ért le a polgármester előtt. A

becsapódás ereje az egész vonuló sereget az égbe repítette, a nyomában kelt por pedig úgy emelkedett a magasba a hangyák előtt, mint az atombomba gombafelhője.

A hangyák anélkül, hogy megvárták volna, hogy leülepedjen a por, követték polgármesterüket a Tyrannosaurus karmára. A dinoszaurusz mancsa a talajra merőlegesen állt, egyenetlen, göcsörtös sziklafalként. A hangyák azonban kiválóan másztak, így ez nem jelentett számukra akadályt. Gyorsan felmásztak a sziklafal tetejére, majd fel a dinoszaurusz alkarjára. A hangyák szemével nézve az alkar durva bőre vízmosásokkal és szakadékokkal teli fennsíknak tűnt. A menet végigvonult ezeken a szakadékokon, végig a felkaron, végső céljuk, a Tyrannosaurus szája felé. A dinoszaurusz ekkor felemelte hatalmas karmát, hogy ismét piszkálni kezdje a fogát. A felkarján menetelő hangyák érezték, hogy a talaj megdől alattuk, majd egyre erősebben hat rájuk a gravitáció, és belekapaszkodtak a talajba, hogy ne essenek le. A Tyrannosaurus hatalmas feje az ég felét kitöltötte, lassú lélegzete olyan volt, mint a föld felett átsöprő szél. A magasból letekintő hatalmas szempár reszkető félelemmel töltötte el a hangyákat.

A Tyrannosaurus megpillantotta a hangyákat az alkarján, és felemelte a másik karját, hogy lesöpörje őket. Magasba emelt, hatalmas tenyere úgy takarta el a déli nap fényét, mint a viharfelhő, és a síkság, amelyen a hangyaboly állt, hirtelen sötétségbe borult. A hangyák rémülten nézték az égen sötétlő tenyeret, és hevesen kalimpáltak csápjaikkal. A polgármester felemelte elülső lábát, a többiek pedig követték a példáját, és egyként mutattak a dinoszaurusz szájára.

A Tyrannosaurus pár pillanatig döbbsenten nézett, majd megértette a hangyák szándékát. Rövid gondolkodás után leengedte felemelt karját. Alkarja fölül azonnal eltűntek a felhők, és előbújt a nap. A Tyrannosaurus tágra nyitotta száját, majd egyik, karmos ujját hatalmas fogaira tette, ezzel hidat képezett alkarja és állkapcsa között. A hangyák egy pillanatig haboztak, aztán a polgármester megindult át az ujjon, ők pedig követték.

A hangyák egyik csapata gyorsan elérte az ujjvéget, és a sima, kúp formájú karomvégen állva ámulattal bámultak a dinoszaurusz szájába. Előttük sötét világ nyílt, melyben vihar készülődött. Arcukba erős, párás, dögszagú szél csapott, a végtelen mélységből mennydörgés zengett. A hangyák szeme, mikor hozzászokott a félhomályhoz, halványan ki tudott venni a távolban egy hatalmas, még sűrűbben sötét foltot, melynek alakja egyre változott. Hosszú időbe telt

rájönniük, hogy a dinoszaurusz torkát látják. Innen hallották a morajló mennydörgést is, ami a dinoszaurusz gyomrából eredt. A hangyák rémülten elfordultak, aztán egyenként átkapaszkodtak a dinoszaurusz hatalmas fogaira, és lemásztak a sima, fehér zománcsiklákon, majd erős rágószerveikkel tépkedni kezdték a fogak közti széles hasadékba szorult rózsaszín gyíkhúst.

Időnként egy-egy hangya rágás közben felnézett a két hatalmas fogra, amely tőle jobbra és balra az égbe nyúlt. Fölöttük, a dinoszaurusz állkapcsán újabb sor fog csillogott a szájba bevilágító napfényben; úgy tűnt, bármelyik pillanatban lecsaphat rájuk. A Tyrannosaurus már a felső állkapcsához emelte ujját, a hangyák töretlen sora pedig tovább áramlott a fogakra, hogy felfalja a közük akad húst; a jelenet híven tükrözte az alsó állkapcsón zajlót. Közel ezer hangya sürgött-forgott a dinoszaurusz fogai közti tucatnyi részben. Hamarosan teljesen eltakarították a húsdarabokat.

A kellemetlen érzés elmúlt a Tyrannosaurus fogai közül. A dinoszaurusz még nem volt elég fejlett ahhoz, hogy köszönetet mondjon, így csak hosszú, elégedett sóhajt engedett ki. Hirtelen támadt hurrikán söpört végig a két fogsoron, és minden egyes hangyát kifújta közülük. A boly fekete porfelhőként szóródott szét a levegőben. A hangyák, mivel testük elképesztően könnyű volt, sértetlenül értek földet úgy egy méterre a Tyrannosaurus fejétől. Teli gyomorral, elégedetten gyalogoltak vissza városuk bejáratáig. A Tyrannosaurus, melynek fogai közül elmúlt a feszítő érzés, az oldalára fordult a hűvös árnyékban, és jóleső álomba merült.

Így történt.

Ahogy a Föld csendesen forgott tovább, a Nap némán siklott nyugat felé, a szágópálmák árnyékai hosszabbra nőttek, a fák között pedig pillangók és más apró rovarok repkedtek. A távolban az ósóceán hullámai Gondwana partjait nyaldosták.

Senki nem tudta, hogy ebben a nyugodt pillanatban a Föld történelme éles fordulatot vett.

A civilizáció hajnala

Két nappal a hangyák és a dinoszaurusz közti találkozás után, egy ugyanilyen izzasztó délutánon a hangyaváros lakói ismét rengeni érezték a földet a fejük fölött. A felszínre érve látták, hogy egy Tyrannosaurus alakja tornyosul föléljük. Azonnal felismerték, hogy ugyanaz, akivel két nappal azelőtt találkoztak. A Tyrannosaurus lekuporodott, szeme a földet kutatta. Mikor rátalált a hangyabolyra, felemelte egyik karmát, és a tátongó szájában villogó két hatalmas fogsorra mutatott. A hangyák azonnal megértették, mit akar, és mind az ezren izgatottan mozgatták csápjaikat. A Tyrannosaurus egyik mellső végtagját a földre tette, és hagyta, hogy a hangyák felkapaszkodjanak. A két nappal ezelőtti jelenet megisméltődött: a boly belakmározott a dinoszaurusz fogai közé akadt húsból, a dinoszaurusz pedig megszabadult az enyhe fájdalomtól.

Innentől kezdve a Tyrannosaurus már rutinosan kereste fel a hangyák városát, hogy kitisztíttassa a fogait. A hangyák már ezer méterről is megéreztek a lépteit, és képesek voltak megkülönböztetni a többi dinoszaurusztól. A hang alapján még azt is meg tudták mondani, melyik irányba tart. Ha a hangyaváros felé ment, a hangyák a felszínre siettek, mert nem volt kétséges, hogy az aznapi élelmük immár biztosítva van. A hatalmas állat és az apró élőlények közötti együttműködés lassacskán egyre kimunkáltabbá és kiszámíthatóbbá vált.

Egy nap a város lakói ismét meghallották a léptek hangját a talaj mennyezetén át. Ezúttal azonban másképpen hangzottak: az ismerős léptekbe ismeretlen rezgések keveredtek. A felszínre siető hangyák látták, hogy ismerősük három másik Tyrannosaurus rex és egy Tarbosaurus bataar kíséretében érkezett. Mind az öt dinoszaurusz a fogsorára mutatott a karmával, hogy a hangyák segítségét kérje. A polgármester felismerte, hogy egyedül az ő erői nem lesznek elegendőek a feladathoz, és számos dolgozóját sietve elküldte, hogy lépjenek kapcsolatba a környék más városaival. Hamarosan három sávban patakozott elő a hangyák a fák közül, és gyűltek össze a tisztáson. Összesen körülbelül hatezer hangya gyűlt egybe. Minden dinoszaurusznak ezer hangya segítségére volt szüksége, jobban mondva a fogaik közé szorult hús ezer hangyát tudott

jóllakatni.

Másnap nyolc dinoszaurusz érkezett, hogy kitisztítsa fogait a hangyákkal. Az ezt követő pár napban a számuk tízre nőtt, nagy részük hatalmas húsevő volt. A dinoszauruszok letaposták a környező pálmákat, ezzel jelentős mértékben bővítették a tisztást, ugyanekkor megoldották a közelben lévő tucatnyi hangyaváros élelmezési problémáit.

A két faj közötti együttműködés azonban semmiképpen nem állt szilárd alapokon. Először is, a dinoszauruszok életének számtalan nehézsége – a zsákmány ritkasága esetén előforduló éhség, a vízhiány alatti szomjúság, a saját fajukkal vagy más dinoszauruszokkal vívott harcokban szerzett sérülések, valamint a seregnyi halálos betegség – mellett az, hogy hús szorul a fogaik közé, apró kellemetlenségnek számított csupán. A dinoszauruszok jó része csak kíváncsiságból kereste fel a hangyákat egy fogtisztításra, esetleg szórakozásból. Másfelől a száraz évszak végével a hangyák számára ismét bőségesen akadt élelem, és nem volt szükségük erre a meglehetősen szokatlan élelemszerzési módszerre. A legtöbb hangya nem túl lelkesen vett részt ezeken a borzalmas lakomákon a dinoszauruszok szájában, amely nagy mértékben emlékeztetett a pokol kapujára.

A dinoszauruszok és hangyák közti együttműködésben egy fogszuvasodástól szenvedő Tarbosaurus érkezése jelentette a nagy előrelépést. Aznap délután összesen kilenc dinoszaurusz érkezett a hangyákhoz fogtisztításra. Miután kitisztították a húst a fogai közül, ez a Tarbosaurus még mindig nyugtalannak tűnt, és felemelte elülső végtagját, hogy megakadályozza a hangyák távozását munkájuk elvégzésével, majd a másik mellső végtagja karmával hevesen mutogatott fogai felé. A bolyt vezető polgármester pár tucat hangya élén visszatért a dinoszaurusz szájába, és alaposan átkutatva a fogsort. Hamar feltűnt nekik a számos lyuk a sima zománccfalakban – mindegyikük elég nagy volt ahhoz, hogy három hangya is beférjen rajta egymás mellett. A polgármester ment be elsőnek az egyik ilyen nyílásba, majd több másik hangya is utánamászott. Alaposan szemügyre vették a járat falait. A dinoszaurusz fogai nagyon kemények voltak, ami ebbe képes volt alagutat vájni, az kétségtelenül éppolyan jól tudott ásni, mint maguk a hangyák.

Ahogy a hangyák meneteltek előre, egy mellékvájtából hirtelen előrontott egy náluk kétszer nagyobb fekete féreg. Hatalmas, éles rágószervei voltak, melyekkel egyetlen roppanással leharapta a polgármester fejét. Ugyanebben a

pillanatban mindenholnan további férgek törtek elő, kettéválasztották az alagútban vonuló hangyák sorát, és heves támadást indítottak ellenük. A hangyák túl kimerültek voltak a védekezéshez, így több mint felüket egyetlen pillanat alatt lemészárolták. A túlélők aztán hevesen küzdöttek, hogy áttörjenek az őket bekerítő ellenség falán, de miután sikeresen átvágták magukat rajtuk, eltévedtek a labirintusszerű járatokban. Csak öt hangyának sikerült megmenekülnie az üregből, egyikük a polgármester fejét is magával cipelte. A hangyák feje viszonylag hosszú ideig marad életben és tudatánál azután, hogy elválasztották a testétől. Így, mikor az öt hangya kivitte a dinoszaurusz szájából, a polgármester el tudta magyarázni a helyzetet a még mindig az alkaron várakozó több ezer hangyának, és ki tudott adni egy utolsó parancsot, mielőtt elpusztult.

Hamarosan kétszáz katonahangya vonult be a dinoszaurusz szájába, és kitakarították azt az üreget, ahová a polgármester először merészkedett be. Bár a katonák kiváló harcosok voltak, a fekete férgek sokkal nagyobbra nőttek náluk. Mivel ismerték a vájatok kialakítását, a férgek sikeresen visszaverték a katonahangyák támadását, tucatnyit megöltek közülük, és kiszorították őket az alagútból. Mikor azonban a hangyasereg harci kedve csökkenni kezdett, erősítés érkezett egy másik városból. Ezek a csapatok másféle katonákból álltak: kisebbek voltak ugyan, de hangyasav segítségével pusztítóbb támadást voltak képesek végrehajtani. Az újonnan érkezett katonák berontottak az alagútba, majd hirtelen megfordultak, odatartották hátsó felüket az ellenségnek, és hangyasavval teli cseppekkel permetezték le őket.

A férgek testéből sötét füstfelhő emelkedett fel: egyetlen pillanat alatt alaktalan fekete tömeggé égtek. Hamarosan újabb felmentő sereg érkezett. Ezek a katonahangyák is viszonylag kicsik voltak, rágószervük azonban olyan erős méreggel rendelkezett, hogy egyetlen harapásuk elég volt ahhoz, hogy egy fekete féreg két rándulást követően kimúljon.

Ahogy a harc tüze fellángolt, a hangyasereg fogról fogra haladt a Tarbosaurus szájában, és sorban kiirtotta belőlük a fekete férgeket. A fogak minden egyes lyukából savas füst áradt. Dolgozóhangyák egy csapata kezdte el kihordani a fekete férgek hulláját a dinoszaurusz szájából, hogy felhalmozza őket egy levélen a tenyerén. A levélen hamarosan egész halomban heverték a fekete férgek hullái, melyek közül a savval összeégetettek még mindig füstöltek. Számos más dinoszaurusz is a Tarbosaurus köré gyűlt, és elképedve nézte. Fél óra múlva a csata véget ért, a fekete férgeket kiirtották a fogakból. A Tarbosaurus szája megtelt a hangyasav különös ízével, de a fogfájás, ami élete

nagy részében gyötörte, elmúlt. A dinoszaurusz izgatottan bömbölni kezdett, és minden jelen lévő dinoszaurusznak beszámolt a csodáról.

A hír gyorsan terjedt az erdőben, és a hangyákhoz látogató dinoszauruszok száma ugrásszerűen megnőtt. Némelyikük még mindig csak azt akarta, hogy tisztítsák ki a fogát, a legtöbben azonban különféle fogászati problémákra vártak segítséget, mert a fogszuvasodás egyaránt sújtotta a hús- és a növényevőket. A legforgalmasabb napokon akár több száz dinoszaurusz is megjelent a tisztáson, ennek megfelelően az őket kiszolgáló hangyák száma is ugrásszerűen nőtt. A dinoszauruszoktól eltérően a hangyák, ha egyszer idejöttek, ritkán távoztak. Fokozatosan felépült egy hatalmas város, amely több mint egymillió hangyának adott otthont. Ez a város, Csontcitadella lett a hangyák és dinoszauruszok első közös gyülekezőhelye a Földön. Minden egyes nap gigantikus dinoszauruszok haladtak végig nagy léptekkel a tisztáson, a vonuló hangyák között. Nyüzsgő, virágzó helyé vált.

Ahogy egyre többen vették igénybe a segítségüket, és a száraz évszak is véget ért, a hangyák már nem érték be a dinoszauruszok fogai közé szorult húscafatokkal. A dinoszauruszok most már friss csontokkal és hússal fizettek nekik a fogászati kezelésért. Csontcitadella lakói egy idő után már nem szorultak arra, hogy élelmet keressenek, és hivatásos fogorvosokká váltak. Ez a szakosodás gyors fejlődést biztosított a hangyák orvosi módszereinek.

Mikor a fogférgesek kipusztításán fáradoztak, a hangyák gyakran vonultak végig a dinoszauruszok foggyökerébe fúrt járatokon. A fogak és az íny összeérésénél vastag, áttetsző csöveket találtak. Mikor a harc során hozzáérték ezekhez, a dinoszauruszok szája erőteljes, földrengésszerű mozgásba kezdett. A hangyák idővel fokozatosan megértették, hogy ezeknek a csöveknek az érintése fájdalmat okoz a dinoszauruszoknak – ezeket a felépítményeket később idegeknek nevezték el. A hangyák már régóta tudták, hogy egy bizonyos kétlevelű növény gyökerének elfogyasztása elszibbasztja tagjaikat és akár több napra is álomba merülnek tőlük. Ez alatt az idő alatt egy hangya akkor sem érzett fájdalmat, ha letépték egy lábát. Ezért aztán ennek a növénynek a nedvével kezdték kengetni a dinoszauruszok foggyökerének idegeit, és ezután az érintésük már nem okozott földrengéseket. A fogbetegségektől szenvedő dinoszauruszok ínye néha elfertőződött, a hangyák azonban ismertek egy másik növényt, amelynek a leve elősegítette a sebek gyógyulását. Így aztán ennek a növénynek a nedvével kenték be a dinoszauruszok ínyének fekélyeit, melyek gyorsan összezáródtak. Ennek a két, fájdalom- és gyulladáscsökkentő technikának a segítségével a hangyák

nemcsak a fogférgectől voltak képesek megszabadítani a dinoszauruszokat, hanem más, nem a fogférgek miatt kialakult bajoktól, többek közt a különféle eredetű fogfájásoktól és az ínygyulladástól is.

A hangyák orvosi módszereiben az igazi forradalmat azonban a dinoszauruszok testének felderítése hozta el.

A hangyák született felfedezők voltak, nem pusztán kíváncsiságból – a kíváncsiság sosem jellemezte őket –, hanem ösztönből, amely életterük folyamatos bővítésére sarkallta őket. Gyakran előfordult, hogy miközben férgeket irtottak, vagy orvosságot öntöttek a dinoszaurusz fogsorára, bepillantottak a szája mélyébe. A sötét, nedves belső tér felébresztette bennük a felfedezés iránti vágyat, idegensége és veszélyessége miatt azonban visszariadtak ettől a vállalkozástól.

A dinoszaurusztest felfedezésének korát egy Daba nevű hangya hozta el – a krétakori civilizációk történetének első, név szerint ismert hangyája. Daba hosszas előkészületek után kihasználta a lehetőséget, amelyet egy fogféregirtás hozott, és egy tíz katonából, valamint tíz dolgozóból álló csapat élén expedíciót indított egy Tyrannosaurusz szájának mélyébe. A szélsőséges páratartalommal küzdő csapat végighaladt a nyelv hosszú, keskeny síkságán. A síkságot számtalan fehér kőtömbként kiemelkedő ízlelőbimbó pettyezte, mintha egy látványos megalitikus építményt formáltak volna, amely a végtelen, messzi sötétségbe nyúlt. A hangyafelfedezők a csúszós tömbök kerülgetésével haladtak előre. Ahogy a dinoszaurusz nyitotta és zárta a száját, a fogai közti réseken beáramlott a külvilág fénye. A fény ferdén áradt végig a nyelv síkságán, villámként vibrált a láthatáron, és hosszú, reszkető árnyékokat vetett a hatalmas ízlelőbimbó-megalitok mögé. Mikor a dinoszaurusz nyelve megmozdult, a teljes síkság megemelkedett, majd visszasüllyedt, mintha hullámozna, és a megalitokon remegések futottak végig. A rémálomba illő látvány rettegéssel töltötte el a hangyákat, de továbbhaladtak. Néha, mikor a dinoszaurusz nyelt egyet, mindkét oldalon sűrű folyadék áramlott végig, ami egyetlen pillanat alatt elárasztotta az egész síkságot. A hangyák az ízlelőbimbókba kapaszkodtak, hogy ne sodorja el őket, és várták, hogy elvonuljon az ár, mielőtt folytatják útjukat.

Végre elértek a nyelv tövéig. Ide már sokkal kevésbé ért el a fény, alig világította meg a két hatalmas barlang bejáratát. Az egyikben heves szélvihar tombolt, ki- és befelé áradt a levegő, és minden két vagy három másodpercben irányt váltott. A másik barlangból nem fújt szél, de elképzelhetetlen mélységéből morajló

dörgés szakadt fel. A hangyák, amióta a fogakon dolgoztak, hozzászoktak ehhez a hanghoz, itt azonban sokkal hangosabb volt, hasonló a mennydörgéshez. Később megtudták, hogy ez a két, hatalmas nyílás a dinoszaurusz lég- és nyelőcsőve. A rejtélyes, borzalmas morajlás jobban megrémítette a hangyákat, mint a vihar, ezért úgy döntöttek, a légcsőben haladnak tovább. Daba vezetésével óvatosan megindultak a járat csúszós falain. Mikor a szél a hátuk mögül fúj, többlépésnyit siettek előre, mikor szemből, akkor lehetetlen volt tovább haladni, és nem tehettek mást, mint hogy szorosan a falhoz lapulva kapaszkodnak.

A hangyák nem értek el túl messzire, mielőtt lépteik irritálni kezdték volna a légcsővet. A dinoszaurusz ekkor enyhe köhögéssel vetett véget a hangyák első expedíciójának. Az alagút mélyéről elképzelhetetlen erejű hurrikán tört elő, felkapta az expedíció tagjait a talajról, és villámsebességgel sodorta végig őket a nyelv síksága fölött. Némelyik felfedező a dinoszaurusz hatalmas fogaiba csapódott, másokat egyenesen kiröpített a szájából.

Daba egyik középső lábát elveszítette a kudarcot vallott expedíció során, de ez nem tántorította el: gyorsan megszervezte a másodikat. Ezúttal, ahelyett, hogy visszatértek volna a légcsőbe, a hangyák a nyelőcső felé indultak el. Az út eleje könnyen ment: miután elértek a nyelv tövéig, behatoltak a nyelőcsőbe, és sokáig haladtak az úton. A sötétben a járat végtelennek tűnt, a fekete mélységből áradó morajlás pedig egyre hangosabbnak és hangosabbnak.

Ebben a pillanatban a Tyrannosaurus, akinek a testében a hangyák felfedezőútra indultak, ivott egy kortyot a patakból. A nyelőcsőben menetelő hangyák egyszer csak robajt hallottak a hátuk mögöl, ami egyre erősebbé vált, míg nem túlharsogta az előttük morajló mennydörgést is. Épp mikor Daba utasította a felfedezőcsapatot, hogy álljanak meg, amíg kideríti, mi történik, rájuk tört egy hatalmas, az egész alagutat kitöltő vízfal, és minden hangyát elsodort a nyelőcsőben. A mindent elsöprő áradatban evickéló Daba szédült és elvesztette az irányérzékét, de tudta, hogy eszméletlen sebességgel jut egyre messzebb, le, a dinoszaurusz gyomra felé.

Végül egy erős huppanással leért, és valami pépes dologba kezdett süppedni. Minden erejével kétségbeesetten kapálózni kezdett, hogy kimeneküljön a sűrű kulimászból, de a ragacsos pépben alig bírt megmozdulni. Szerencsére a víz egyre csak áradt lefelé, felhígította a pépet, és mindent felkavart. Mikor minden újra lecsillapodott, Daba a felszínre emelkedett.

Először járni próbált. Lába alatt a pép lágy volt és vizes, de a felszínére különféle alakú és méretű szilárd darabok úsztak fel, amiken képes volt elindulni. A lába cuppogott a ragacsban, de végül kiért a pép szélére. Puha fal magaslott előtte, melyet hangya hosszúságú csillók borítottak, akár egy bizarr törpefaerdő – a gyomorfal, mint később megtudta.

Daba mászni kezdett felfelé a gyomorfalon. Bármerre ment, az őt körülvevő csillók összegöndörödtek, megpróbálták elkapni, de mozgásuk lassú volt, és minden alkalommal zsákmány nélkül egyenesedtek ki. Daba szeme eddigre hozzá szokott a belső világ homályához. Meglepetésére azt vette észre, hogy nem teljes a sötétség idebenn. A teret halvány fény töltötte be, ami a dinoszaurusz bőrén át ragyogott be a külvilágból. A halvány fényenél Daba észrevette négy hangyatársát, akik felfelé kapaszkodtak a gyomorfalon, és csatlakozott hozzájuk. Az öt hangya, miután kiheverte a megrázkódtatást, lenézett arra a – később emésztőtengernek elnevezett – pépre, amelyből az imént szabadították ki magukat.

Az emésztőtenger hatalmas, nyúlós anyagból álló mocsár volt. Felszíne lassan kavargott, időnként hatalmas buborékok pukkantak ki, ebből eredt az ismerős morajló hang. Mikor egy nagyobb buborék kidurrant alatta, Daba látta, hogy egy rövid, vaskos tárgy tör fel az emésztőtenger felszínére és sodródik lassan az egyik oldalra. Felismerte benne egy gyík lábát. Pár pillanattal később újabb hatalmas, háromszög alakú valami merült fel a mélyből. A két nagy, fehér szemből és a hatalmas szájából ítélve egy hal feje volt az. Daba más, részben megemésztett dolgokat is ki tudott venni az emésztőtengerben, nagyrészt állatok összerágott maradványait és csontjait, valamint pár növény magvát.

Ekkor az egyik, mellette álló hangya megbökte Dabát, hogy felhívja a figyelmét a gyomorfalra a lábuk alatt. Látta, hogy a fal átlátszó nyálkát választ ki. A kibocsátott anyag kis patakká állt össze, amelyek csillogtak a halvány fényben, míg lecsorogtak a csillószőrök erdején, egészen az emésztőtengerig. Daba később megtudta, hogy ezt gyomorsavnak hívják, és az emésztést szolgálja. A nyálka már több hangyát is beborított, és az enyhén csípő érzés, amit okozott, gyorsan égetővé vált, olyan erőssé, amit korábban csak hangyasavtámadás során tapasztaltak.

– Megemészt minket! – kiáltotta az egyik hangya.

Daba meglepetten vette észre, hogy még mindig meg tudja különböztetni társai

feromonjait az áporodott levegőt betöltő különös szagok bűzös egyvelegén belül.

Hangyatársának igaza volt. A dinoszaurusz gyomorsava kezdte megemészteni őket, és csápjaik semmisültek meg elsőként. Daba látta, hogy saját két csápját is már félig elemésztette a sav.

– Menekülnünk kell! – jelentette ki.

– Hogyan? Olyan messze van! Nincs elég erőnk – mondta egy másik hangya.

Daba csak ekkor vette észre, hogy öt lábát már részben felemésztette a gyomorsav. A másik négy hangyának sem volt több szerencséje.

– Bár jönne még egy áradat, ami kisodor minket – jegyezte meg bánatosan az egyik. Szavai hallatán Daba rádöbbsent valamire. Társára meredt, egy katonahangyára, aki mérgező rágószervvel rendelkezett.

– Te bolond, hiszen képes vagy rá, hogy újabb áradatot okozz! – kiáltott oda a neki.

Az meglepett zavarral nézett az expedícióvezetőre.

– Marj bele! Hánytasd meg!

A katona végre felfogta, mit kell tennie, és azonnal heves harapásokkal esett neki a gyomorfalnak. Gyorsan átharapott több csillót, és mély vajatokat hagyott a falban. A gyomorfal hevesen megrázkódott, majd rángatózni kezdett és többször összehúzódott. A hangyák a csillókba kapaszkodtak, hogy ne essenek le. Daba észrevette, hogy a csillóerdő sűrűbbé válik, egyértelmű jeleként annak, hogy a dinoszaurusz nemsokára hányni fog. Ahogy a gyomor összehúzódott, az emésztőtenger felszíne emelkedni kezdett, és elsöpörte a hangyákat. A sebesen emelkedő tenger igen rövid idő alatt végigsodorta az öt hangyát a hosszú nyelőcsövön, a nyelv síkságán, majd át a fogak két sora között, ki, a hatalmas nagyvilágba, ahol nagy erővel csapódtak a földbe.

Mikor az expedíció öt tagja nagy nehezen kikászálódott a hatalmas hányáshalomból, hangyák egész tengere köszöntötte őket – több százezres tömeg érkezett a felfedezők üdvözlésére.

Ettől fogva teljes gőzzel megkezdődött a dinoszaurusztest felfedezésének kora.

Ez a korszak éppolyan fontos szerepet töltött be a hangyák civilizációjának történelmében, mint az emberekében a nagy földrajzi felfedezéseké. Daba úttörő eredményeit követően egyik expedíció a másik után vágott neki a dinoszaurosztest mélységeinek a nyelőcsövön keresztül. Rájöttek, hogy a leggyorsabban a megrágott étellel vagy a vízzel tudnak lejutni, amikor egy dinoszauroszt eszik vagy iszik.

A hangyák tudták, hogy a dinoszauroszt legalább két rendszer alkotja: az emésztőrendszer, amit már több úttörőn is megpróbáltak feltárni, és a légzőrendszer, amelybe még egyszer sem látogattak el. Daba, az ötlábú, csonka csápú hangya, miután felépült sérüléseiből, újabb expedíciót vezetett a dinoszauroszt légcsövébe. A csapat ezúttal kisebb hangyákból állt, és egymástól nagy távolságban meneteltek, hogy minél kevésbé irritálják a dinoszauroszt légcsövét, és elkerüljék a katasztrofális erejű köhögést.

A nyelőcsőhöz képest a légcsőben igen fáradságos volt haladni, mert nem jött erre étel vagy ital, amin utazhattak volna, és sokszor a viharos erejű széllel szemben kellett előrejutniuk. Csak a legerősebb hangyáknak volt esélyük eljutni a célig. A nagy felfedező és csapata azonban ismét győzelmet aratott: ők jutottak be elsőként a dinoszauroszt légzőrendszerébe.

A párás, fojtogató levegőjű emésztőrendszerrel ellentétben a légzőrendszer heves szelek és áramlatok hazája volt. A dinoszauroszt tüdejében a hangyák tanúi lehettek annak a lenyűgöző látványnak, ahogy a levegő eloszlik a véráramban a tüdőhólyagocskák alkotta hatalmas, háromdimenziós labirintusban. A vérfolyam, amely valami ismeretlen forrásból áradt, megmutatta, hogy más világok is léteznek a dinoszauroszttesten belül. Jóval később megtudták, hogy a keringési rendszeren túl a dinoszauroszttestben idegrendszer és endokrin rendszer is lakozik.

A felfedezés harmadik fázisa a dinoszauroszttest koponyáján belüli világ felméréséből állt. A hangyák eleinte az orrlyukakon próbáltak bejutni, az általuk kiváltott irritáció azonban tüszentésre készítette vizsgálatuk alanyát. Az ennek eredményeként bekövetkező hirtelen légkitörés sokkal gyorsabban zúdult elő, mint a már korábban tapasztalt köhögés a légcsövön, és úgy lőtte ki a hangyákat az orrlyukon át, mint a puskacső. Az expedíció legtöbb tagja darabokra szakadt. A koponyában végzett későbbi kutatóexpedíciók a fülön próbáltak bejutni, ahol több sikerrel jártak. Felderítették a dinoszauroszttest látó- és hallószerveit, és megfigyelték ezeket a törékeny rendszereket. Még az agyig is eljutottak, bár

hogy mi célt szolgál, arra nem bírtak rájönni; csak évekkel később ébredtek rá a jelentőségére.

A hangyák így átfogó ismereteket szereztek a dinoszauruszok anatómiájáról, és lefektették a közelgő orvostudományi forradalom alapjait.

A hangyák gyakran láttak beteg dinoszauruszokat: csontvázzá soványodtak, szemük tompa volt és beesett, mozgásuk lassú, tagjaik gyengék, torkukból folyamatosan áradt a fájdalmas nyöszörgés. Többen közülük nem sokkal később elpusztultak. A hangyaexpedíciók több alkalommal is behatoltak ezeknek a beteg dinoszauruszoknak a testébe. Azzal, hogy összehasonlították őket az egészséges dinoszauruszokkal, könnyedén felismerték a beteg belső szervek és elváltozások helyét. A hangyák számos módszert elképzelték a dinoszauruszok belső szervi betegségeinek kezelésére, de egyiket sem tudták a gyakorlatban is kipróbálni. A belső szervek gyógyítása hatalmas vállalkozás lett volna, a hangyák azonban mindig anélkül hatoltak be egy dinoszaurusz testébe, hogy az illető tudott volna róla. Ha a dinoszauruszok tudták volna, hogy a hangyák be akarnak furakodni a gyomrukba vagy az agyukba, a többségük elutasította volna a dolgot, még ha a hangyák célja a gyógyítás is lett volna.

Korszakalkotó áttörés egy Alija nevű Hadrosaurus-nak, a krétakori civilizáció legkorábbi, név szerint ismert dinoszauruszának köszönhetően következett be.

Egy nap Alija, a dinoszaurusz bevánszorgott Csontcitadellába. Elég volt egyetlen pillantást vetni megviselt külsejére, hogy a hangyák tudják: beteg. Mikor egy nagyjából ötszáz hangyából álló csapat odament, hogy üdvözlje és felajánlja segítségét, ahogy minden más dinoszaurusz páciensüknél, Alija kinyitotta a száját, és karmával a belseje felé mutatott. A jelzés szükségtelen volt, a dinoszauruszok kizárólag a fogaik kezelése végett jöttek ide. A hangyák főorvosa (egy Avi nevű hangya, aki később a belgyógyászat előfutára lett) azonban észrevette, hogy más dinoszauruszoktól eltérően Alija nem a fogára mutat, hanem beljebb, a torkába. A dinoszaurusz ezután a gyomrára bökött, grimasszal jelezte, hogy fáj, majd ismét a torkára mutatott. Nem maradt kétség afelől, mit szeretne: azt kéri, hogy a hangyák vizsgálják meg a gyomrát.

Avi doktor ezután több tucat hangyából álló csapata élén végrehajtotta az első vizsgálatot egy olyan dinoszauruszon, aki beleegyezett a műveletbe. A diagnosztikai csapat a nyelőcsövön át jutott be Alija gyomrába, ahol fekélyt vettek észre a gyomorfallon. Mivel azonban csak kevés hangya állt a

rendelkezésére, Avi doktor tudta, hogy nagyobb orvosi beavatkozást nem lesz képes végrehajtani. Amint előjött a dinoszaurusz szájából, sürgős megbeszélést tartott Csontcitadella polgármesterével.

Elmagyarázta neki a helyzetet, és további ötvenezer hangyát kért, valamint három kilogrammnyit az érzéstelenítő és a gyulladáscsökkentő gyógyszerekből is.

A polgármester dühösen ingatta csápjait.

– Megőrült, doktor? Ma telt házas a rendelés. Ha ennyi hangyát átcsoportosítunk a maga csapatába, akkor legalább hatvan dinoszaurusz kezelése késni fog. Arról nem is beszélve, hogy ennyi gyógyszert száz alkalommal használnánk fel! Az a Hadrosaurus beteg. Túl gyenge ahhoz, hogy csontot és húst szerezzen. Mivel fog fizetni ezért a superkezelésért?

– Gondolkodjon távlatokban, polgármester asszony – felelte Avi doktor. – Amennyiben ez a beavatkozás sikerrel jár, a hangyák nemcsak fogászati betegségeket lesznek képesek kezelni, hanem majdnem mindent. Tízszeresére fog nőni a dinoszauruszokkal folytatott üzletünk, vagy akár százszorosára is! Több csontra és húsrá fogunk szert tenni, mint amennyit meg bírunk számolni, városunkra pedig elképesztő növekedés vár!

Avinak sikerült meggyőznie a polgármestert, és megkapta a hangyákat, a gyógyszereket és a fennhatóságot, amit kért. Hamarosan összeállt egy hatalmas, ötvenezer hangyából álló csapat, és előhordták a két óriási halom gyógyszert. A beteg Hadrosaurus lefeküdt a földre, a hangyasereg pedig hatalmas folyóként áradt be a nyitott száján. Minden hangya apró, gyógyszerrel teli hátizsákot vitt a hátán. Több száz hatalmas dinoszaurusz gyűlt köréjük, hogy tátott szájjal bámulja a hatalmas kísérletet.

– Ez az ostoba beengedi ezt a rengeteg rovar a gyomrába! – pufogott egy Tarbosaurus.

– Na és? A szánkba már eddig is beengedtük őket, nem? – felelte lekezelően egy Tyrannosaurus.

– A fogaimra odaengedem őket, de a gyomrom, az más! – felelte a Tarbosaurus.

– De ha tényleg meg tudják gyógyítani a betegségét... – szólalt meg mögöttük

egy zömök Stegosaurus, és nyújtogatta a nyakát, hogy jobban lásson.

– Beengednéd őket a gyomrodba, csak emiatt? Legközelebb majd az orrunkba másznak be, a fülünkbe, a szemünkbe, akár még az agyunkba is. Ki tudja, mi lesz akkor? – mordult a Tarbosaurus a Stegosaurus-ra.

– Kit érdekel? Gondolj bele, milyen könnyű lenne az életünk, ha minden betegséget meg lehetne gyógyítani – mondta a Tyrannosaurus az állát simogatva.

– Igaz! Könnyű lenne az életünk. A betegségek borzalmasak... – szóltak közbe a körülöttük álló dinoszauruszok egyetértően.

A műtét első lépéseként érzéstelenítővel kezelték a fekélyt Alija gyomrában. Az érzéstelenítőt növényekből gyűjtötték, a dinoszauruszokon végzett fogászati beavatkozásokhoz. A hangyák, Avi doktor irányításával, elkezdtek behordani a Hadrosaurus gyomrába. Miután alkalmazták az érzéstelenítőt, több ezer dolgozó kezdte meg kívágni a beteg szövetet. Ez hatalmas feladat volt, mert az eltávolított gyomorszövetet ki kellett hordani a dinoszaurusz gyomrából. A hordárhangyák hosszú, folyamatos fekete vonalat alkottak, és egymásnak adogatták a húsdarabokat. A sor végén, odakinn, a földön kezdett felhalmozódni a fekete, rothadó gyomorszövet. Miután a fekélyt teljes egészében kimetszették, a következő lépés a gyulladáscsökkentő szerek alkalmazása volt a gyomor belsején lévő vágáson, amihez újabb menet indult a Hadrosaurus testének mélyére. Az egész folyamat három órát vett igénybe, és napnyugtakor értek a végére. Mikor minden hangya visszavonult, Alija közölte, hogy a gyomrát gyötrő fájdalom elmúlt. Pár nap múlva a dinoszaurusz teljesen felépült.

A hír futótűzként terjedt a dinoszauruszvilágban. A Csontcitadellát kezelés céljából felkereső dinoszauruszok száma több mint tízszeresére nőtt, a városba ugyanakkor egyre több hangya áradt a megélhetés reményében.

Ennek az egészséges fellendülésnek köszönhetően a hangyák orvostudományi ismeretei ugrásszerűen bővültek. Azzal, hogy bejutottak a dinoszauruszok testébe, kitanulták az emésztő- és légzőrendszer különféle betegségeinek kezelését; képességeik később kiterjedtek a keringési és az idegrendszer, valamint a látó- és hallószervek betegségeire is, amelyekhez még több ügyességre volt szükség. Folyamatosan fejlesztették ki az újabbnál újabb gyógyszereket, nem csak növényekből, hanem állatokból és szervetlen ásványokból is.

Ezzel egy időben a hangyák a belgyógyászati műtétek terén is egyre jobban fejlődtek. Az emésztőrendszer műtétei során például már nem volt szükség arra, hogy hosszas sorban vonuljanak le a hangyák a dinoszauruszok nyelőcsővé, ehelyett „hangyakapszulát” alkottak: körülbelül ezer, összekapaszkodó hangya egy nagyjából tíz-húsz centiméter átmérőjű gömböt képzett, amit a dinoszauruszpáciens aztán vízzel nyelt le, mintha egy tablettát venne be. Ez a módszer nagymértékben javította a műtét hatékonyságán.

Csontcitadella gyors ütemben terjeszkedett, a kezelésre érkező dinoszauruszok egy része pedig itt maradt, és saját várost alapított, nem messze a hangyák metropolizától. Mivel hatalmas kövekből építették házaikat, a hangyák Sziklavárosnak nevezték el a települést. Sziklaváros és Csontcitadella lettek később a gondwanai Hangya- és Szauruszbirodalom fővárosai.

Más dinoszauruszok, akik a kezelés után távoztak, hangyacapatokat vittek magukkal, ezzel elterjesztették őket Gondwana más dinoszauruszvárosaiban és -kolóniáiban is. Mikor a hangyák megérkeztek ezekre a távoli helyekre, a telepések átadták a Csontcitadellában ismert orvosi módszereket az ottaniaknak. Így a dinoszauruszok és hangyák közti együttműködés lassanként elterjedt egész Gondwanán, és megszilárdította a dinoszaurusz–hangya-szövetség alapjait.

Egészen eddig a Föld két domináns faja közti együttműködést csak fejlett szimbiotikus kapcsolatnak lehetett nevezni. A hangyák orvosi ellátást nyújtottak a dinoszauruszoknak élelemért cserébe. Bár ez a cserefolyamat sokat fejlődött, amióta a hangyák kitisztították az első dinoszaurusz fogát, lényegében változatlan maradt.

Ami azt illeti, a különböző fajok közti kölcsönös segítségnyújtás régóta létezett már a Földön, és egészen napjainkig fennmaradt. Hogy mai példát lássunk, ami hasonlít a hangyák és dinoszauruszok közti kapcsolatra, gondoljunk csak a különféle tengeri élőlények közti tisztító szimbiózisra! A tisztítást végző fajok megszabadítanak egyes halfajokat az ektoparazitáktól, gombáktól és algáktól, valamint a sérült szövetektől és az ételmaradéktól is; cserébe a tisztítók megehetik, amit eltakarítanak. Állandó helyen lévő „tisztítóállomásoknál” gyülekeznek, és megvárják, hogy az őket igénybe vevő halak odajöjjenek. Mind a tisztítók, mind azok, akiken segítenek, képesek jelezni a másiknak: a tisztogató garnéla például, mikor szeretne megközelíteni egy nagyobb halat, hogy megtisztítsa, megérinti a halat a csápjaival. Ha a hal szeretné, hogy megtisztítsa, megdönti a testét, széttárja kopoltyúját és kinyitja a száját, hogy jelezze:

elfogadja. A garnéla csak akkor folytatja, ha ezt a baráti választ kapta, máskülönben azt kockáztatja, hogy elfogyasztják. A halak számára rendkívül fontos a tisztító szimbiózis. Amint egy tisztogatófaj eltűnik egy bizonyos területről, az abban a környezetben élő halfajok általános egészségében és jólétében romlás áll be.

Ennek a fajta szimbiotikus kapcsolatnak azonban megvannak a korlátai is. A két szimbióta kizárólag a megélhetés céljából találkozik, és interakciójuk kizárólag az alapvető gondoskodásra, illetve a túléléshez szükséges szolgálatokra korlátozódik. A civilizáció kialakulásához viszont arra van szükség, hogy a szimbióták valami jelentősebbet is cseréljenek egymással, és magasabb szintű együttműködésben vegyenek részt, hogy olyan szövetség alakuljon ki közöttük, ami nem pusztán szimbiózis, hanem koevolúció.

Ezen a ponton történt valami Sziklavárosban, ami magasabb szintre emelte a dinoszauruszok és hangyák szövetségét.

3

A táblák

A dinoszauruszok világában a táblák éppolyan létfontosságúak voltak, mint nekünk a papír, amelyre írunk. Táblából kétféle létezett: álló és mozdítható. A „szódomboknak” vagy „szóköveknek” is nevezett álló táblák viszonylag egyenletes lejtővel vagy sziklafallal rendelkező dombok voltak, vagy sima felületű, nagy kövek, amelyekre a dinoszauruszok felvészthették hatalmas szavaikat. A mozdítható táblák különböző anyagból is készülhettek, de a fa, a kő és a bőr voltak a leggyakoribbak. A fatáblák általában egy hosszában kettévágott fatörzs egyik feléből álltak, melyen az írásjeleket a belső részre vésték. Mivel a dinoszauruszok még nemhogy fűrészt, de fémet sem használtak, falemezeket nem voltak képesek készíteni. Ehelyett hatalmas kőszekercékkel vágták ketté a fatörzseket. A kőtáblák lapos kőtömbök voltak, melyek felszíne elég puha volt ahhoz, hogy véssenek bele. Különböző formában és méretben készültek, de még a legkisebbek is akkorák voltak, mint egy étkezőasztal. A bőrtáblák irhából vagy gyíkbőrből készültek, az írásjeleket pedig növényi vagy ásványi alapú festékekkel rótták rájuk. Gyakran több bőr összevarrásával készítették egyetlen táblát.

A dinoszauruszok vastag, esetlen ujjaik miatt nem voltak képesek kisebb író- vagy faragóeszközöket megfogni, és a kisebb írásjelek leírásához szükséges ügyességgel sem rendelkeztek. Ennek eredményeként írásjeleik hatalmasak lettek: még a legkisebb is akkora volt, mint egy futball-labda. Ez azzal járt, hogy a táblák nagyok és nehezen kezelhetőek voltak, és még így is alig pár jelet sikerült írni mindegyikre.

A táblák általában egy dinoszaurusztörzs vagy -település közös tulajdonában álltak, és egyszerűbb feljegyzések szerepeltek rajtuk: a közös tulajdon adatai, a csoport tagjainak adatai, születések és halálozások feljegyzése, gazdasági termelés. Egy ezer dinoszauruszból álló törzsnek húsz-harminc nagy fára volt szüksége csak a tagjai számon tartására, egyetlen megbeszélés jegyzeteihez pedig több mint száz irha kellett. A táblák gyártása jelentős terhet rótt a dinoszauruszok megélhetési és termelési eszközeire, a törzsek vagy települések költözésekor pedig, ami a vadászat korában gyakorta előfordult, a táblákból álló

könyvtárak szállítása még nagyobb feladatot jelentett. Ebből az okból, bár a dinoszaursz társadalom már ezer éve rendelkezett írásbeliséggel, a kultúra fejlődése fájdalmasan lassú volt, és az elmúlt pár évszázadban majdnem teljesen elakadt. A dinoszaurszok írása mind ez idáig rendkívül kezdetleges maradt: egyes számrendszerük és pár piktogramjuk messze a beszédfejlődésük mögött kullogott. Az írás lassú fejlődése a dinoszaurszvilág tudományos és kulturális haladásának legnagyobb akadályává vált, és hosszú időre kezdetleges állapotra ítélte a dinoszaurszok társadalmát. Klasszikus példaként annak, hogy egy faj alkalmatlan formájú végtagjai mennyire képesek hátráltatni a faj evolúcióját.

Kunda, a dinoszaursz egyike volt Sziklaváros körülbelül száz írnokának. A dinoszaurszvilágban az írnok munkája valahol félúton leledzett a mi gépírónké és nyomdászunké között. Főleg a táblák kézzel történő lemásolása volt a feladatuk. Kunda és húsz másik írnok éppen egy egész hegynyi tábla előtt tevékenykedtek, Sziklaváros lakóinak jegyzékét másolták archiválási céllal. A jegyzék nagy részét fatáblákra rögzítették. Több száz kettévágott fatörzs hevert halomban, amitől Kunda munkahelye úgy nézett ki, mint egy fatelep.

Kunda, bal mancsában életlen kőkéssel, jobb mancsában hatalmas kőkalapáccsal egy közel tíz méteres fatábla piktogramjait másolta két új, kisebb táblára. Napokon át végezte ezt az unalmas, lélekölő munkát, most azonban úgy érezte, az előtte heverő üres fatörzsek halma semmivel sem lett kisebb. Ledobta a kőkést és a kalapácsot, majd megdörzsölte fáradt szemét. Hátát egy halom fának döntötte, és mélyen felsóhajtott. Unalmas élete elkedvetlenítette.

Ekkor egy nagyjából ezer hangyából álló csoport haladt el mellette – Kunda úgy vélte, egy műtétről tarthattak hazafelé. Hirtelen egy ötlet villant az eszébe. Felállt, felcsípett kétcsíknyi szárított fénygyíkhúst, és a hangyák felé integetett velük. A fénygyík egy gyíkfajta volt, ami éjszakánként fluoreszkáló fényt bocsátott ki, és a hangyák imádták a húsát.

Mikor a csapat megindult felé, Kunda a táblára mutatott, amit másolt, majd arra, amibe még csak két és fél piktogramot faragott bele, aztán gesztikulálni kezdett a hangyák felé. Azok azonnal megértették, mit akar mondani. Felmásztak a fatábla sima, fehér felületére, és rágószerveikkel elkezdtek a fába faragni az írásjeleket. Kunda elégedett vigyorral dőlt neki a táblák halmának. A hangyák sokkal lassabban fogják ugyan elvégezni a feladatot, mint ő, de sokkal több türelemmel és kitartással rendelkeznek, mint bármelyik másik élőlény. Végül be fogják fejezni, ő pedig hátradőlhet közben és pihenhet egy keveset.

Kunda elszundikált. Álmában látta magát, amint egy több mint egymillió tagból álló, hatalmas hangyasereget vezet, és arcára izgatott kifejezés ült ki. A sereg több száz üres táblát borított el, csak úgy feketéllettek, mikor azonban a hangyahullám elvonult, és a táblák ismét fehérré váltak, mindegyiken ott sorakoztak a szép, rendezett írásjelek.

Enyhe csípéseket érzett a bokáján, mire felriadt. Amikor felemelte a fejét, észrevette, hogy pár hangya harapdálja a bal bokáját. Az volt a szokás, hogy így hívják fel magukra egy dinoszaurusz figyelmét. Mikor látták, hogy felébredt, a hangyák a tábla felé intettek csápjaikkal, hogy jelezzék: elvégezték a munkát. Kunda felnézett a napra, és konstataulta, hogy nagyon kevés idő telt el. Ezután a tábla felé fordult, és azonnal eltöltötte a harag. A hangyák a félig megkezdett írásjelet eredeti méretében fejezték be, a többit azonban sokkalta kisebbre faragták, mintha a három nagy írásjelet apró farok követte volna. Ez a hanyag munka nemcsak hogy nem minősült megfelelőnek, de egy teljes táblát tönkretett!

Kunda eddig is tudta, hogy a hangyák ravasz kis zsoldosok, most azonban bizonyítékot is talált rá. Felemelt egy seprűt, hogy kimérje rájuk a büntetést, a táblára vetett második, akaratlan pillantás után azonban hirtelen egy felismerés tört rá: a hangyák írásjelei aprók voltak ugyan, de dinoszauruszszemmel is tökéletesen olvashatóak. Az írásjeleket nem azért írták eddig ekkora méretben, hogy könnyebb legyen elolvasni őket, hanem mert a dinoszauruszok nem voltak elég ügyesek a kisebb eszközök használatában. Felmerült benne, hogy a hangyák, akik hevesen integettek felé a csápjaikkal, épp ezt akarhatták elmagyarázni.

Kunda ledobta a seprűt, és arcán az elégedetlenséget mosoly váltotta fel. Letett egy csíkot a fénygyík húsából a hangyasereg közepére, majd sokat ígérően meglengette előttük a második csíkot, aztán leguggolt a tábla elé, a három nagy és az egész sor kicsi írásjelre mutatott, és megkérdezte a hangyákat, tudnának-e még kisebbeket vésni. Beletelt némi időbe, hogy megértsék, utána azonban a hangyák heves igenléssel kezdték lóbálni csápjaikat, felmásztak a tábla üres részére, és munkához láttak. Hamarosan egész sort véstek még kisebb írásjelekből, nagyjából akkorákat, mint a betűk ennek a könyvnek a borítóján. Mivel a hangyák nem tudtak olvasni, csak az írásjelek formáját másolták. Kunda odaadta nekik a megmaradt húsdarabot, majd egy kőbaltával levágta a táblának azt a részét, amin a kisebb írásjelek sorakoztak, azután a hóna alá csapta, és vidám léptekkel elindult megkeresni a város előljáróját.

Mivel Kunda alacsony státuszúnak számított, az őrök megállították az előljáró székhelyéül szolgáló hatalmas kőpalota lépcsőjén. Kunda felemelte a kis tábladarabot. A magas, hatalmas dinoszauruszörök szemügyre vették a fadarabot, és arcukon a meglepetést csodálat váltotta fel, mintha szent ereklye lenne előttük. Ismét Kundára néztek, hosszasan, mintha hatalmas bölcs lenne, majd átengedték.

– Mi van nálad? Fogpiszkáló? – kérdezte az előljáró, mikor meglátta Kundát.

– Nem, uram, ez egy tábla.

– Tábla? Elment az eszed? Ezen fél írásjel sem férne el!

– Több mint harminc van rajta, uram. – Kunda átadta az előljárónak a kis fadarabot.

Az előljáró ugyanazzal az elképedt arckifejezéssel vette át, mint ami az őrök arcán látszott az előbb. Hosszasan nézegette, majd felpillantott Kundára.

– Gondolom, nem magad vésted.

– Természetesen nem, uram. Egy csapat hangya tette.

A város hivatalnokai körbeadogatták a kis táblát, úgy, ahogy mi adnánk körbe egy elefántcsont szobrocskát, hogy mindenki megcsodálja. A Sziklaváros uralkodó rétegét alkotó dinoszauruszok izgatott beszélgetésben törtek ki.

– Lenyűgöző! Milyen apró írásjelek!

– Mégis teljesen olvashatóak!

– Számos ősrünk próbált így írni, de hiába.

– Igen, a kis rovarok elég ügyesek.

– Rá kellett volna jönnünk, hogy nem csak orvosi kezelésre alkalmasak!

– Mennyi alapanyagot megtakarítunk így!

– És milyen könnyen hordozhatóak lesznek! Akár az egész város minden lakóját magába foglaló jegyzéket elbírom egyedül! Eddig több mint száz költöztetőre

volt szükség ehhez!

– Van valami, amire egyikünk sem gondolt még: a táblák gyártásához használt anyagot is le kell cserélni.

– Igaz. Miért kellene fatörzseket használnunk? Ilyen apró írásjelekhez elég lenne a kéreg. Könnyebb is, könnyebben is szállítható.

– Ráadásul a kéreg és a kis gyíkbőr is sokkal olcsóbb!

Az előljáró egy intésével elnémította a beszélőket.

– Rendben, mostantól a hangyák fognak írni helyettünk. Azzal kezdjük, hogy összeállítunk egy egymillió vagy még több hangyából álló írosereget! Lássuk csak... – Az előljáró körülnézett a helyiségben, majd tekintete megállapodott Kundán. – Te fogod irányítani ennek a megvalósítását!

Kunda így valóra váltotta álmát, Sziklaváros pedig, a dinoszauruszok világának többi részével együtt, rengeteget spórolt fán, kövön és bőrön. Mindennek a jelentősége azonban eltörpült amellet, amekkora jelentőséggel ez az esemény bírt a krétakori civilizációk történelmében.

A hangyák által rótt apró írás megjelenése nagy mennyiségű információ rögzítését tette lehetővé. A dinoszauruszok írása részletesebbé és kifinomultabbá vált. Ennek eredményeképpen a dinoszauruszok tapasztalatainak és tudásának summázatát írott szavak és matematikai jelek használatával végre teljesen és módszeresen fel lehetett jegyezni. Ráadásul írásban mindezt az információt széles körben lehetett terjeszteni, míg korábban csak az emlékezet és a szójhagyomány volt képes megőrizni. Ez a figyelemre méltó fejlemény új lendületet adott a krétakori tudomány és kultúra fejlődésének, a hosszú ideig stagnáló civilizációt pedig elindította az elképesztően gyors haladás útján.

A hangyák finommotoros képességeinek kihasználására eközben egyre újabb és újabb módokat talált a dinoszauruszvilág. Vegyük példának az időszámítást. A napórát a dinoszauruszok már régóta ismerték, mivel azonban mutatóként egy hatalmas fatörzset használták, ami köré durván vésték fel az órákat jelző vonalakat, a kezdetleges napóra helyhez volt kötve. A hangyák képességeinek kihasználásával kisebb napórákat is készíteni lehetett, az órákat jelző vonalak is kisebbek lettek, így a dinoszauruszok könnyedén magukkal tudták vinni az időmérő eszközt. Később a dinoszauruszok feltalálták a homok- és a vízórát is,

és bár az ehhez szükséges edényeket ők maguk is el tudták készíteni, a szükséges nyílásokat csak a hangyák voltak képesek kifúrni. A mechanikus órák gyártása még jobban függött a hangyák munkájától, mivel még egy, a dinoszauruszoknál magasabb állóórába is számtalan olyan apró alkatrész kellett, amit csak a hangyák tudtak legyártani.

Az írás mellett azonban a másik terület, amelyhez a hangyák képességei a legjelentősebb mértékben járultak hozzá, a tudományos kísérleteké volt. Mivel a hangyák igen aprólékos munkát is el tudtak végezni, lehetővé vált az olyan precíz mérések elvégzése, amelyekre a dinoszauruszok nem voltak képesek, így a dinoszauruszvilág tudományos kísérletei minőségiből mennyiségivé válhattak. Egykor lehetetlennek tartott kísérleti kutatások váltak lehetségessé, így a krétakori tudomány gyors léptekkel fejlődött.

A hangyák ekkorra már a dinoszauruszvilág szerves részét képezték. A magas rangú dinoszauruszok sehová nem mentek apró hangyafészek nélkül. Az ilyen fészkek nagy része kis fagömbre hasonlított, és több száz hangya lakozott benne. Mikor egy dinoszaurusznak írnia kellett, kihajtogatott egy darab kéregből vagy bőrből készült pergament az asztalon, és mellétette a hangyafészeket. A benne lévő hangyák ezután a pergamenre másztak, és belevésték a dinoszaurusz által diktált szavakat. A hangyák teljesen másképpen írtak, mint mi. Kifejlesztették az egyidejű írás módszerét: több írásjelet rengeteg hangya vésett egyszerre, így írásuk sebessége messze meghaladta a miénkét. Ez a zsebbe illő hangyafészek természetesen számos más olyan feladatra is jó volt, amihez aprólékos munkára volt szükség.

Munkájuk ellenértékéért a hangyák sokkal többet kaptak a dinoszauruszoktól csontoknál és húsnál. Új együttműködésük kezdetekor az első felmérhetetlen értékű kincs, amit a hangyák világa kapott a dinoszauruszokétól, az írott nyelv volt. A hangyavilág korábban sosem rendelkezett ilyesmivel, és a hangyák még azután is írástudatlanok maradtak, hogy írni kezdtek a dinoszauruszok helyett. Ennek eredményeképpen csak egyszerű másolásra voltak képesek, papírra vitték a dinoszauruszok hatalmas tábláin szereplő írásjeleket. Még ezt is elég alacsony határfokkal művelték, mert egyszerre csak egy vonalat voltak képesek lemásolni. A dinoszauruszoknak azonban nagy szükségük volt olyan hangyákra, akiknek diktálni lehet, mint egy titkárnőnek, a hangyák pedig, akik tisztában voltak azzal, milyen fontos egy társadalom számára az írott nyelv, nagy igyekezettel tanultak. Mindkét oldal egyesült erőfeszítéseinek hála, a hangyák gyorsan megtanulták a dinoszauruszok írásrendszerét, és átvették tőlük, hogy

saját társadalmukban is használják.

A krétakori civilizáció számára annak, hogy a hangyák eltanulták a dinoszauruszok írott nyelvét, legnagyobb eredménye az volt, hogy ezzel hidat építettek a két világ közé. A hangyák idővel megtanulták megérteni a dinoszauruszok beszédét, utóbbiak anatómiája viszont teljességgel kizárta, hogy valaha is képesek lesznek megérteni a hangyák feromonokon alapuló nyelvét. Emiatt aztán a két világ között mindeddig csak egyszerűbb kommunikációra került sor. Most azonban, hogy a hangyák eltanulták az írott nyelvet, a helyzet alapjaiban változott meg: a hangyák képessé váltak írásban kommunikálni a dinoszauruszokkal. Ennek elősegítéséként elképesztő írásmódot fejlesztettek ki. Több ezer hangya vonult fel egy négyszögletes területre, majd sietve több sornyi szövegbe rendeződtek. Ez a katonás szövegrendezési technika napról napra kifinomultabbá vált. Az alakzatok közti átmenet végül már olyan gyorsan zajlott, hogy a hangyák alkotta tömb egy számítógép-képernyőn azonnal megjelenő szövegre emlékeztetett.

Ahogy a két világ közti kommunikáció fejlődött, a hangyák egyre több tudásra és ötletre tettek szert a dinoszauruszoktól, mert minden tudományos és kulturális eredményt azonnal el tudtak terjeszteni szerte a hangyavilágban. Mindezzel aztán a hangyatársadalom kritikus hiányosságát – a kreatív gondolkodás elégtelenségét – orvosolták, ami a hangyacivilizációnak a dinoszauruszokéval párhuzamos, gyors fejlődéséhez vezetett. A dinoszaurusz–hangya-szövetség eredményeképpen a hangyák a dinoszauruszok ügyes kezévé váltak, míg a dinoszauruszok az újító gondolatok és a kreativitás forrásául szolgáltak a hangyák számára. A késő krétakor két bimbózó értelmű fajának fúziója végül atomrobbanásszerűen drámai reakciót hozott létre. Gondwana felett felkelt a civilizáció napja, és eloszlatta az élet evolúciós történetének hosszú éjszakáját a Földön.

A gőzgépek kora

Telt az idő, lepergett ezer év. A krétakori civilizációra vadonatúj korszak köszöntött: a hangyák és a dinoszauruszok egyaránt létrehozták hatalmas birodalmukat.

A dinoszauruszok világa a gőzgépek korába lépett. Nagy mennyiségben bányásztak ásványi anyagokat, fémek sokaságát olvasztották és hasznosították. Bár az elektromosságot még nem használták, gőzgépeik hatalmas, bonyolult gépezeteket üzemeltettek. A dinoszauruszok számos hatalmas várost építettek, melyeket széles nyomközű vasutak kötöttek össze a kontinens minden sarkával. Az ezeken a síneken száguldó vonatok kocsijai akkorák voltak, mint egy öt- vagy hatszintes épület, az ugyanilyen hatalmas gőzmozdonyok pedig, amelyek vontatták őket, megrengették a földet, amerre csak mentek, és felhő méretű füstgomolyokat bocsátottak a láthatárra. A dinoszauruszok nagy magasságban közlekedő hőlégballonokat is építettek, melyek egész városokra vetettek árnyékot, miközben elhaladtak fölöttük. Hatalmas, gőzgépek vagy gigantikus vitorlák segítségével suhanó hajókat építettek, melyek ott voltak minden nagyobb óceánon. Az ezekből a hajókból álló, úszó hegyvonulatokra hasonlító flották eljuttatták a gondwanai dinoszauruszokat és hangyákat más kontinensekre is, és a dinoszaurusz–hangya-szövetségen alapuló civilizációt elterjesztették az egész késő krétakori világon.

Saját mércéjükkel mérve a hangyák birodalma semmihez nem hasonlíthatóan óriásira nőtt. Már nem föld alatti fészkekben éltek, városaik ott ragyogtak minden kontinensen, mint a csillagok. Amilyen nehezűnkre esik elképzelni a dinoszauruszcivilizáció hatalmas méreteit, olyannyira nehéz felfogni a hangyacivilizáció apró, kifinomult méreteit. Nagy általánosságban véve a hangyák városai akkorák voltak csak, mint nálunk egy futballpálya, ha azonban nagyítóval alaposan szemügyre vehettük volna, beleszédültünk volna arányaikba és bonyolultságukba. A hangyák építményei általában egy vagy két méter magasak voltak, belső szerkezetük pedig rendkívül összetett, mint egy háromdimenziós labirintus. Vonataik akkorák voltak, mint a mi legkisebb játék

autóink, hőlégballonjaik pedig, mint a szélsodorta szappanbuborékok. A hangyák járművei azonban csak kisebb távolságokat voltak képesek megtenni. Ha messzebbre akartak utazni, a dinoszauruszok vonatjaira, hőlégballonjaira vagy hajóira kellett szállniuk.

A hangyák és a dinoszauruszok világa között továbbra is fennmaradt a szoros együttműködésen alapuló, kölcsönösen egymásra utalt kapcsolat. A dinoszauruszok eddigre feltalálták a nyomtatás technológiáját, amely lehetővé tette, hogy gépekkel, nagy sebességgel nyomtassanak terjedelmes szövegeket papírra, és létrehozták az írógépeket is, melyek egy-egy billentyűje akkora volt, mint a mi számítógépeink képernyője, hogy vastag ujjakkal is le tudják nyomni. Bár az íráshoz többé nem volt szükség a hangyák segítségére, a dinoszauruszok életének számos más területén a hangyák finommotoros képességei fontosabbak, nélkülözhetetlenebbek voltak, mint azelőtt. Elvégre az író- és nyomdagépeket sem lehetett volna létrehozni a rengeteg precíziós alkatrész nélkül, amelyeket a hangyák gyártottak. Azzal, hogy a dinoszauruszvilágban megjelent a számottevő mértékű ipar, egyre nagyobb volt az igény az apró alkatrészek kezelésére. A gőzgépek szelepjeitől és mérőitől az óceánjárók iránytűiig, mindennek a legyártása a hangyák ügyességét igényelte. A dinoszauruszok és hangyák szövetségét megteremtő orvostudomány területén minden eddiginél jobban domináltak a hangyák, mert a dinoszauruszok, esetlen ujjakkal, sosem tanulták meg a saját fajtájukba tartozó páciensek műtéti kezelését.

A dinoszauruszok és a hangyák világa tehát egymástól függött, ugyanakkor mindkettő független volt a saját jogán, ami fejlettebb gazdasági kapcsolatok kialakulását tette lehetővé. Globálisan két pénznem volt forgalomban: a dinoszauruszok által használt papírpénz, ami akkora volt, mint a mi alvómatracaink, illetve a hangyák által használt apró papírszeletkék. A két pénznem egyenértékű volt egymással.

A krétakori civilizáció első ezer évében a hangyák és a dinoszauruszok világának kapcsolata harmonikusnak és nagy általánosságban súrlódásmentesnek bizonyult. Ez legnagyobbbrészt a két oldal egymásrautaltságának volt köszönhető, a szövetség felbomlása ugyanis mindkét világ számára halálos krízist eredményezett volna. Egy másik fontos tényező az volt, hogy a hangyák alacsony fogyasztású társadalomban éltek. Anyagi igényeiket könnyen ki lehetett elégíteni, és igen kevés helyet foglaltak el. A Hangya Birodalom területének nagy része átfedésben volt a Szaurusz Birodaloméval, de nem zavarták egymást, így a dinoszauruszok és a hangyák úgy tudtak együtt élni,

hogy nem állt fenn köztük heves versengés.

A két faj testi felépítésének és társadalomszerkezetének éles eltéréseit azonban végül elkerülhetetlenül tükrözni kezdte egy áthidalhatatlan kulturális szakadék a két civilizáció közt. Emiatt a hangyák és a dinoszauruszok világa sosem vált igazán eggyé. Ahogy a civilizáció fejlődött, a két világ közti interkulturális konfliktus kiküszöbölhetetlenné vált.

Értelmük fejlődésével mind a hangyák, mind a dinoszauruszok egyre növekvő érdeklődést mutattak a világűr végtelensége iránt, az univerzumot működtető törvények kutatása azonban még mindig gyerekcipőben járt. A tudomány gyengének és elégtelennek tűnt, így aztán megszületett a vallás, a vallási fanatizmus pedig mindkét világban hevesen fellángolt. Ahogy a két civilizáció különbségei alakot öltöttek a vallásban, a latens krízis az előtérbe tört, és a krétakori civilizáció fölött sötét felhők gyülekeztek.

Sziklavárosban évente megtartották a dinoszaurusz–hangya-csúcsot. Ezen a találkozón a Szaurusz és a Hangya Birodalom uralkodója megbeszélte egymással a világukat érintő jelentősebb problémákat. A két birodalom fővárosa még mindig Sziklaváros és Csontcitadella voltak. A hatalmas Sziklavároshoz képest Csontcitadella még mindig úgy festett, mint egy alig észrevehető postabélyeg, amit a szikla oldalára nyomtak, ettől függetlenül azonban a két város egyenrangúnak számított. Így aztán mikor Lassini, a Hangya Birodalom királynője belépett a Szaurusz Birodalom sziklavárosi fenséges palotájába, nagy tisztelettel fogadták. A jelentős tisztséget viselő hangyák utazáskor mindig vittek magukkal egy szóhadtest néven ismert katonaalakulatot, aminek az volt a feladata, hogy felvegye azokat az alakzatokat, amelyek a hangyák és dinoszauruszok közti kommunikációhoz szükségesek voltak. Az alakulat létszáma a tisztségviselő rangjától függött; a hangyakirálynőt kísérte a legnagyobb létszámú, százezer fős csapat.

A százezer hangya a dinoszaurusz-díszőrség harsonazengése közepette kísérte be a királynőt a csarnokba. A két négyzetméternyi fekete négyzet lassan haladt végig a sima és tükörfényes padlón, majd megálltak a dinoszauruszok császára előtt, aki a királynő fogadására érkezett.

Urus császár szólalt meg először, és köszöntötte a hangyakirálynőt.

– Nos, Lassini királynő, ott van, a fekete négyzet elején? Mikor is láttuk egymást

utoljára? Egy éve? – Urus megállt és sokáig nézte a földet a szóhadtest előtt, majd megrázta a fejét. – Emlékszem, mikor utoljára találkoztunk, még láttam önt, de most már... De hát öregszem, a látásom már nem a régi.

A fekete négyzet felbomlott, és gyorsan egy nagy betűkből álló szöveget formált:

– Talán a padló színével van a baj. Jobb lenne, ha fehér márványt használnának itt, akkor látna. Őkirályi felsége, Lassini, a Hangya Birodalom uralkodója tiszteletét fejezi ki őcsászári felsége, Urus császár előtt.

Urus elmosolyodott, és bólintott.

– Én is tiszteletemet fejezem ki őkirályi felsége előtt. Gondolom, a császári küldött már értesítette megbeszélésünk napirendjéről.

Lassini királynő az előtte tornyosuló dinoszauruszra nézett, meghajtotta csápjait, és feromonok formájában válaszolt. Mikor az első sorban álló parancsnokok megkapták a kémiai alapú jelzést, gyorsan továbbították az utasításokat a mögöttük álló falanx felé. A szóhadtest fegyelmezett katonái azonnal alakzatot váltottak, mint egy olajozottan működő gépezet, és egyetlen szempillantás alatt átrendeződtek, hogy a királynő szavait formálják.

– A találkozó célja a világaink közti vallási természetű vita rendezése. Ez a probléma már az elhunyt császár uralkodása óta gondot okoz nekünk, mostanra pedig a legrosszabb krízissé súlyosbodott, amivel a dinoszauruszok és a hangyák szövetsége valaha is szembesült. Feltételezem, felséged tudja, hogy ennek következményeképpen a Föld a katasztrófa peremére sodródott.

Urus ismét bólintott.

– Igen, felség. Feltételezem, ön is tisztában van a krízis feloldásának bonyolultságával. Mit javasol, hol kezdjük?

A királynő egy pillanatig gondolkodott, mielőtt válaszolt, a szóhadtest pedig villámsebességgel rendeződött át a márványpadlón.

– Kezdjük azzal a ponttal, amiben egyetértünk.

– Nagyon jó. A dinoszauruszok és a hangyák egyetértenek abban, hogy ezen a világon csak egy Isten létezhet.

– Igen, ez így van.

A két uralkodó egy pillanatig hallgatott, majd Urus megszólalt:

– Meg kellene vitatnunk, hogyan néz ki Isten, bár ezt már ezerszer kitárgyaltuk.

– Igen – felelte Lassini –, ez a konfliktus és a krízis lényege.

– Isten kétségkívül dinoszauruszra hasonlít – jelentette ki a dinoszaurusz császár.

– Hitünk által láttuk Istent, és az ő képe testesül meg minden dinoszauruszban.

– Isten kétségkívül úgy néz ki, mint egy hangya – felelte a hangyakirálynő. – Mi is láttuk Istent a hitünk által, és minden hangya Isten képét tükrözi.

Urus elmosolyodott, és a fejét rázta.

– Lassini királynő, ha csak egy minimális értelemmel vagy józan ésszel rendelkezne, akkor nem okozna ekkora nehézséget ez a probléma. Valóban úgy tartja, hogy Isten egy porszemnyi rovar, mint ön? Hogy egy ilyen Isten alkotott meg egy ilyen hatalmas világot?

– Az erő nem a méretben rejlik – felelte Lassini. – A hegyvonulatok és az óceánok mellett a dinoszauruszok is porszemnek tűnnek csupán.

– Mi azonban rendelkezünk a gondolkodás és a kreativitás erejével, míg önök nem – mondta Urus. – A hangyatársadalom nem több precíz gépezetnél, amelyben minden hangya csak egy aprócska fogaskereket tesz ki.

– A gondolat önmagában nem képes világot teremteni. A mi ügyességünk nélkül a dinoszauruszok legtöbb találmányát és újítását nem lehetett volna megvalósítani. A világ teremtése nyilvánvalóan pontos, aprólékos vállalkozás volt. Egyedül a hangya-Isten lehetett képes rá.

Urus nevetésben tört ki.

– Amit a legelviselhetlenebbnek tartok magukban, hangyákban, az a szánalmas képzelőerejük. Talán az az aprócska agyuk tényleg csak egyszerű alpműveletekre alkalmas. Valóban csak kicsiny fogaskerek egy gépezetben! – Közben beszélt, arcát egészen közel tolta a földhöz, és odasúgta a hangyakirálynőnek: – Hadd közöljem önnek, hogy Istennek, mikor

megteremtette a világot, nem volt szüksége cselekedetre. Isten egyszerűen formát adott a gondolatoknak, és huss! – ezekből a gondolatokból létrejött a világ! Hahaha! – Kiegyenesedett és újra felnevetett.

– Uram, nem azért jöttem, hogy metafizikáról társalogjunk. Ezt a világaink közti, elhúzódó vitát meg kell oldanunk ezen a megbeszélésen.

Urus a levegőbe emelte karmait, és felkiáltott:

– Még valami, amiben egyetértünk! Igen, ezúttal meg kell oldani a vitát! Felség, álljon elő elsőként ön a javaslatával!

Lassini habozás nélkül válaszolt. Szavai ünnepélyességét kiemelendő a szóhadtest keretbe foglalta szavait:

– A Szaurusz Birodalomnak azonnal le kell rombolnia minden olyan templomot, amelyet a dinoszaurusz-Istennek szentelt.

Urus és a csarnokban jelen lévő miniszterei egymásra néztek, majd nevetésben törtek ki.

– Nagy szavak ezek egy aprócska rovartól!

Lassini folytatta:

– A hangyák minden munkát felfüggesztenek a Szaurusz Birodalomban, és teljesen visszavonulnak minden dinoszauruszvárosból. Nem térünk vissza és nem folytatjuk a munkát addig, amíg templomaikat le nem bontják, követeléseinkkel összhangban.

– Én is közlöm az ultimátumot a Szaurusz Birodalom nevében: a Hangya Birodalomnak a hét végére le kell rombolnia minden olyan templomot, amit a hangya-Istennek szentelt. Ha letelik az idő, a császári hadsereg laposra tapos minden olyan hangyavárost, amelyben még mindig áll temploma a hangya-Istennek.

– Ezt hadüzenetnek szánta? – kérdezte Lassini nyugodtan.

– Remélem, nem fajul odáig a dolog. Mekkora szégyen lenne a dinoszaurusz seregeknek, ha a magukfajta apró rovarok ellen kellene harcolniuk!

A hangyakirálynő nem válaszolt, csak megfordult és távozott. A szóhadtest sorai kettéváltak, hogy átengedjék, majd azonnal összezárultak mögötte. Ezután követték királynőjüket, és elhagyták a palotát.

Ekkor mozgolódás tört ki a dinoszauruszok között. Nézték, ahogy a hangyák előbújnak az apró fészkekből, amelyeket a dinoszauruszok magukra akasztva hordtak vagy az előttük lévő asztalokon tartottak. Bár a dinoszauruszok nyomdaiparát már gépesítették, még mindig hangyákkal írták le a szavaikat, és mindannyian tartottak maguknál apró fészkeket, ahogy nálunk is szokott lenni toll. Ezek a fészkek különböző méretűek voltak, némelyikük valóságos mestermű, így a dinoszauruszok körében igen kívánatos ékszerré és a gazdagság, valamint a társadalmi helyzet jelzőjévé váltak. A fészkekben lévő hangyák azonban nem képezték a dinoszauruszok tulajdonát; bérbe kellett venni őket a Hangya Birodalomtól, és végső soron egyedül a királynőnek tartoztak engedelmességgel. Az asztalokról és a dinoszauruszok testéről lemászó hangyák kiáramlottak a padlóra, hogy csatlakozzanak az elvonuló falanxhoz.

– Te jó ég! Ha mind elmennek, hogyan fogom megszövegezni és felülvizsgálni a dokumentumokat? – kiáltott fel egy dinoszauruszminiszter.

Urus legyintett a karmával.

– Hamarosan visszatérnek dolgozni – felelte megvetően. – A hangyák világa nem marad fenn nélkülünk. Most megmutatjuk a kis férgeknek, ki az, aki mellett valóban ott van Isten, minden hatalmával!

Lassini megállt az ajtónál, megszólalt, és a szóhadtest villámgyorsan egysornyi szöveget formált.

– Éppen ezt akarja a Hangya Birodalom megmutatni önnek.

A hangyák fegyverei

– Hogy micsoda? Háborúzni fogunk a dinoszauruszokkal? De hiszen ez őrület! Ők óriásiak, mi pedig olyan kicsik vagyunk... – kiáltott fel egy hangyaminiszter. Csontcitadella királyi palotájában a királyi tanács épp végighallgatta a királynő beszámolóját a dinoszauruszok és hangyák csúcstalálkozásáról.

– A Birodalom rengeteget elért. Aki még mindig a méretet veszi az erő mértékének, az ostoba! – jelentette ki Donlira marsall, a királyi hadsereg főparancsnoka, majd a királynőhöz fordult. – Nyugodjon meg, felség, a királyi hadsereg elég erős ahhoz, hogy legyőzze azokat az esetlen vadállatokat!

– Mondani könnyű – felelte a miniszter a marsallnak. – Igaz, hogy ön számtalan csatában vezette a seregét, és a dinoszauruszok hajóin is utazott, hogy más kontinenseken is hadat viseljen, de akkor csak civilizálatlan hangyatörzsek ellen harcolt. Olyan állatok ellen, akik többszörösen akkorák, mint mi... kétlem, hogy bármelyik hadosztálya akár csak egy gyíkot is képes lenne legyőzni!

A királynő a marsall felé biccentett csápjaival.

– Igaz, Donlira. Nem üres beszédet akarok hallani, hanem részletes stratégiát és taktikát. Egy hét múlva kitör a háború. Mondja, hogyan fogja megvívni a királyi hadsereg?

– Miután több mint egy évezrede nyújtunk nekik orvosi ellátást, alaposan kiismertük a dinoszauruszok anatómiáját. A királyi hadsereg be fog hatolni a dinoszauruszok testébe, hogy megtámadja a létfontosságú szerveiket. A hadviselésnek ezen módjánál előnyünkre szolgál az apró méretünk.

– De hogy akarnak behatolni? – kérdezte egy miniszter. – Mikor alszanak?

A marsall nemet intett csápjaival.

– Nem. Erkölcsi szempontból nem lehetünk mi azok, akik megindítják a háborút.

A dinoszauruszok elleni támadásra a csatatéren fog sor kerülni.

– Könnyebb mondani, mint megtenni! A csatatéren a dinoszauruszok ébren lesznek, és mozogni fognak. Képesek lesznek a katonái felmászni rájuk? Még ha meg is állnak egy helyben, hogy fel lehessen mászni a lábukon, mennyi időbe telik elérni az orrukig és a szájukig? Amire a hadserege be tud hatolni a testükbe, ők már letaposták a fővárosunkat!

A marsall, ahelyett, hogy egyenes választ adott volna, körülnézett a parancsnokságon jelen lévő hangyák közt.

– Bajtársaim, előrelátó királynőnk, Lassini rég tisztában volt vele, hogy a dinoszaurusz–hangya-szövetség felbomlóban van. Már uralkodása elején parancsba adta, hogy a királyi hadsereg kezdje meg a felkészülést egy, a dinoszauruszok ellen vívott háborúra. Kiterjedt kutatás után számos új fegyvert és harcmodort fejlesztettünk ki ellenük. Most, amennyiben mindenki arrébb állna, bemutatnánk a felszerelés két kulcsfontosságú elemét.

A főparancsnokság minden hangyája kiment a palota előtti térre. Két tucat katonahangya egy különös eszközt hozott eléjük: hosszú talapzatra szerelt, kis méretű csúzlit. A katonahangyák feszesre húzták a csúzli rugalmas gumiját, és ráakasztották egy gépezetre a talapzat távolabbi végén. Ezután belemásztak a rajta kialakított zsebbe, és erősen egymásba kapaszkodtak, hogy fekete lövedéket alkossanak. Egy, a talapzat mellett álló katonahangya meghúzott egy kis emelőt, ami szabadon engedte a gépezetbe akasztott zsebet, és hangos pendüléssel vagy húszméternyire lökte a fekete lövedéket a magasba. A lövedék, mikor elérte a maximális magasságot, gyorsan darabjaira hullt, és a két tucat katonahangya szerteszét repült odafent, a levegőben; fényes fekete testük csillogott a napfényben.

– Ez a felszerelés a hangyakatapult, a megoldás azokra a problémákra, amelyeket a tiszteletre méltó miniszter felvetett – magyarázta Donlira marsall.

– Nekem haszontalan akrobatikának tűnik – jegyezte meg az egybegyűlt miniszterek egyike megvetően.

– A királyi hadsereg stratégiájának alapja a támadás – jelentette ki egy másik miniszter. – A múltban ön is azt mondta, hogy az operatív célunk: támadás, támadás, támadás. Most úgy tűnik, ezt lecserélte arra, hogy védekezés, védekezés, védekezés.

– Nem. A királyi hadsereg stratégiájának alapja még mindig a támadás – felelte a marsall.

– De hogyan? Még ha működnek is ezek a maga kis bigyói, Sziklaváros megtámadására nyilvánvalóan nem használhatjuk őket. Várnunk kell, míg a dinoszaurosok támadják meg a mi fővárosunkat.

– Rendben, következőnek egy olyan fegyvert mutatunk be, amellyel meg lehet támadni a dinoszaurosok városait. – A marsall meglegette csápjait, és most rizsre emlékeztető, sárga golyócskákat hozott elő egy szakasz katonahangya, majd egyikük megfordult, és egy csepp hangyasavat fröcskölt az egyik golyócskára. A golyó egy perc múlva vakító fehér villanással lángra lobbant. A heves tűz nagyjából tíz másodpercig tartott, majd kialudt.

– Ezt a fegyvert aknazsemcsének hívják. Egyfajta időzített gyújtóbomba, melynek gyújtózsínóját a hangyasav aktiválja. Az aktiválás tetszőleges ideig késleltethető, pár másodperctől pár óráig. Amint a hangyasav átmarta a külső kérget, az akna felrobban, és olyan magas hőmérséklettel ég, hogy bármilyen gyúlékony anyagot képes lángra lobbantani.

Az egybegyűlt hivatalnokok hitetlenkedve lenggették csápjaikat.

– Gyerekek játékszere! – kiáltotta egy miniszter. – Még ha magának a dinoszaurosok császáranak a homlokán robbanna is fel egy ilyen, nem tenne nagyobb kárt benne, mint egy cigarettacsikk! Ön szerint ez képes elpusztítani Sziklavárost?

– Majd látni fogja, mire képes! – jelentette ki a marsall magabiztosan.

Az első dinoszaurusz–hangya háború

Az előző éjszakai heves esőzések után a sűrű felhőzet szétvált, és utat engedett a napfényes reggelnek. Az ég felhőtlen volt, a levegő tiszta. A felkelő nap fényében a táj metszően élesnek és élénknek tűnt, mintha a természet berendezte volna a színpadot a csatához, amely eldönti a krétakori civilizáció sorsát.

A csata a Sziklaváros és Csontcitadella közti széles síkságon bontakozott ki. A két ellentétes irányban a hangyák és a dinoszauruszok fővárosa épp hogy csak látszódtott a távolban. Kétezer dinoszauruszkatona formált falanxot, amely arccal Csontcitadella felé fordult. A fővárosban lévő hangyák számára olyan látványt nyújtottak, mintha szédítően magas fal emelkedne a horizonton. Ellentétben a korábbi csatákkal, melyeket saját fajuk ellen vívtak, a dinoszauruszkatonák most sem páncélt nem viseltek, sem fegyver nem volt náluk. Azt mondták nekik, annyi lesz csak a dolguk, hogy alakzatban meneteljenek át a hangyák városán. A dinoszauruszokkal szemben Csontcitadella tízmillió hangyája több mint száz falanxot alkotott, a föld fekete szőnyegnek tűnt tőlük.

A csendet egy, a dinoszauruszfalanx elején álló Tyrannosaurus törte meg. Ixta dandártábornok volt az; hangja úgy szólt, mintha mennydörgés hangzott volna fel a horizonton.

– Kis rovarok, már csak tíz perc van hátra a Birodalom által megszabott határidőig. Ha most visszatértek Csontcitadellába, elpusztítani a templomaitokat, majd Sziklavárosba, folytatni a munkát, akkor kaptok még időt. Máskülönben a császári hadsereg megkezdi a támadást. Nézzetek az előttetek álló kétezer katonára! Alig egy ezrelékét teszik ki a teljes császári hadseregnek, de még így is képesek eltiporni a Hangya Birodalom fővárosát! Azok a városok, amelyeket gyerekeink építenek fakockából, nagyobbak a ti Csontcitadellátoknál! Akár eláraszthatjuk az egész városotokat csak azzal, hogy lehugyozzuk! Hahaha!

Halálos csend ereszkedett a csatamezőre. A krétakori nap némán magasabbra emelkedett. Hamar eltelt a tíz perc.

– Roham! – adta ki a parancsot nagy hangon Ixta dandártábornok. A dinoszaurszfalanx megindult. A föld remegett a kétezer dinoszaursz ütemes léptei alatt, és az eső után hátramaradt pocsolyák felszínén hullámok jelentek meg. A hangyák nem mozdultak.

– Lassini királynő és Donlira marsall! Nem látom, hol vagytok, de amennyiben nem parancsoljátok meg ezeknek a férgeknek, hogy engedjenek át, péppé lapulnak a talpunk alatt! Hahaha! – bömbölte Ixta a sötét hangyafalanxok felé.

Ekkor vette észre Ixta dandártábornok, hogy az ellenséges sereg hullámozni kezd. Alaposabban megnézve, látta, hogy a gyalogság számtalan apró szerkezetet épített, mintha fű nőtt volna ki hirtelen a fekete földből. Ezt a füvet százezer hangyakatapult alkotta, de Ixta természetesen nem jött rá, mi célt szolgálnak ezek a szerkezetek. Halvány kétely kezdte gyötörni, de a dinoszaurszfalanx egyre csak nyomult előre.

Ekkor újabb meglepő változás söpört végig a hangyahadseregen: a földet ellepő fekete takaró hirtelen számtalan apró gömbbé állt össze. Ixtának akaratlanul is a hangyák szóhadtesteinek csodálatos mozgása jutott eszébe, és egy pillanatig azt hitte, a tízmillió hangya le akar betűzni valamit, a hangyakupacok azonban nem váltottak újra alakzatot.

A dinoszaurszfalanx tovább haladt előre, míg a végén már csak tíz méterre volt a hangyák frontvonalától. Ebből a távolságból Ixta tisztán ki tudta venni a hangyakatapultokat. Csak ekkor ébredt rá, hogy miniatűr csúzlíkkal áll szemben, melyek gumiját megfeszítették, zsebük pedig tele van hangyával. Halk kopogást hallott, mint amikor erős esőzés éri a vízfelszínt: a katapultok százezer hangyalövedéket lőttek ki a levegőbe, mintha légyfelhő emelkedett volna a magasba. Ixta előtt a talaj hirtelen visszanyerte eredeti színét. Az apró, tömör gömbök, mikor elérték a dinoszaurszfalanx első sorait, széthullottak. Mindegyikben több tucat katona volt, akik zuhatagként hullottak a föld, pontosabban az alattuk álló dinoszaurszok irányába. A dinoszaurszok körül a levegő úgy megtelt a zuhogó hangyákkal, hogy ha nem vigyáztak, féltő volt, hogy belélegzik őket. Hevesen csapkodni kezdték fejüket és testüket, így a falanx felbomlott.

Ixta tábornok a fején landoló hangyák közül párat lesöpört, mások azonban bőrének durva redőibe rejtőztek nagy, kutató karmai elől. Mikor karmaival a teste felé csapott, több katonahangya elkezdett a szemöldöke felé mászni, hogy a

szemét keresse. A Tyrannosaurus fejének széles tetején végigmászó hangyák úgy érezték, mintha vízmosásokkal teli síkságon vonulnának. A síkság hintaként lendült előre-hátra, a hangyáknak pedig kapaszkodniuk kellett a talajba, hogy ne essenek le. Mikor elérték a szemöldököt, lenéztek, és lélegzetelállító látvány tárult a szemük elé.

Képzeljék el egy pillanatra, hogy Kína szent hegyeinek egyikén, a Taj-hegy tetején állnak, ami két hatalmas lábán nagy léptekkel halad a földön, és ami még rémisztőbb, ha felemelik a fejüket, több mint ezer hasonló hegyet látnak mozgásban!

A szemöldök alatt a katonahangyák rátaláltak a dinoszaurusz jobb szemére. A hatalmas szem olyannak tűnt előttük, mint egy befagyott, kerek tó, melynek áttetsző felszíne enyhén ívelt, és meredeken lejt lefelé. Három katonahangya óvatosan rámászott az üveges hártýára. A dinoszaurusz nedves jéghez hasonlóan csúszós harmadik szemhéján a legkisebb ballépés is azzal járt volna, hogy megcsúsznak és lezuhannak. A hangyák erős rágószerveikkel harapdálni kezdték a nedves jeget. A dinoszaurusz szeme az irritáció hatására könnyeket kezdett kiválasztani, amelyek hirtelen áradásként zúdultak végig a befagyott tavon, és lesodorták a három hangyát a szemhéjról.

Mikor Ixta meg akarta dörzsölni a szemét, három másik hangya repült az orrlyukába, és a tomboló viharral dacolva ügyesen áthatoltak az orrszőrök sűrű erdején, úgy, hogy egyetlen tüszentést sem váltottak ki. Gyorsan végighaladtak az orrüregen, egészen a szemgolyó hátuljáig, egy útvonalon, amely a számtalan műtétnek köszönhetően ismerős lett számukra. Az áttetsző optikai ideget követve elindultak az agy felé. Itt-ott vékony hártýa állta útjukat, de ilyenkor egyszerűen lyukat rágtak rajta és átcsusszantak. Ezek a lyukak olyan kicsik voltak, hogy a dinoszaurusz semmit nem érzékelt belőlük.

A három hangya végül elért az agyba, ami békésen lebegett a gerincvelői folyadék tengerében, mint egy rejtélyes, titokzatos életforma. Gondos kutatás után rátaláltak a sűrű agyi artériára, az agynak vért biztosító főcsatornára. Áttetsző falán át látták a halk morajlással áramló sötétvörös vér folyását. Ixta agya ebben a pillanatban erején felül igyekezett feldolgozni a csatamezőről érkező rengeteg információt, ami látó- és hallóidegein érkezett el idáig, és ez a hevesen áramló vér látta el az ehhez szükséges energiával és oxigénnel.

A három hangya agysebészeti asszisztens volt, és számtalanszor jártak már itt,

hogy kitisztítsák az eldugult agyi vérereket, s ezzel számtalan dinoszaurusz életét mentették már meg. Most azonban épp az ellenkezőjét fogják tenni. Éles rágószerveikkel rágni kezdték az artéria falait. Nagy műgonddal dolgoztak. Mikor a három mély seb zárt körré olvadt össze, a hangyák sietve visszavonultak arra, amerről jöttek. Nem akartak tanúi lenni a végeredménynek. Gyakorlott műtőasszisztensként pontosan tudták, mi fog történni. A magas vérnyomás hatására az artéria falának sérülésein vércseppek kezdtek gyülekezni, majd a seb kifakadt, mint üveg az üvegvágótól, és az érfal kis, kör alakú része átszakadt, nyomában pedig kerek lyuk maradt. A lyukból áradni kezdett a vér, és bíborszín indái bekúsztak az agyfolyadékba, majd vörösre színezték. A vérellátástól megfosztott agy megremegett és elsápadt.

Ixta épp parancsokat kiáltott a kaotikus csatamezőn, és próbálta támadó alakzatba szervezni dinoszauruszait, mikor hirtelen minden elsötétült a szeme előtt. Ahogy a köd leereszkedett, forogni kezdett vele a világ. Az orrüregén átszáguldó három hangya hirtelen súlytalannak érezte magát, majd a súlytalanságot hatalmas robaj követte. Az őket körülvevő világ többször is megfordult, majd megállt. Tudták, hogy a dinoszaurusz a földre zuhant. Ezután orrlyukaiban elcsendesült a légzés szélvihara, szívének távoli, halk dobogása megszűnt. Ixtát, a Tyrannosaurus-t, a Szaurusz Császári Hadsereg tábornokát elpusztította az agyvérzés.

A csatamezőn a dinoszauruszok egyenként estek el. Jó párat ugyanazzal a módszerrel gyilkoltak meg a hangyák, mint a parancsnokukat, de még többet öltek meg koszorúerek szétroncsolásával vagy bénítottak le gerinchúrok elszakításával. A hangyák a fülön, az orron vagy a szájon át jutottak be ellenségeik testébe. Az offenzíva során a dinoszauruszok közül több mint háromezresen estek el. A csatamezőn szerteszét heverték a hatalmas testek, mindenfelé a haldokló dinoszauruszok vonítása visszhangzott. Az életben maradt dinoszauruszkatonák, akik eszüket veszítették a félelemtől a rémálomba illő jelenet láttán, minden irányba menekültek a harcmezőről. A hangyakatonák azonban számos menekülő dinoszauruszban tovább folytatták az akciójukat, így menet közben is egyre többen hullottak el közülük.

A Csontcitadella elleni támadás visszaverésével egy időben a Hangya Birodalom újabb nagy hadműveletbe fogott. Sziklavárosban a hangyák elleni háború különösebben nem zavarta meg a mindennapokat. Rövid távon a hangyák távozását nem lehetett katasztrofális hatásúnak nevezni – inkább amolyan kisebb kellemetlenségnek számított a dinoszauruszok életében, mint bármi másnak.

Ami a háborút illeti, a dinoszaurusz népet a legapróbb mértékben sem aggasztotta a helyzet. Bízta benne, hogy a hatalmas Szaurusz Császári Hadsereg olyan könnyedén győzi le azokat a mikroszkopikus kis rovarokat, amilyen könnyedén felemelik a karmos ujjukat. Szinte túlzásnak tűnt kétezer dinoszauruszkatonát mozgósítani annak a homokvár méretű városnak az elpusztítására, de azzal magyarázták a helyzetet, hogy a császár így akarja demonstrálni a Birodalom hatalmát a hangyák előtt.

Aznap reggel a császári főváros éppúgy kelt életre, mint bármely másik nap. A város keleti bejáratánál lévő buszvégállomásról több mint ezer gigantikus busz gurult ki az utcákra. A krétakori civilizáció ebben az időben még nem ismerte a kőolaj kitermelését vagy felhasználását. Vonatjaikhoz hasonlóan a dinoszauruszok buszait is óriási, nehéz gőzgépek működtették. Minden egyes busz úgy festett, mint egy hatalmas gőzmozdony, tetejéből füst gomolygott menet közben. Sziklaváros utcáit napközben pára töltötte meg, melyen át számtalan akkora jármű haladt minden irányba, mint a mi többszintes épületeink.

Ezen a napon a dinoszauruszutasok mellett a buszok utasok egy másik csoportját is szállították: seregnyi hangyakatonát. A város fő közlekedési útvonalán járó 1-es buszon rejtőzött a legtöbb potyautas: egy teljes hadosztály, amely több mint tízezer hangyából állt! Különbőre, gyanút nem keltő helyeken rejtőztek, úgymint az ablakpárkányok alján, a szerszámosládában, az alvázon és a szeneskamrában. Egy ilyen hatalmas járművön könnyedén el tudott rejtőzni a Királyi Hangya Hadsereg egy teljes hadosztálya.

Az 1-es busz, tíz perccel azután, hogy nagy zajjal elindult a párás, mennydörgésszerű robajtól hangos utcán, elérte első megállóját. A számos leszálló dinoszauruszutas nyomában kétezer hangyakatona is levált az ablakpárkány aljáról, és a földre szállingózott. Mindegyikük egy aknaszemcsét tartott a szájában. Miután leszálltak, a hangyacsapatok elrejtőztek a járda egy repedésében. Apró, fekete testük beolvadt a nedves járda színébe, és a párás utcán haladó dinoszauruszoknak fel sem tűnt a jelenlétük. Néha elhaladt egy-egy dinoszaurusz a csapat felett; magasba tornyosuló alakjuk árnyékától odalenn sötétbe borult a világ. Láruk néha épp azon a repedésen ért földet, amelyikben a hangyák jártak, a hangyacsapatok azonban akadálytalanul vonultak tovább. Végül elértek egy épülethez, amely olyan magas volt, hogy bejárata is mintha jóval a felhők közé nyúlt volna, felső felét pedig elrejtette előlük a pára. A hangyacsapatok beszöktek az ajtó alatti résen, és beléptek az épületbe.

A dinoszauruszok minden épülete elképesztően magas volt. A hangyák szemében minden épület egy egész világnak tűnt, és odabenn tartózkodni semmiben nem volt más érzés, mint kint lenni a szabadban. Ez az épület raktár volt, a hangyák a padlóra halmozott árukészlet között haladtak végig a széles utakon. Félhomály volt odabenn, egyedül egy kicsi, magasan lévő ablakon át jutott be némi napfény. A hangyák gyorsan megtalálták a célpontjukat: magas faládák sorát. Mivel a dinoszauruszok világa még nem lépett az elektromosság korába, éjjelenként – állati vagy növényi zsiradék felhasználásával – olajlámpásokat gyújtottak. A hangyák fölött tornyosuló ládákból lámpaolaj volt a világításhoz. A katonahangyák alapos kutatás után találtak pár nedves foltot a padlón, ahol a ládák enyhén szivárogtak. A szájukban tartott aknaszemcséket elkezdtek lerakni ezekre az olajfoltokra; hamarosan már több mint száz aknaszemcse került a helyére. A hangyák az akna felé irányították hátsójukat, és a főhadnagy parancsára mindegyikre ráspricceltek egy csepp hangyasavat. A sav lassan elkezdte átmarni az aknaszemcse külső héját, és aktiválta a gyújtózsínort. A késleltetés időtartama hat órára volt állítva, ami azt jelentette, az akna délután két órakor fog felrobbanni.

Eközben minden megállóban, ahol Sziklaváros autóbussai megálltak, rejtőző hangyakülönítmények szálltak le és szivárogtak be a városba. Délre a körülbelül egymillió katonahangya, azaz a Királyi Hangya Hadsereg száz hadosztálya Sziklaváros minden sarkát ellepte, és a magukkal vitt aknaszemcséket minden elérhető, gyúlékony felületen elhelyezték. Több millió aknaszemcse hevert Sziklaváros kormányhivatalaiban, piacain, iskoláiban, könyvtáraiban és lakóépületeiben, és ezek mindegyikét úgy időzítették, hogy délután két órakor felrobbanjon.

A Szaurusz Birodalom császári palotájában Urus császárt számos dinoszaurusz-katonatiszt ébresztette fel álmából. Mindannyian a Csontcitadella elleni offenzívát elhagyó, a csataterőről visszavonuló katonák közül kerültek ki. A császár egész éjjel Laurázsia kormányzóival lakomázott, és csak kora reggel ment aludni. Mikor tisztjeitől tudomást szerzett róla, hogy Ixta tábornok elesett, a Szaurusz Császári Hadsereg felével együtt, első gondolata az volt, hogy ugratják, és leküzdhetetlen düh töltötte el. Kész lett volna hadbíróság elé állítani a semmirekellő dezertőrt – ekkor azonban történt valami, ami rávilágított a hangyák jelentette fenyegetés komolyságára. A palotaőrség parancsnoka, kezében egy textildarabbal, riadtan felkiáltott a császár ágya mellett.

– Maga idióta, mit művel a párnahuzatommal? – üvöltötte Urus. Úgy tűnt, ma

idióták és balfékek veszik körül. Egyre erősebb volt a kísértés, hogy mindannyiukat halálra ítélje.

– Felség... ezt csak most vettem észre. Nézze! – A parancsnok Urus arca elé tartotta a párnahuzatot. A textilbe apró lyukakat rágtak, melyek betűket adtak ki – üzenetet a katonahangyáktól, akik beosontak a császár lakosztályába, míg aludt –: „Bármikor elvehetjük az életedet!”

Urus a párnahuzatra pillantott, és egész testén reszketés futott végig. Úgy nézett körül, mint aki kísértetet lát. A többi jelen lévő dinoszaurusz sietve lehajolt, és a földet kezdte fürkészní, de semmi jelét nem látták hangyáknak – egyedül a párnahuzaton hagyott üzenet bizonyította, hogy egyáltalán ott jártak. A dinoszauruszok nem tudták, hogy a palotába beférkőző hangyacapatok nem csak ezt az üzenetet hagyták hátra, hanem több mint ezer aknaszemcsét is. A sárga golyócskákat, melyek a dinoszauruszok számára szabad szemmel láthatatlanok voltak, becsempészték a szúnyoghálóba, az ágy lábához, a kanapéba, a magas, fényűző fabútorokba, a tornyosuló dokumentumhalmok közé... A hangyasav lassanként kezdte szétmarni az aknák felületét, és Sziklaváros többi részén elhelyezett körülbelül egymillió aknához hasonlóan ezeknek a robbanását is két órára időzítették.

A Szaurusz Birodalom hadügyminisztere kiegyenesedett és megszólította a császárt.

– Felség, én időben figyelmeztettem. A különböző fajok közti háborúban a méretben erő rejlik ugyan, de a kis méretnek is megvannak a maga előnyei. Nem tehetjük meg, hogy nem vesszük eléggé komolyan a hangyákat.

Urus felsóhajtott.

– Akkor mi a következő lépésünk? – kérdezte.

– Nyugodjon meg, felség. A vezérkar felkészült erre a helyzetre. Szavamat adom rá, hogy a Császári Hadsereg eltiporja Csontcitadellát, mielőtt még lemegy a nap!

Három órával az első támadási hullám kudarca után a Szaurusz Császári Hadsereg újabb offenzívát indított Csontcitadella ellen. A támadó erő ismét kétezer dinoszauruszból állt, és ugyanolyan falanxban haladt a hangyák fővárosa felé, mint korábban, ezúttal azonban minden dinoszaurusz hatalmas fémsisakot

viselt a fején.

A Csontcitadellát védő hangyasereg ugyanazt a taktikai lépést alkalmazta, mint korábban. A hangyakatapultok segítségével több ezer hangyát lőttek ki a levegőbe a dinoszaurszfalanx fölé, ami égből hulló hangyaesőt eredményezett. Ezúttal azonban a dinoszaurszok fején landoló hangyák nem találtak rést, ahol bejuthattak volna ellenségeik testébe. A dinoszaurszok fejére nagyon pontosan illeszkedett a fémsisak. A sisakrostély egyetlen, tömör üveglapból készült, a légzőnyílásokat igen finom acélrács borította, a kapcsolódási pontokon minden kifogástalanul illeszkedett. A sisakokat kötél erősítette biztonságosan a nyakhoz, így áthatolhatatlan védelmet jelentett a fej számára.

Az egyik dinoszaursz sisakján landoló Donlira főparancsnok büntudatot érzett, mikor észrevette a sisakot a lába alatt. Két hónappal korábban hangyamesterek is hozzájárultak ezeknek a sisakoknak az elkészítéséhez: ők gyártották a légzőnyílásokat fedő igen finom fémhálót. A sisakot gyártó dinoszaursz akkor azt állította, a sisakokra a méhészeknek lesz szüksége. Úgy tűnt, a Szaursz Birodalom titokban már jó ideje készült a háborúra.

Miután a hangyaeső-taktika kudarcot vallott, a Királyi Hangya Hadsereg íjakkal és nyilakkal próbálta támadni a védelem második vonalát alkotó dinoszaurszokat. Másfél millió hangya egyszerre lőtte ki nyilait. Apró nyilakból álló felhő szállt a dinoszaurszsereg felé, mintha homokot kavart volna fel a szél, ezek a fegyverek azonban nem voltak képesek kárt tenni a hegynyi méretű dinoszaurszkatonákban. Az aprócska nyilak lepattogtak a dinoszaurszok durva, kemény bőréről, és a földre hullottak, vastag réteget képezve rajta.

A dinoszaurszok a hangyák seregére törtek, lépteik halálos lábnyomokká váltak. Minden mélyedésben több ezer eltiport hangya feküdt. Amelyik hangya nem pusztult el a dinoszaurszok talpa alatt, nem tehetett mást, mint hogy tehetetlenül figyelte, ahogy az égbe tornyosuló, gigantikus testek Csontcitadella felé tartanak.

Mikor a falanx megrohamozta a várost, a dinoszaurszok vadul dobogni és rugdosni kezdtek. Csontcitadella legtöbb épülete csak a dinoszaurszok bokájáig ért, így teljes épülettömbök omlottak össze a támadók talpa alatt. Donlira marsall és számos hangyakatona még mindig ide-oda futkosott egy Tyrannosaurus sisakján, és kereste a befelé vezető nyílást. Lenézve csak romokat láttak a

dinoszaurusok léptei nyomán; néhol még égett a tűz. Innen, fentről a hangyák a dinoszaurusz szemével látták Csontcitadellát, és most érezték csak igazán, milyen apró és jelentéktelen a fajuk.

A Tyrannosaurus a Királyi Kereskedelmi Toronyhoz lépett. Ez a három méter magas felhőkarcoló a Hangya Birodalom legmagasabb épülete és a hangyák építészetének csúcsteljesítménye volt, de még így is csak a támadó derekáig ért. A Tyrannosaurus letérdelt. A gyors ereszkedés során a hangyák egy pillanatig súlytalanságot érezték, utána a dinoszaurusz sisakjának láthatárán megjelent a torony teteje. A még mindig kuporgó dinoszaurusz pár másodpercig tanulmányozta az épületet, majd megragadta karmával a torony alapját, és kitepte az épületet a földből. Ezután felállt, és kíváncsi tekintettel nézegette a tornyot, mint aki új játékszerre talált. A dinoszaurusz fején lévő hangyák is a tornyot nézték. Látták, ahogy fényes, tengerészkek felszíne visszatükrözi a kék eget és a felhőket, a számtalan üvegablak pedig ragyog a napfényben. Még mindig emlékeztek arra, ahogy iskolás éveik első napján követték tanítójukat a torony tetejére, hogy madártávlatból lássák Csontcitadellát...

Miközben a Tyrannosaurus a karmai közt forgatta, az építmény hirtelen kettétört. A dinoszaurusz káromkodott egyet, és mindkét felet eldobta, egymás után. A torony darabjai széles ívet írtak le a levegőben, majd egy távoli épületegyüttesen landoltak, ahol a becsapódás során porrá zúztak több másik épületet is.

Kétezer hatalmas dinoszaurusz lába alatt, akik egyszerre nem is fértek be mind Csontcitadellába, a Hangya Birodalom fővárosa percek alatt apró szemű törmelékké omlott. A város romjai fölé emelkedő sárga porfelhő fölött a dinoszauruszkatonák éljenezni kezdtek. Győzedelmes kiáltásaik azonban hirtelen félbeszakadtak – a dinoszauruszok megfordultak és dermedten bámultak Sziklaváros felé.

A Szaurusz Birodalom fővárosa fölött fekete füstoszlopok emelkedtek az égbe.

Urus, császári testőrei körében, gomolygó füstfelhőkön át menekült a császári palotából, de menet közben fejfelé összeütközött a hisztérikus belügyminiszterrel.

– Ez borzalmas, felség! Az egész város ég! – sikoltotta a belügyminiszter.

– Mi történt a tűzoltóbrigáddal? Hívja őket, hogy segítsenek!

– Az egész város lángokban áll. Minden tűzoltót segítségül hívtunk már, de

lefoglalja őket a palotában égő tűz oltása.

– Ki gyújtotta ezeket a tüzeket? A hangyák?

– Ki más? Ma reggel közel egymillió hangya szivárgott be a városba!

– Átkozott férgek! Hogy a pokolba gyújtották a tüzeket?

– Ezekkel, felség. – A belügyminiszter kinyitott egy papírtasakot, és intett a császárnak, hogy nézze meg. Urus a tasakra meredt, de semmit nem vett észre rajta, míg a miniszter a kezébe nem nyomott egy nagyítót. A lencsén át több aknaszemcsét pillantott meg.

– A városi rendőrség ma délelőtt kobozta el ezeket egy csapat hangyától, akik beszivárogtak a városba.

– És mi ez? Hangyaszar?

– Egyfajta miniatűr gyújtóbomba. Hangyasavval érintkezve gyulladnak ki, de a gyulladás késleltethető. A hangyák több mint egymillió ilyen helyeztek el gyúlékony felületeken városszerte, és legalább egyötödük tüzet okozott, ami azután elterjedt. Ez alapján számítva legalább húszezer tűz gyulladt ki Sziklavárosban. Még ha a Birodalom minden tűzoltóbrigádját iderendeljük is, teljességgel lehetetlen lenne egy ekkora méretű tűzvészt eloltani!

Urus bénultan nézte az eget eltakaró fekete füstfelhőt. Nem bírt megszólalni.

– Felség, nincs más választásunk. El kell hagynunk a várost – mondta halkan a belügyminiszter.

Estére Sziklaváros lángtengerré változott. A tűz az éjjeli égbolt felét vörös fénnyel vontá be, és Gondwana középső síkságai fölött hamis hajnal virradt. A városból kivezető utak megteltek menekülő dinoszauruszokkal és hatalmas járműveikkel. Minden dinoszaurusz szemében lángok tükröződtek – és rettegés ült. Urus császár és több minisztere egy alacsony dombon állt, és sokáig nézte a távolban lángoló várost.

– Parancsolja meg minden szárazföldi császári erőnek Gondwanában, hogy azonnal támadjanak meg és romboljanak porig minden hangyavárost az egész kontinensen. Küldjön gyors hajókat a többi kontinensre is, és adja át az

ottaniaknak is a parancsot, hogy világszerte minden császári szárazföldi erő ugyanezt tegye! Halálos csapást mérünk a hangyák világára!

A hangyák és dinoszauruszok közti háború így tovább folyt. A harc lángja elterjedt egész Gondwanán, és a konfliktus még a hónap vége előtt áttért a többi kontinensre is, így az egész bolygót elborító világháborúvá terebélyesedett. A háború iszonyatos szenvedést hozott mindkét népnek. Egyik dinoszauruszvárost a másik után emésztette el a tűz, a hangyavárosok pedig egymás után porladtak szét a dinoszauruszok talpa alatt.

Amellett, hogy a dinoszauruszok városait támadták, a hangyák hatalmas szántóföldeket, füves síkságokat és erdőségeket is felégettek. Gyakran hatalmas területeket szórtak meg több millió aknazemcsével, és az így kitört tüzeket lehetetlen volt eloltani. Bozóttüzek terjedtek el szerte minden kontinensen, és a napot sűrű füst takarta el, ami ökológiai katasztrófához vezetett. Ahogy égett a termény, és égtek az erdők és mezők, a világszerte tomboló tűzvész füstje szétterült a légkörben, és nagy mértékben csökkentette a földfelszín elérő napfény mennyiségét. A természet drámai mértékben csökkent, így a dinoszauruszokra, akiknek hatalmas mennyiségű élelemre volt szükségük, éhínség várt.

Eközben kisebb hangyacapatok mindenfelé rajtaütéseket intéztek a dinoszauruszok ellen. Kedvelt taktikájuk az volt, hogy belülről támadják meg az ellenséget, mert ez halálra rémítette a népet. A dinoszauruszok rászoktak, hogy folyamatosan maszkot viselnek, még álmukban sem merték levenni, mert az aprócska hangyák úgy jártak ki-be a dinoszauruszok hatalmas házaiba, ahogy csak a kedvük tartotta.

Ugyanekkor a hangyák világát is hatalmas pusztítás érte a dinoszauruszok felől. A városaikat megtizedelték, így a hangyáknak vissza kellett térniük a föld alá – azonban még ezeket a föld alatti, hatalmas bázisokat is gyakran felfedezték és elpusztították a dinoszauruszok. A vegyi fegyverek használata szintén a dinoszauruszok kedvelt módszerei közé tartozott: mindenfelé szétszórtak mérgeket, amelyek rájuk nézve ártalmatlanok voltak, a hangyáknak azonban halálos, és ezzel nemcsak tömegével pusztították a hangyákat, de a tevékenységüket is nagymértékben korlátozták. Emellett a hangyák nem rendelkeztek olyan járművekkel, amelyekkel nagyobb távolságot lehetett megtenni, és korábban a dinoszauruszok segítségére hagyatkoztak, hogy kapcsolatban tudjanak maradni a Hangya Birodalom minden részével. Amióta a

dinoszauruszok fokozták a hangyák elleni támadásokat, a kommunikáció egyre nehezebbé vált. A hangyavilág részei elszigetelődtek egymástól, és a Hangya Birodalom felbomlott.

A háború azonban egy sokkal súlyosabb következménnyel is járt: mivel a krétakori civilizáció a dinoszauruszok és a hangyák szövetségén alapult, a szövetség összeomlásával mindkét világ civil társadalma megérezte a káros hatásait. A társadalmi haladás tragikus mód megtorpant, megjelentek a visszafejlődés jelei. A krétakori civilizáció fennmaradása bizonytalanná vált.

Bár a hangyák és a dinoszauruszok mindent beleadtak a globális háborúba, egyik oldal sem volt képes teljes fölényt elérni a csatatéren, és a harc hosszadalmas, kifárasztásra játszó hosszas küzdelemmé alakult át. Végül mindkét birodalom legfőbb katonai parancsnoksága ráébredt a valóságra: olyan háborút vívnak, amelynek nem lehet győztese, és a végeredmény mindenképpen a hatalmas krétakori civilizáció pusztulása lesz. A háború ötödik évében a hadviselő felek megkezdték a fegyverszünetről folytatott tárgyalásokat, melyek közül döntő jelentőségűnek a Szaurusz Birodalom császáranak találkozója bizonyult a Hangya Birodalom királynőjével.

A találkozóra Sziklaváros romjai közt, az egykori császári palota helyén került sor, ugyanott, ahol öt évvel korábban arra a végzetes csúcstalálkozóra, amely kirobbantotta a háborút. A tűz után az egykor hatalmas császári palotából csak omladozó falak maradtak. A magas falak repedésein át látni lehetett a távolban az egykori épületek üszkös csontvázait. Az elmúlt öt évben a romos várost meghódították a gyomok és a kúszó indák; úgy tűnt, a környező erdő hamarosan teljesen elnyeli. A nap elő-előbújt a távoli erdőtűz füstjéből, és a palota kiterjedt romjai hol fénybe, hol árnyékba borultak.

– Nem nagyon látom, de úgy tűnik, maga nem Lassini királynő – mondta Urus, és a lábánál helyet foglaló hangyakirálynő felé pillantott.

– Ő meghalt. Mi, hangyák nem élünk sokáig. De én is Lassini vagyok, ezen a néven a második – felelte a Hangya Birodalom királynője. Ezen alkalommal mindössze tízezer katonából álló szóhadtest kísérte, és Urusnak le kellett hajolnia, hogy el tudja olvasni a válaszát.

– Szerintem ideje véget vetni ennek a háborúnak – jelentette ki Urus.

– Egyetérték – felelte II. Lassini.

– Ha a háború folytatódik, a hangyáknak vissza kell térniük ahhoz, hogy döglött állatok húsát eszik, és döglött bogarakat vonszolnak az apró fészkeikbe – mondta tovább Urus.

– Ha a háború folytatódik, a dinoszauruszoknak vissza kell térniük ahhoz, hogy éhesen járják az erdőket, és még saját fajtájukat is széttépik, hogy felfalják – felelte II. Lassini.

– Nos, akkor van felségednek valami javaslata a háború befejezését illetően? – kérdezte Urus. – Kezdhethetnénk esetleg azzal, ami miatt kitört ez a háború. Rengeteg dinoszaurusz és hangya már el is felejtette.

– Úgy emlékszem, Isten megjelenésével volt kapcsolatos – hogy olyan-e Isten, mint a hangya, vagy olyan, mint a dinoszaurusz.

– Ebben az elmúlt pár évben a Szaurusz Birodalom legkiválóbb tudósai mind ennek a kérdésnek szentelték idejüket, és mostanra új következtetésre jutottak: Isten nem úgy néz ki, mint a hangya, és nem úgy, mint a dinoszaurusz. Isten alaktalan, mint a szélökés, vagy mint a fénysugár, vagy mint a levegő, ami körülveszi ezt a világot. Isten képe tükröződik minden homokszemben és minden vízcseppben.

– Nekünk, hangyáknak nincs olyan bonyolult elménk, mint a dinoszauruszoknak, és az ilyen mély filozofikus gondolkodás nehezünkre esik, de egyetértünk ezzel a következtetéssel. Megérezésem azt súgja, hogy Isten valóban alaktalan, a hangyák világa így megtiltotta a bálványimádást.

– A Szaurusz Birodalom szintén megtiltotta a bálványimádást. Ebben az esetben, felség, szabad arra a következtetésre jutnom, hogy a hangyák és a dinoszauruszok ugyanazt az istent imádják?

– Amennyiben felséged úgy kívánja.

Ezzel az első dinoszaurusz–hangya háború lezárult. A háborúnak nem volt győztese. A dinoszauruszok és a hangyák szövetsége viszonylag gyorsan helyreállt; új városok kezdtek megjelenni a régiak romjain, és a krétakori civilizáció, amely oly sokáig az összeomlás szélén tántorgott, most újjászületett.

Az információs kor

Repült az idő, eltelt egy újabb évezred. A krétakori civilizáció az elektromosság kora és az atomkor után elért az információs korbá.

A dinoszauruszok városai ekkorra sokkal nagyobbra nőttek, mint amekkorák a gőzgépek korában voltak: felhőkarcolóik a tízezer métert is elérték, sőt meghaladták. Aki egy ilyen épület tetején állt, úgy érezhette magát, mint aki nagy repülési magassággal rendelkező repülőgépről tekint le – odalent a felhők mintha átölelték volna a földet. Sűrű felhőtakarónál az örökké napos felső emeleteken lévő dinoszauruszok letelefonáltak a portásnak a földszintre, hogy megkérdezzék, esik-e odalent az eső, és eldönthessék, vigyenek-e magukkal esernyőt, amikor hazamennek a munkahelyükről. Esernyőik hatalmasak voltak, mint a mi legnagyobb cirkuszi sátrink.

Bár a dinoszauruszok autói már benzinnel működtek, még mindig akkora volt mindegyikük, mint a mi többszintes épületeink, és a föld még mindig rázkódott, amerre elhajtottak. A léghajókat repülőgépek váltották, akkorák, mint a mi óceánjáróink. Mikor egy ilyen repülőgép felemelkedett, úgy vonult végig az égen, mint a mennydörgés, és hatalmas árnyékot vetett odalenn a földön. A dinoszauruszok még a világűrbe is kimerészkedtek, műholdjaik és űrhajóik nagy számban keringtek Föld körüli pályán. Minden más járművükhöz hasonlóan ezek az űrhajók is gigantikus szerkezetek voltak, akkorák, hogy alakjukat a Föld felszínéről nézve is ki lehetett venni.

A világ dinoszauruszpopulációja több mint tízszeresére nőtt a gőzgépek kora óta. Mivel rengeteget ettek, és nagy méretű tárgyakat használtak, a dinoszaurusztársadalom csillagászati méretekben fogyasztott árut és nyersanyagot. Ezt a fogyasztási igényt hatalmas gazdaságok és gyárak miriádja szolgálta ki. A gyárak hatalmas, atomenergiával működő gépezeteket üzemeltettek, és fölöttük az eget állandó, sűrű füstfelhő takarta. Az anyagi javak gyártásának elképesztő mértéke miatt az energiaforrások, a nyersanyagok és a pénz körforgása hihetetlenül összetett volt, és számítógépekkel kellett

összehangolni. A dinoszauruszvilág minden részét számítógépek kiterjedt, kifinomult hálózata kapcsolta össze, és a hálózatot alkotó számítógépek is óriásiak voltak. Billentyűzetükön minden egyes billentyű akkora volt, mint a mi monitorjaink képernyője, képernyőik pedig olyan szélesek, mint a mi házfalaink.

Ugyanebben az időben a hangyatársadalom is belépett az információs korbba. A hangyák teljesen más forrásból szereztek energiát, mint a dinoszauruszok: nem használtak se olajat, se szenet, ehelyett a szél- és napenergiát hasznosították. A hangyák városai tele voltak szélerőművekkel, melyek formában és méretben gyerekeink szélforgóira hasonlítottak, épületeik felszínét pedig csillogó, fekete anyag borította: napelemek. A hangyavilág egy másik jelentős technológiája a génmódosítással létrehozott mozgatóizom volt. A mozgatóizmok rostjai vastag elektromos kábelkötegekre emlékeztettek, de ha tápanyagot fecskendeztek beléjük, képesek voltak különböző frekvenciával kitégyni és összehúzódnia, hogy áramot fejlesszenek. A hangyák minden autóját és repülőgépét ezek az izomrostok hajtották.

A hangyáknak is megvoltak a maguk számítógépei: rizsszem méretű, kerek szemcsék, amelyek, a dinoszauruszok számítógépeitől eltérően, egyáltalán nem használtak integrált áramköröket. Minden számításukat bonyolult szerves kémiai reakciók végezték el. A hangyák számítógépeinek nem volt képernyője, ehelyett feromonokat használtak kimeneti perifériaként. Ezeket a kifinomult, összetett illatokat csak a hangyák voltak képesek elemezni, mert csak az ő érzékszerveik tudták az illatokat adattá, nyelvvé és képekké alakítani. Ezeket a szemcse méretű kémiai számítógépeket hatalmas hálózatba csatolták, nem optikai kábelek és elektromágneses hullámok, hanem feromonok segítségével, amellyel a számítógépek képesek voltak információt továbbítani egymásnak.

A hangyatársadalom felépítése ebben a korban nagyban eltért a ma ismert hangyabolyokétól, sokkal inkább emlékeztetett az emberi társadalomra. Mivel az embriók termelése terén alkalmazni kezdték a biotechnológiát, a hangyakirálynők mostanra jelentéktelen szerepet játszottak a faj fenntartásában, így közel sem rendelkeztek akkora társadalmi státusszal vagy jelentőséggel, mint napjainkban.

Az első dinoszaurusz–hangya háború végét követően nem tört ki több háború a két faj között. A dinoszauruszok és a hangyák szövetsége fennmaradt, és hozzájárult a krétakori civilizáció stabil fejlődéséhez. Az információs korban a dinoszauruszok minden eddiginél jobban függtek a hangyák finommotoros

képességeitől. Minden egyes gyárunkban hangyák egész serege dolgozott azon, hogy legyártsák az apró alkatrészeket, működtessék a precíziós felszereléseket és eszközöket, elvégezzék a javítási és karbantartási munkálatokat, valamint mindazokat a feladatokat, amelyekre a dinoszauruszok nem voltak képesek. A dinoszaurusztársadalom másik olyan területe, amelyben a hangyák kulcsfontosságú szerepet játszottak, az orvostudomány volt. A dinoszauruszok minden egyes műtétjét továbbra is hangyaorvosok végezték, akik fizikailag hatoltak be a dinoszauruszok hatalmas szerveibe, hogy bentől műtsék meg őket. A hangyák kifinomult orvosi eszközök egész sorával rendelkeztek, köztük miniatűr lézerszikkékkal és mikro-tengeralattjárókkal, amelyek képesek voltak közlekedni és takarítani a dinoszauruszok ereiben. A hangyák már nem szorultak szóhadtestekre, hogy kommunikálni tudjanak a dinoszauruszokkal. A hangyaferomonokat közvetlenül dinoszaurusz nyelvre fordítani képes elektronikus fordítóeszközök feltalálásával a kommunikációnak az a módja, amely több tízezer hangyakatonát igényelt, fokozatosan ősi mítosszá fakult.

A gondwanai Hangya Birodalom végül minden kontinensen egyesítette a civilizálatlan hangyatörzseket, és megalapította a Hangya Föderációt, amely a Föld minden hangyáját kormányozta.

A hangyák világával ellentétben az egykoron egységes Szaurusz Birodalom kettészakadt. Laurázsia földrésze függetlenné vált, és létrejött rajta egy másik nagy dinoszaurusz nemzet: a Laurázsiai Köztársaság. Ezerévnnyi hódítás során a Gondwanai Birodalom lassanként elfoglalta proto-Indiát, proto-Antarktisz és proto-Ausztráliát, míg a Laurázsiai Köztársaság kiterjesztette területét azokra a részekre, amelyekből később Ázsia és Európa lett. A Gondwanai Birodalmat nagyrészt a Tyrannosaurus rex népesítette be, míg a Laurázsiai Köztársaság domináns faja a Tarbosaurus bataar volt. A földrajzi terjeszkedésnek ebben a hosszú korszakában a két ország szinte állandó háborúban állt egymással. A gőzgépek korának végén a két hatalmas birodalom hadserege óriási flottákkal kelt át a Gondwanát Laurázsiától elválasztó csatornán, hogy megtámadják egymást. A nagy csaták során több millió dinoszauruszt mészároltak le a széles, nyílt síkságokon; a harcok nyomában holttestek hegyei magasodtak és patakokban folyt a vér. Később, mikor a dinoszauruszvilág belépett az elektromosság korába, további, több kontinensre kiterjedő háborúk törtek ki a dinoszauruszok között. Minden egyes háborút követően a legtöbb városuk lángok martalékává és romokká lett.

Az elmúlt két évszázadban, az atomkor beköszönte óta azonban a háborúk

abbamaradtak. Ez teljes egészében a nukleáris elrettentésnek volt köszönhető. Mindkét ország hatalmas készletet halmozott fel termonukleáris fegyverekből – ha valaha is kitört volna köztük a háború, rakétáik élettelen kohóvá változtatták volna a Földet. A kölcsönös megsemmisítéstől való félelem miatt a bolygó a béke rémisztő pengeélén egyensúlyozott.

Ahogy telt az idő, a Föld dinoszaurusz népességének száma drámaian megnőtt, minden kontinens túlnépesedett, és a környezetszennyezés, valamint az atomháború kettős fenyegetése minden egyes nappal egyre komolyabbá vált. A hangyák és a dinoszauruszok világa közt ismét szakadás állt be, és a krétakori civilizációt baljós felhők fátyla vonta be.

A dinoszaurusz–hangya csúcstalálkozó

A gőzgépek kora óta az éves dinoszaurusz–hangya csúcstalálkozó egyetlenegyszer sem maradt el. A csúcs a krétakori világ legjelentősebb találkozójává vált. Ezen a találkozón a dinoszauruszok és a hangyák vezetői összegyűltek, hogy megbeszéljék a dinoszauruszok és a hangyák kapcsolatának helyzetét, és a világot foglalkoztató legjelentősebb ügyeket.

Ebben az évben a dinoszaurusz–hangya csúcstalálkozót a Gondwanai Birodalomban tartották, a Világcsarnokban, amely a krétakori világ legnagyobb épülete volt – akkora, hogy saját mikroklímával bírt. A kupolás mennyezeteken gyakran alakultak ki felhők, amelyekből eső és hó esett, a csarnok különböző részeinek hőmérsékletbeli különbségeiből pedig széláramlatok keletkeztek. A tervezés során erre a jelenségre nem számítottak az építő dinoszauruszok. A belső mikroklíma értelmetlenné tette a csarnok létezését, mert bent tartózkodni nagyjából olyan volt, mint a szabadban lenni. A csúcstalálkozó megbeszélései többször is esőben vagy hóban zajlottak, ami szükségessé tette egy kisebb helyiség megépítését a csarnok közepén. Ma azonban a Világcsarnokon belül derűs és kellemes volt az idő, a kupola alkotta hatalmas égboltról pedig úgy ragyogott le a több mint száz erőteljes lámpa fénye, mint számtalan kicsi, tündöklő nap.

A két dinoszauruszküldöttség, élén Gondwana császárával és a Laurázsiai Köztársaság elnökével, elfoglalta helyét a csarnok közepén álló, hatalmas kerekasztalnál. Bár a kerekasztal akkora volt, mint egy emberi futballpálya, a csarnokbelső hatalmas terében eltörpült. A hangyák küldöttsége, melyet Kachika főkonzul, a Hangya Föderáció képviselője vezetett, még csak most érkezett meg. Repülőgépeik úgy sodródtak a kerekasztal középpontja felé, mint a kecses, fehér tollak. Mikor elhaladtak az asztal széle felett, a dinoszauruszok ráfújtak a repülőgépekre, és a tollszerű járművek forogni kezdtek a levegőben. A dinoszauruszok mindegyikéből harsogó nevetés tört ki. Ez a tréfa már hagyományá vált a csúcstalálkozókön. Pár hangya kiesett a repülőgépből az asztalra, és bár testük elég könnyű volt ahhoz, hogy ne sérüljenek meg, még el

kellett mászniuk egészen a kerekasztal közepéig.

A többi hangya sikeresen stabilizálta repülőgépét, és leszállt egy kristálytálra az asztal közepén – ez volt az ő ülőhelyük a csúcstalálkozón. Az asztal körül helyet foglaló dinoszaurosok ilyen messziről nem látták a hangyákat, de a tátra irányított kamera kivetítette a képüket az asztal túloldalán lévő hatalmas képernyőre, melyen épp akkorának látszottak, mint a dinoszaurosok. Felnagyítva az apró rovarok keményebbnek és hatalmasabbnak tűntek a dinoszaurosoknál. Fémes csillogású testük veszélyes harci gépezet külsejét kölcsönözte nekik.

Miután a csúcs főtitkára – egy Stegosaurus, hátán csontos lemezek sorával – megnyitottnak nyilvánította a találkozót, az egybegyűltek lecsendesedtek. A küldöttek egyszerre álltak fel, hogy tisztelegjenek a krétakori civilizáció zászlaja előtt, amelyet lassan épp felhúztak egy magas zászlórúdra a távolban. A zászló egy, a felkelő nap felé forduló hatalmas dinoszaurost ábrázolt, amelyen minden dinoszaurosfaj jellegzetességeit ábrázolták; mellette azonos méretben ábrázolt hangya állt, akinek teste számtalan kisebb hangyából állt össze.

A megbeszélés résztvevői minden bevezető nélkül rátértek a napirend első pontjára: a jelentősebb, világméretű krízisekről folyó általános vitára. Kachika főkonzul, a Hangya Föderáció képviselője szólalt meg először. Míg a karcsú, barna hangya a csápjait mozgatta, a fordítókészülék a dinoszaurosok durva nyelvén tolmácsolta szavait.

– Civilizációnk a szakadék szélére került! – jelentette ki Kachika. – A dinoszaurosvilág nagy iparvállalatai elpusztítják a Földet! Ökoszisztémák pusztulnak el, a légkör megtelt füsttel és mérgező anyagokkal, az erdők és a füves puszták rohamosan kezdenek eltűnni. Az Antarktisz volt az utolsó földrész, amely megnyílt előttünk, de az első, ami teljes mértékben elsivatagosodott, és a többire is ugyanez a sors vár! A ragadozó kizsákmányolás mostanra az óceánokra is kiterjedt. Ha a túlhalászat és a szennyezés ebben a mértékben folytatódik, óceánjaink alig fél évszázad alatt kipusztulnak! Ez azonban eltörpül az atomháború veszélye mellett. A világban jelenleg béke honol, de az, hogy nukleáris elrettentéssel próbáljuk megőrizni a békét, olyan, mintha kötéltańcot járnánk a pokol tüzei felett. Bármelyik pillanatban kitörhet a totális atomháború, és a két dinoszaurosz-nagyhatalom nukleáris arzenálja akár százszor is képes lenne minden életet elpusztítani a Földön!

– Ezt már hallottuk – mosolyodott el gúnyosan Dodomi, Laurázsia elnöke, egy hatalmas Tarbosaurus.

– Mindezek háttérében az áll, hogy önök féktelen mohósággal habzsolják a természet erőforrásait – folytatta Kachika, és Dodomira mutatott. – Amit egyetlen étkezése során elfogyaszt, egy teljes napig képes lenne élelmezni egy egész hangyavárost. Nincs igazság ebben a világban!

– Értelmetlen, amit mond, kis rovar – jegyezte meg mennydörgő hangján Gondwana császára, egy Dadaeus nevű Tyrannosaurus. – Nem tehetünk róla, hogy ekkorára növünk. Azt akarja, hogy éhezünk? Az életben maradáshoz fogyasztanunk kell, amihez viszont iparra és energiára van szükségünk.

– Akkor miért nem használnak tiszta, megújuló energiaforrásokat?

– Lehetetlen. Azok a kis szélforgók és napelemek, amiket önök, hangyák használnak, egy karóránk működtetéséhez sem termelnek eleget. A dinoszaurusz társadalom energiaigényes társadalom. Szenet és olajat kell használnunk – és természetesen atomenergiát. A légszennyezés elkerülhetetlen.

– De a népszabályozással visszafoghatnák az energiafogyasztást. A világ dinoszauruszpopulációja mostanra meghaladta a hétmilliárdot. Nem engedhetik, hogy nagyobbra növekedjen!

Dadaeus a fejét rázta.

– A szaporodás minden élőlény természetes ösztöne, a növekedés és terjeszkedés pedig a civilizáció természetéből fakad. Minden országnak megfelelő népesség kell erejének megőrzéséhez. Ha Laurázsia hajlandó összetörni a saját tojásait, Gondwana is hajlandó összetörni ugyanennyit.

– De felség, Gondwana népessége közel négymillióval több dinoszauruszból áll, mint a Laurázsiáé! – vetette közbe Dodomi.

– Elnök úr, Laurázsia népességnövekedése három százalékponttal magasabb, mint a Gondwanáé! – felelte Dadaeus.

– A természet nem fogja engedni, hogy maguk, falánk állatok korlátlanul szaporodjanak. Tényleg katasztrófa kell ahhoz, hogy észre térjenek?! – kérdezte Kachika, és egyik csápjával Dodomira, a másikkal Dadaeusra mutatott.

– Katasztrófa? A dinoszauruszok több tízmillió éven át fennmaradtak! Nincs olyan katasztrófa, amit ne láttunk volna már! – nevetett fel Dodomi.

– Pontosan. Ráérünk akkor foglalkozni vele, amikor bekövetkezik. A dinoszauruszok természetéből fakad, hogy hagyjuk, hogy a dolgok haladjanak a maguk medrében. A mi fajtánk mindent elfogad, ami jön, és nem fél semmitől! – jelentette ki Dadaeus, és meglengette a karmait.

– Még a totális atomháborútól sem? Ha eljön a pusztulásnak ez a végső pillanata, nem tudom, milyen út marad még nyitva önök előtt.

– Heh. Kis rovar, ezen a ponton egyetértünk – bólintott Dadaeus. – Mi sem kedveljük az atomfegyvereket, de Laurázsia olyan sokat telepített már belőlük, hogy nincs más választásunk. Ha ők leszerelik az atomfegyvereiket, mi is követjük a példájukat.

– Haha! – Dodomi Dadaeusra mutatott, és vigyorgott. – Felség, ugye, nem gondolja, hogy amit a Gondwanai Birodalom mond, az még bármi hitelességgel bír ebben a kérdésben, ugye?

– Magától értetődő, hogy először önöknek kell leszerelniük az atomfegyvereiket, mivel eleve a laurázsiiaiak találták fel őket.

– De a Gondwanai Birodalom gyártotta az első interkontinentális rakétákat...

Kachika csápjai egy intésével elhallgattatta őket.

– Mit számít, ki mit csinált évszázadokkal ezelőtt? Szembe kell néznünk a valósággal!

– A valóság az, hogy Laurázsia atomfegyverekkel támasztja alá a létezését. Nélkülük egyetlen csapást sem bírna ki! – jelentette ki Dadaeus. – Emlékeznek a Vella-síksági csatára? A Gondwanai Birodalom első császára két és fél millió Tyrannosaurus-t vezetett csatába ötmillió Tarbosaurus ellen az Antarktiszon, és teljesen szétverte őket. A gondwanaiak déli-sarki győzelmére még most is emlékeztet az a hatalmas hegy, amit a laurázsiiaiak csontvázaiból raktak!

– Felséged pedig, gondolom, emlékszik Sziklaváros második elpusztítására? – vágott vissza Dodomi. – A laurázsiiai légierő négyszázezer pterodaktilusza szállt el alacsonyan Gondwana fővárosa felett, és dobott le rá több mint egymillió

gyújtóbombát. Amire a laurázsiak hadsereg bevonult a városba, a gondwanaiak már ropogósra sülték!

– Épp ez az! Maguk, laurázsiak gyávák, mindig lesből támadnak, légi és nagy hatótávolságú fegyverekkel, de sosem elég bátrak ahhoz, hogy szemtől szemben harcoljanak! Pff! Aljas, szárnalmas férgek!

– Nos, felség, miért ne mutassuk meg mindenkinek itt és most, melyikünk a szárnalmas féreg? – Dodomi felugrott a hatalmas kerekasztalra, és éles karmait villogtatva rárontott Dadaeusra. A gondwanai császár azonnal követte, hogy megfeleljen a kihívásnak, s ő is az asztalon termett. A többi dinoszaurusz nem avatkozott közbe, izgatottan kezdték buzdítani őket az ülőhelyükről. A dinoszauruszvilág nemzetközi találkozóin gyakoriak voltak az összecsapások. A hangyák is hozzászórtak már a látványhoz. Ahogy a korábbi alkalmakkor, most is a strapabíró kristálytál alá siettek, hogy ne lapítsák szét őket a dinoszauruszlábak.

A felettük lévő kristálytálon át a verekedő dinoszauruszok olyannak tűntek, mint két forgó hegy, a kerekasztal felszíne pedig vadul rázkódott. Súly és erő terén Dadaeusé volt az előny, Dodomi azonban fürgébb volt.

– Hagyják abba! Mi történt önökkel? – kiabálták a hangyák a kristálytál alól, és a fordítókészülék felerősítette a hangjukat. A két, egymás méltó ellenfelének számító dinoszaurusz félbehagyta a heves küzdelmet. Zihálva lemásztak a kerekasztalról, és visszatértek ülőhelyükre, testükön hosszú, egyenetlen karmolásokkal. Innen aztán továbbra is gyűlölködve méregették egymást.

– Jó, úgy tűnik, ideje továbblépni a következő napirendi pontra – jelentette ki a főtitkár.

– Nem! – mondta Kachika határozottan. – Ezen a csúcson nem lesznek további megbeszéltnivalók. Amíg egy, a világunk létezésével kapcsolatos probléma megoldatlan marad, minden más téma értelmét veszti.

– De főkonzul asszony, az elmúlt évtizedekben minden egyes dinoszaurusz–hangya csúcstalálkozón megvitattuk a környezetszennyezés és az atomháború fenyegetésének kérdését, de soha nem lett belőle semmi. Megszokott szertartássá vált, ami csak pazarolja mindenki idejét és türelmét.

– Ezúttal azonban más a helyzet. Kérem, higgyen nekem, amikor azt mondom: a

földi civilizációkat érintő legjelentősebb ügyet meg fogjuk oldani itt, ezen a találkozón!

– Ha ennyire biztos benne, kérem, folytassa!

Kachika egy pillanatig hallgatott. Mikor a csarnokban elült a zaj, ünnepélyesen megszólalt.

– Most felolvasom a Hangya Föderáció 149. számú nyilatkozatát. „A földi civilizáció fennmaradásának érdekében a Hangya Föderáció a következő követeléseket intézi a Gondwanai Birodalom és a Laurázsiai Köztársaság felé. Egy: álljanak le minden reprodukcióval az elkövetkezendő tíz évre, hogy a dinoszauruszpopuláció csökkenésnek induljon. Tíz év múlva a termékenységi arányt alacsonyabban kell tartani a halálozási aránynál, hogy biztosítsuk a teljes népesség csökkenését, és ennek egy évszázadon át így kell maradnia. Kettő: azonnal állítsák le a nehézipari termelés egyharmadát, majd fokozatosan újabb egyharmadát az elkövetkezendő tíz évben, ahogy a népesség csökken. A környezetszennyezést arra a szintre kell csökkenteni, amit a Föld bioszférája még képes elviselni. Három: azonnal lássanak hozzá az atomfegyverek teljes leszereléséhez. Az atomfegyverek megsemmisítését a Hangya Föderáció felügyelete alatt kell végezni, mégpedig úgy, hogy interkontinentális rakétákkal minden robbanófejet kilőnek az űrbe.

Elszórt nevetés hangzott fel a csarnokban. Dodomi karmával a kristálytál felé bökött.

– A hangyák többször is előadták már ezt a nyilatkozatot. Nem unják még? Kachika, ön meg szeretné fojtani a dinoszauruszok egész hatalmas civilizációját. Nem gondolhatja komolyan, hogy el fogjuk fogadni ezeket az abszurd követeléseket!

Kachika egyetértően biccentett csápjaival.

– Természetesen tudjuk, hogy a dinoszauruszok nem fogják elfogadni ezeket a követeléseket.

– Rendben – mondta a főtitkár, és megrezegtette hátán a csontlemezeket. – Azt hiszem, tovább is léphetünk a következő napirendi pontra, és foglalkozhatunk valami realiztikusabb témával.

– Kérem, várjanak egy pillanatot! A nyilatkozatunk nem csak ennyiből áll – mondta Kachika. – Amennyiben az előbb említett követeléseket nem teljesítik, a Hangya Föderáció lépéseket fog tenni annak érdekében, hogy a földi civilizáció fennmaradjon.

A dinoszauruszok döbbs pillantásokat vetettek egymásra.

– Amennyiben a dinoszauruszok világa nem teljesíti azonnal az ebben a nyilatkozatban foglalt követeléseket, a Gondwanai Birodalomban és a Laurázsiai Köztársaságban dolgozó mind a harmincnyolcmilliárd hangya sztrájkba kezd.

A csarnokra hosszas csend ereszkedett. A kupolás égbolton vékony felhők alakultak ki, és finom gézcsíkként úsztak a levegőben; alattuk a csarnok padlójára mintákat rajzolt a fény és árnyék váltakozása.

– Kachika főkonzul, gondolom, csak tréfál – jegyezte meg Dodomi, megtörve a csendet.

– Ezt a nyilatkozatot a Hangya Föderáció ezeregyszáznegyvenöt tagállama közösen fogalmazta meg. Döntésünk megmásíthatatlan.

– Főkonzul asszony, bizonyos vagyok benne, hogy ön és hangyatársai megértik... – Dadaeus elhallgatott, hogy megdörzsölje bal szemét, amin karcolás esett a Dodomival folytatott harcban –, hogy a dinoszauruszok és hangyák szövetsége már három évezred óta fennáll. Ez alkotja a földi civilizáció alapkövét. A történelem folyamán előfordult, hogy világaink harcban álltak egymással, de ez sosem rázta meg szövetségünk alapjait.

– Ha az egész bolygó bioszféráját fenyegeti veszély, a Hangya Föderációnak nincs más választása.

– Ne szórakozzon velünk! Ne feledje az első dinoszaurusz–hangya háború tanulságát! – mondta Dodomi. – Amint a hangyák sztrájkba kezdenek, a dinoszauruszvilág ipari termelése azonnal leáll, és sok más területet, közte az egészségügyet is, keményen érinteni fogja a válság. Ez a dinoszauruszvilág gazdasági összeomlásához vezethet. Emellett a Hangya Föderáció gazdaságára is összeomlás vár. Ez olyan módokon fog hatást gyakorolni a bolygóra, amit megjósolni sem tudunk!

– Az első dinoszaurusz–hangya háborútól eltérően, amelyet vallási viszály

okozott, ezúttal a hangyák a földi civilizáció megmentése érdekében lépnek vissza a szövetségtől. A Hangya Föderáció bátran néz minden, ebből eredő krízis elébe.

– Elkényeztettük a kis dögöket! – Dadaeus hangosan az asztalra csapott karmával.

– A dinoszauruszok vannak elkényeztetve – mondta Kachika. – Ha a hangyavilág hamarabb lépett volna, a dinoszauruszvilág nem érte volna el az őrültségnek és az arroganciának ezt a szintjét.

A csarnokra ismét csend ereszkedett, a levegő azonban ezúttal csak úgy szikrázott a feszültségtől, bármelyik pillanatban robbanásra készen. Ismét Dodommi volt az első, aki megtörte a csendet. Körülnézett, és álmatagon megszólalt.

– Azt hiszem, szükségem lenne... arra, hogy egyedül beszélhessek a hangyákkal.

Felmászott a kerekasztalra, és lekuporodott a kristálytál elé. Feloldotta a rögzítést, ami az asztalra erősítette a tálat, majd felemelte, s lemászott vele az asztalról, távolabb vive a hangyákat az egybegyűlt dinoszauruszoktól. Elővett zakója zsebéből egy kisméretű fordítókészüléket, és közvetlenül Kachikához szólt.

– Főkonzul asszony, a Hangya Föderáció nyilatkozata nem teljesen észszerűtlen. Mindenki tisztában van a Földet fenyegető krízissel. A Laurázsiái Köztársaság szintén mindent megtenne, hogy megoldja ezt a válságot, csak még nem találtunk rá megfelelő pillanatot. Ugyanakkor van egy gyorsabb megoldás, amelyhez akár most is fordulhatunk: sztrájkolhatnak a hangyák, de csak a Gondwanai Birodalomban. Mikor a gazdaságuk összeomlik, és a társadalmuk káoszba fullad, a Laurázsiái Köztársaság teljes offenzívát indíthat, és egyetlen csapással legyőzheti a Gondwanai Birodalmat. Ezen a ponton a birodalom sebezhető lesz, és atomháború kirobbantása nélkül is képesek leszünk elérni a győzelmet. Miután elfoglaltuk Gondwanát, minden nehézipari üzemüket leállítjuk, a népesedési probléma pedig még kevesebb aggodalomra ad majd okot – a háború a gondwanai dinoszauruszok legalább egyharmadát el fogja pusztítani, a túlélőknek pedig száz éven át nem fogjuk megengedni a szaporodást. Megfelel ez a Föderáció követeléseinek?

– Nem, elnök úr – felelte Kachika a kristálytál közepéről. Körülötte a többi hangyahivatalnok is a fejét rázta. – Ez nem fogja megváltoztatni a dinoszaurszvilág természetét, és előbb vagy utóbb ugyanott találjuk magunkat, ahol most vagyunk. Egy akkora méretű világháborúnak, amelyet ön elképzelt, előre nem látható következményei lehetnek. Ami még fontosabb, a Hangya Föderáció mindig egyformán bánt minden dinoszaurusszal, származástól és nemzetiségtől függetlenül. A dinoszaurszvilág minden részén ugyanazt a munkát végezzük, ugyanazért a fizetségért, és sosem avatkozunk bele az önök politikai döntéseibe vagy háborúiba. A hangyák világa ősidők óta tartja magát ehhez az elvhez, és létfontosságúnak tartja a Hangya Föderáció sérthetetlen függetlenségének megőrzéséhez.

– Elnök úr, kérem, hozza vissza a tálat, hogy folytathassuk a megbeszélést – kiáltott oda a főtitkár a kerekasztal mellől.

Dodomi a fejét rázta, és sóhajtott.

– Ostoba rovarok, kihagytak egy lehetőséget, hogy történelmet írjanak! – Ezzel visszatért a kerekasztalhoz, és visszavitte a kristálytálat.

Amint visszatette a tálat az őt megillető helyre, Dadaeus császár azonnal felugrott az asztalra, és felkapta.

– Mindenkitől elnézést kérek, de nekem is muszáj egyedül tárgyalnom a rovarokkal.

Miközben beszélt, már el is indult a kristálytállal, és távozott az asztaltól, ahogy előtte Dodomi, majd elővette saját fordítókészülékét, és megszólította Kachikát.

– Nézze, apró főkonzul, el tudom képzelni, mit mondott magának az a tuskó. Ne bízzon benne! Dodomi ravaszsága közismert. A laurázsiákat kell kipusztítani. A gondwanai dinoszaurszoknak még van némi elképzelésük a természettel való békés együttéléstről, és a viselkedésünket vallásos hitünk is korlátozza. A laurázsiai dinoszaurszok azonban javíthatatlan dinocentristák, technológiamániások szarvtól talpig. Sokkal jellemzőbb rájuk, hogy vakon hisznek a gépek, az ipar és az atomfegyverek hatalmában, szemben velünk. Azok az aljadékok sosem fognak megváltozni! Nézzék, rovarok, kezdjék meg azt a sztrájkot Laurázsiában! Vagy ami még jobb, okozzanak teljes körű zűrzavart náluk. A Gondwanai Birodalom ekkor végső csapást mér rájuk, és elsöpri azt az alja népet a Föld felszínéről! Kis rovarok, ez a legjobb lehetőség

arra, hogy hőstettet hajtsunk végre a földi civilizációért!

Kachika a gondwanai császárnak is elismételte, amit a laurázsi elnöknek mondott. Szavai hallatán Dadaeus dühösen elhajította a kristálytálat. A hangyaküldöttség tagjai pár másodperccel azután értek földet, hogy a tál leesett.

– Ki hatalmazta fel magukat, aprócska férgemet arra, hogy lenézzék a hatalmas dinoszauruszcivilizációt? Tudják meg, hogy mi vagyunk a Föld urai, nem maguk! Maguk nem többek élő porszemeknél!

Kachika felállt a csarnok padlóján, és felnézett az előtte tornyosuló gondwanai császárra.

– Felség, az ehhez hasonló időkben a naivitás csúcsa a hozzá tartozó egyének mérete alapján megítélni egy civilizáció erejét. Javaslom, hogy olvasson utána az első dinoszaurusz–hangya háború történetének!

Mivel a fordítókészülék túl messze volt, Dadaeus nem hallotta Kachikát. Mennydörgő hangon felüvöltött.

– Ha a hangyák támadni mernek, könyörtelenül meg fogjuk büntetni őket! – Ezzel kiment a csarnokból.

A Gondwanai Birodalom és a Laurázsi Köztársaság küldöttei felemelkedtek a kerekasztal mellől, és kisorjáztak a teremből. A talaj vadul rengett nehéz lépteik alatt, és a porral együtt a hangyaküldöttség tagjait is felkavarta a rengés. A dinoszauruszok alakjai gyorsan eltűntek a távolban, és a hangyák ott maradtak a padló sima, csillogó felületén. A kupolás égboltot pettyező apró napok fehér fényét visszaverő padló a végtelenbe nyúlt, akárcsak Kachika elméjében a kiismerhetetlen jövő.

9

A sztrájk

A Gondwanai Birodalom fővárosában, a császári palota egyik tágas, kék termében Dadaeus császár egy kanapén feküdt, egyik karmával eltakarva bal szemét, és időnként felnyögött a fájdalomtól. Számos dinoszaurusz állt körülötte: Babat belügyminiszter, Lologa marsall, a hadügyminiszter, Niniken doktor, a tudományos miniszter, és Vivek doktor, az egészségügyi miniszter.

Vivek doktor enyhe meghajlással felemelkedett ültéből, és megszólította a császárt.

– Felség, a szeme, amit Dodomi megsértett, begyulladt, és azonnali műtétet igényel, de pillanatnyilag egyetlen hangyadoktort sem találunk, aki vállalna szemműtétet. Egyedüli lehetőségünk az, hogy antibiotikumokkal próbáljuk kordában tartani a gyulladást. Ha azonban így megy tovább, fennáll a kockázata annak, hogy erre a szemére elveszíti a látását.

– Meg tudnám nyúzni Dodomit! – jelentette ki fogcsikorgatva a császár. – Egyetlen kórház sincs az egész országban, ahol dolgoznak még a hangyaorvosok?

Vivek a fejét rázta.

– Nincs, felség. Számos, műtétre szoruló páciens van, aki nem kapja meg a megfelelő kezelést. A helyzet máris elég nagy pánikot okozott a nép körében.

– Feltételezem, nem ez az egyedüli, ami pánikot váltott ki – mondta a császár, és a belügyminiszterhez fordult.

Babat enyhén meghajolt.

– Igaza van, felség. Mostanra a gyáraink kétharmadában leállt a termelés, és számos városban megszűnt az áramszolgáltatás. A Laurázsiái Köztársaságban sem jobb a helyzet.

– A dinoszauruszok működtette gépek és gyártósorok is leálltak?

– Igen, felség. A gyártóiparban, például az autóiparban, lehetetlen a nagyobb, dinoszauruszok készíttette alkatrészeket használható terméké összeállítani a kisebb, precíziós alkatrészek nélkül, így a gyártást le kellett állítani. A többi szektorban, például a vegy- és energiaiparban a hangyák sztrájkja eleinte csak kisebb hatással bírt, de mivel a karbantartás nem tud lépést tartani az egyre gyakoribb meghibásodásokkal, a leállt gyárak száma egyre nő.

A császár dühösen dobbantott.

– Gazember! A dinoszaurusz–hangya csúcstalálkozó befejezése után megparancsoltam önnek, hogy azonnal indítson vészhelyzeti képzést a Birodalom minden, iparban dolgozó dinoszaurusza számára, hogy fokozatosan át tudják venni a nagyobb finomságot igénylő műveletek elvégzését a hangyáktól!

– Felség, amit kér, az közel lehetetlen.

– A nagy Gondwanai Birodalom számára semmi sem lehetetlen! Birodalmunk hosszú történelme során a gondwanaiak ennél sokkal nagyobb kríziseket is túléltek már! Hány véres csatát vívtunk meg, amelyben minden ellenünk szólt? Hány, teljes kontinensre kiterjedő erdőtűzet fékeztünk meg? Hány tektonikus mozgások miatti vulkánkitörést éltünk túl?

– De, felség, a jelen helyzet teljesen más.

– Miben más? Ha gondolkodunk, ha dolgozunk rajta, el tudjuk érni, hogy a dinoszauruszoknak is ügyes keze legyen! Akkor a világunkat nem zsarolhatják többé azok a kis férgek!

– Hadd demonstráljam a helyzet bonyolultságát. – A belügyminiszter kinyitotta karmait, és két vörös kábelt tett a kanapéra. – Uram, megpróbálkozna a gépek karbantartásának ezzel a legalapvetőbb elemével, és összekötné ezt a két kábelt?

Dadaeus császár karmos ujjainak mindegyike fél méter hosszú volt, és vastagabb, mint egy teáscsésze átmérője. Az alig három milliméter átmérőjű kábelek olyannak tűntek neki, mint a hajszálak. Feszült figyelemmel nézett le a kanapéra, és megpróbálta felvenni a kábeleket, de bárhogy is próbálkozott, hatalmas, kúpos végű karmai olyan simák voltak, mint a tüzérségi lövedék felszíne, és a kábelek egyre kicsúsztak közülük. Esélytelennek tűnt

lecsupaszítani és csatlakoztatni a két kábelt. A császár felmordult, és egyik karma türelmetlen mozdulatával a földre söpörte a kábeleket.

– Felség, még ha mesterien értene is a kábelekhöz, a karbantartási munkálatokat akkor sem lenne képes elvégezni. A mi hatalmas ujjaink egyszerűen nem férnek be a hangyákra méretezett gépekbe.

Niniken tudományos miniszter hosszasan felsóhajtott.

– Nyolcszáz éve az akkori császár felismerte, mekkora veszélyt jelent a dinoszauruszok világára, hogy a hangyák finommotoros képességeitől függnék – jelentette ki panaszos hangon. – Rengeteg energiát fordított új technológiák, új eszközök kutatására, amik megszabadíthatnának minket ettől a ráutaltságtól. A legnagyobb tisztelettel mondom azonban, hogy az elmúlt két évszázadban, beleértve felséged uralkodásának idejét is, ezek a törekvések gyakorlatilag abbamaradtak. Olyan ágyban heverészünk, amit a hangyák vetettek meg nekünk, és megfeledeztünk arról, hogy békeidőben is éberek legyünk.

– Én ugyan nem heverésztem senki ágyában! – kiáltott fel dühösen a császár, felemelve mindkét karmát. – Rémálmaimban ugyanaz a veszély kísért, amit a néhai császár látott. – Vastag ujjával Niniken mellkasára bökött. – De tudnia kell, hogy a néhai császár abbéli törekvéseit, hogy megszabadítsanak minket a hangyákra való utaltságunktól, azért hagyták abba, mert kudarcot vallottak. Ugyanez történt a Lauráziai Köztársaságban is.

– Pontosan, felség – bólintott a belügyminiszter. A földön heverő kábelekre mutatott, és Ninikenhez fordult. – Doktor, minden bizonnyal tudja, ahhoz, hogy egy dinoszaurusz sikeresen össze tudja kapcsolni őket, ezeknek a vezetékeknek tíz-tizenöt centiméter átmérőjűeknek kellene lenniük. Ha pedig ekkorák lennének... nem tudnánk elképzelni egy mobiltelefont, amiben a vezetékek facsemete vastagságúak, vagy egy számítógépet, ha már itt tartunk. Ugyanígy, ha azt akarnánk, hogy a gépeink akkorák legyenek, hogy a dinoszauruszok is képesek legyenek üzemeltetni és karbantartani őket, a felüknek legalább százszor akkorának kellene lennie, mint most, ha nem több százszor akkorának. Ez azzal járna, hogy a nyersanyag- és energiafogyasztásunk a százszorosára vagy még többre növekedne. Esélytelen, hogy a gazdaságunk kibírna egy ilyen fejleményt.

A tudományos miniszter egyetértően bólintott.

– Így van. Ami még fontosabb: vannak olyan alkatrészek, amelyeket nem lehet nagyobbra méretezni. Az optikai és elektromágneses kommunikációs eszközöknél például az elektromágneses hullámok, köztük a fény hullámhossza dönti el, hogy a modulálásukra és feldolgozásukra használt alkatrészek nem lehetnek sokkal nagyobbak. Apró alkatrészek nélkül hogyan lehetnének számítógépeink és hálózataink? Ugyanez a helyzet a molekuláris biológia és a génmanipuláció terén végzett kutatásokkal és termeléssel.

– Mivel a belső szerveink viszonylag nagyok, így egyes esetekben a dinoszaurusz orvosok is képesek műtéteket végezni. A hangyák sebészeti technikáinak azonban megvan az az előnyük, hogy nem invazívak. Biztonságosabbak és hatékonyabbak is. Történelmi feljegyzéseink szerint előfordult már, hogy dinoszaurusz orvosok invazív műtéteket hajtottak végre, de a technika azóta feledésbe merült. Ahhoz, hogy újra képesek legyünk rá, seregnyi más technikát is el kell sajátítanunk, köztük az altatását és a sebek összevarrását. Mindez ráadásul elvárások és szokások kérdése is: miután évezredek óta élveztük a hangyák által végzett egészségügyi ellátás előnyeit, a gondolat, hogy egy műtét felvágja minket, a legtöbb dinoszaurusz számára elfogadhatatlan. Így az orvostudomány, legalábbis a belátható jövőben, elképzelhetetlen a hangyák nélkül.

– A dinoszauruszok és a hangyák szövetsége evolúciós döntés, amely jelentős következményekkel járt. E nélkül a szövetség nélkül a földi civilizáció nem létezhetne. Semmiképpen nem engedhetjük, hogy a hangyák véget vessenek ennek a szövetségnek – zárta szavait a tudományos miniszter.

– De mi más lehetőségünk maradt? – kérdezte a császár, és széttárta karmait.

Végül Lologa hadügyminiszter is megszólalt.

– Felség, a Hangya Föderáció valóban rengeteg előnnyel rendelkezik, de nekünk is megvan a hatalmunk. A birodalomnak be kellene vetnie a hatalmát.

A császár bólintott.

– Rendben. Adja ki a parancsot a vezérkarnak, hogy készítsenek akciótervet! – utasította a marsallt.

– Marsall úr! – A belügyminiszter megállította Lologát, mielőtt távozhatót volna. – Ebben a kérdésben létfontosságú, hogy egyeztessünk Laurázsiával.

– Igen – bólintott a császár. – Együtt kell cselekednünk, különben Dodomi még eljártssa a jó dinoszauruszt, és átállítja a hangyákat Laurázsia oldalára.

A második dinoszaurusz–hangya háború

Csontcitadella, amelyet újjáépítettek romjaiból az első dinoszaurusz–hangya háború végén, mostanra a világ legnagyobb hangyavárosává vált. Ez volt a Hangya Föderáció politikai, gazdasági és kulturális központja Gondwana földrészen, és közel százmillió hangya lakta, területe pedig nagyjából akkora volt, mint két futballpálya. Csontcitadellában számos toronyház állt, köztük a Föderációs Kereskedelmi Központ, amely öt méterével a hangyavilág legmagasabb épületének számított. A város kanyargó utcáin egy átlagos napon folyamatosan áramlott a hangyák sora. Mivel a hangyák toronyházaihoz nem volt szükség lépcsőkre – tekintve, hogy a hangyák minden szintet el tudtak érni kívülről felmászva is –, ezek az áramló hangyafolyók gyakran felfelé haladtak a város épületeinek oldalán. A város légtere egy átlagos napon tele volt drónokkal, melyek vékony, áttetsző szárnyai csillogtak a napfényben. A legérdekesebb látványt a szélerőművek alkották, amelyek lapátjai ott forogtak a város háztetőin; olyannak tűntek, mint számtalan viruló fehér virág.

Ma azonban az egykor nyüzsgő metropolisz halálosan csendes volt. A város minden lakóját evakuálták, a dinoszauruszvárosokból hazatérő hangyamunkások hatalmas tömegével együtt. A várostól keletre a több százmillió menekülő hangya áradata a távolba vesző, fekete folyónak tűnt. Nyugatra toronymagasságú, fémes hegyek sora törte meg az egykor határtalannak tűnő síkságot – tíz gondwanai buldózer. A buldózerek hatalmas lapátjai egymás mellett sorakoztak, mintha egy égbe nyúló acélfal állt volna a távolban. A Gondwanai Birodalom ultimátumot adott a Hangya Föderációnak: ha a sztrájkolók huszonnégy órán belül nem térnek vissza a munkájukhoz, a buldózerek a földdel teszik egyenlővé Csontcitadellát. Most, mikor a nap már leereszkedett a nyugati láthatáron, a buldózerek hosszú árnyéka a városra vetült.

Másnap, kora reggel kitört a második dinoszaurusz–hangya háború. A hajnali ködöt elsodorta a szellő, és az újonnan felkelt nap fénye egy csatateret világított be, ami a hangyák szemével nézve hihetetlenül nagynek tűnt, a dinoszauruszok számára fojtogatóan kicsinek. Csontcitadella nyugati határán a hangyák

tüzéregységei lenyűgöző, húszméteres sort alkottak. Több száz nagy kaliberű fegyver csillogott a felkelő nap fényében, akkorák, mint a mi petárdáink. A frontvonal mögött több mint százezer irányított rakéta állt a kilövőállványon, mind akkora, mint a mi cigarettáink. A Hangya Légierő felderítő egységeinek egy alakulata ott keringett a város fölött, mint apró falevelek, amiket felkapott a szél.

A távolban a tíz gondwanai buldózer beindította motorját, és mennydörgő hang töltötte meg az eget és a földet. Ahogy az általuk keltett rezgés végighaladt a talajon, Csontcitadella úgy reszketett, mintha földrengés rázta volna meg, és a toronyházak üvegablakai megremegtek keretükben. A buldózerek mellett több dinoszauruszkatona állt, akik a hangyák szemével nézve toronymagas óriásoknak tündek. Középen egy tiszt megafont emelt a szájához, és Csontcitadella felé kiáltott.

– Figyeljenek, kis rovarok! Ha nem mennek vissza dolgozni, odahajtnak ezekkel a buldózerekkel! Kilapítjuk a városukat! Tulajdonképpen még ennyit sem kell megtennünk – egyszer olvastam egy idézetet egy ősi dinoszaurusz tábornoktól, az első dinoszaurusz–hangya háborúról: „A városok, amelyeket gyerekeink építenek fakockából, nagyobbak a ti Csontcitadellátoknál! Akár eláraszthatjuk az egész városotokat csak azzal, hogy lehugyozzuk! Hahaha!”

Csontcitadellából nem érkezett válasz – még arra sem méltatták a tisztet, hogy emlékeztessék, milyen szerencsétlen véget ért az a dinoszaurusz tábornok az első dinoszaurusz–hangya háborúban.

– Előre! – A dinoszaurusz tiszt karmának intésére a buldózerek lassan előregördültek, majd fokozatosan felgyorsultak. Csontcitadellából halk, sziszegő hang kelt, amit alig lehetett hallani a buldózerek robaja mellett, olyan volt, mint a léggömbből szökő levegő. Több ezer ultrafinom, fehér szál lövellt ki a városból; a szálak villámsebességgel növekedtek egyre hosszabbra, mintha a városnak haja nőtt volna. Ezek a szálak a hangyák rakétáinak nyomai voltak. A rakéták áradata átrepült a buldózereket a várostól elválasztó nyílt mezőn, és záporozni kezdett a hatalmas gépezetekre, valamint a mögöttük lévő dinoszauruszokra.

A dinoszaurusz tiszt, aki az előbb beszélt, karmával elkapott egy rakétát. A rakéta füstfelhő közepette felrobbant a kezében, a tiszt pedig felkiáltott a fájdalomtól, és eldobta. Mikor kitérte tenyerét, hogy megnézzé, látta, hogy csak

egy kis részen szakadt le róla a bőr. Több tucat újabb rakéta találta el a testét, és éles pukkanással robbantak fel. A dinoszaurusz az oldalát csapkodta, és nevetésben tört ki.

– A rakétáitok olyanok, mint a szúnyogok! Mindenhol viszketek tőlük!

A hangyák tüzésége megkezdte a támadást. Fegyverek sora villant, ahogy lőttek, mintha valaki petárdákat dobott volna sorban Csontcitadella lépcsőjére. Repeszek hullottak a dinoszaurusz katonákra és a buldózerek sofőrfülkéire, a robbanások hangját azonban elnyomta a buldózerek robaja, és az apró fegyverek semmilyen kárt nem tettek célpontjaikban, csak foltokat hagytak a szélvédőn.

Alig két méterrel a buldózerek előtt több mint ezer hangyarepülőgép emelkedett hirtelen a magasba, egyenes vonalban. Áttetsző szárnyuk csillogott a napsütésben. A flotta átrepült a buldózerek magas lapátjai fölött, és leszállt az elülső motorháztetőre. A hangyák úgy érezték, mintha hatalmas, sárga síkságra szálltak volna le, lábuk alatt a föld reszketett a motorzúgástól. Előttük a sofőrfülke szélvédője olyannak tűnt, mint egy magas sziklafal, melynek a tetejét nem is látták. A sima sziklafal visszatükrözte a kék égboltot és a fehér felhőket, így a bent ülő dinoszaurusz sofőr nem látszott.

A motorháztető közepén szellőzőnyílások sora volt. A hangyák számára nagyon szélesnek bizonyult, és minden gond nélkül be tudtak osonni rajta. Odabent hatalmas, félelmetes helyen találták magukat, óriási csövek és gigantikus, forgó kerekek között. Olyan volt, mintha egy teljes egészében acélszerkezetekből álló univerzumba csöppentek volna. A fojtogató levegő dízelolajtól búzlott, a motor robaja pedig addig rázta a hangyákat, míg el nem zsibbadtak.

Épp ahogy feletteseik előre figyelmeztették őket, a hangyák látták maguk előtt a hatalmas hűtőventilátort, ami sebesen forgott, és az általa keltett szélörvények teljesen betöltötték a teret. A hangyák követték a csöveken az előre meghatározott útvonalat, a céljuk felé. A csöveket nagyon vastagnak látták, és ahogy haladtak előre, úgy érezték, mintha széles, hullámzó hegygerinceken vonultak volna végig. Bár a csövek bonyolult szövevényt alkottak, a hangyák természetüknél fogva szakértői voltak a labirintusokban való eligazodásnak. A motor gyújtógyertyáinak felderítésével megbízott egységek gyorsan megtalálták, amit kerestek. A négy gyertya olyannak tűnt, mint a távolban tornyosuló pagodák. A hangyáknak nem volt szükségük arra, hogy megközelítsék őket – még figyelmeztetést is kaptak, hogy a gyertyákat körülvevő elektromos mező

könnyen végezhet velük. Minden gyertya tetejéről egy kábel lógott, ami a hangyák mellett ért földet; mindegyikük olyan vastag volt, mint egy hangya hossza. A katonahangyák a kábelek mellé húzódtak, elővették a hátukon szállított aknaszemcséket, és hármásával-négyesével elhelyezték őket a kábeleken. Miután minden egyes aknán beállították az időzítő gombján a kívánt időtartamot, gyorsan visszavonultak.

Az első dinoszaurusz–hangya háborúban használt miniatűr gyújtóbombáktól eltérően ezeket az aknákat kifejezetten a kábelek szétszakítására tervezték. Robbanások sora következett be, nagyjából olyan hangosan, mint a mi tűzijátékaink; a gép zajában alig lehetett hallani őket, de ettől függetlenül szépen elszakították a kábeleket. Ahol a szakadt kábelvég hozzáért a fémborításhoz, kápráztató elektromos szikrák záporoztak mindenfelé. A motor hengereiben a szétszakadt gyertyák már nem tudták meggyújtani az üzemanyagot, a hajtóerő elvesztése miatt a buldózerek hirtelen leálltak, és a tehetetlenségi erő több hangyát is levetett a csövekről.

Miközben mindez zajlott, a hangyák egy másik különítménye megtalálta az üzemanyag-vezetékét. Ez sokkal vastagabb volt, mint a gyújtókábelek, és átlátszó falán keresztül a hangyák tisztán látták a benne áramló üzemanyagot. Felmásztak a vezeték tetejére, és gyűrű alakban tucatnyi aknaszemcsét rögzítettek köré, majd küldetésük teljesítésével visszavonultak.

A dinoszauruszok buldózerei körülbelül kétszáz métert tettek meg, mire hirtelen leálltak, egyik a másik után. Két vagy három perccel később hat buldózer lángokban tört ki, sofőrjeik leugrottak a fülkéből, és menekülőre fogták. Mielőtt azonban messzire jutottak volna, a lángoló buldózerek közül négy felrobbant. A Csontcitadella körül örökdő hangyák szemszögéből a vastag füstoszlopok és a tomboló lángok az ég nagy részét eltakarták. A robbanások abbamaradása után a négy ki nem gyulladt buldózer sofőrje visszament a járművéhez. A közeli buldózerekből áradó hőséggel megküzdve felemelték a motorháztetőt, hogy ellenőrizzék a motort, és hamar rátaláltak a probléma okára. Az egyik dinoszaurusz ösztönösen előhúzott zsebéből egy jelzőrudat, ami hangyaferomonokat adott ki, és rendszerint arra használták, hogy odahívják a karbantartó hangyákat. A sofőr sokáig nézte a villogó jelzőrudat, mielőtt ráébredt, hogy a hangyák már nem dolgoznak neki. Szitkozódva lehajolt, hogy maga javítsa meg a kábeleket, de a másik három dinoszauruszhoz hasonlóan az ő vaskos karmai is túl nagyok voltak ahhoz, hogy beférjenek a gépezetbe és ki tudják húzni a kábeleket. Az egyik sofőrnek az az ötlete támadt, hogy faággal

piszkálja ki a kábelt, de esetlen ujjai így sem voltak képesek csatlakoztatni a kábel két végét, és pár próbálkozás után megint kicsúsztak az ujjai közül. A sofőrök kénytelenek voltak otthagyni buldózereiket, és nézni, ahogy átterjednek rájuk a lángok a mellettük égő járművekről.

A hangyák éljenzésben törtek ki, Jolie marsall azonban, a Föderációs Hadsereg tisztje, aki páncélautóról irányította a csatát, higgadtan adta ki a parancsot a visszavonulásra. A tüzéség és a rakétaegységek eddigre már rég elvonultak. Ahogy a megmaradó hangyacapatok is elrepültek kelet felé, Csontcitadella igazi kísértetvárossá vált.

A lángoló buldózerek sorát látván a dinoszauruszok mérge tomboló haraggá erősödött. A tiszt felkiáltott:

– Ti gyűlöletes kis férgek! Tényleg azt hittétek, győzni tudtok? Azokat a buldózereket csak szórakozásból hoztuk! Nézzétek, hogy bánunk el a játék városotokkal!

Úgy tíz perccel a dinoszauruszok visszavonulása után egy gondwanai bombázó repült el alacsonyan Csontcitadella felett. Mikor hatalmas árnyéka a városra vetült, a bombázó akkora bombát dobott le, mint a mi tartálykocsijaink. A lövedék éles, visító hangot adott ki, miközben a város központi tere felé zuhant. Földrengető robaj hallatszott, majd hatalmas, sötét porfelhő emelkedett vagy száz méter magasan az égbe. Mikor leülepedett a por és eloszlott a füst, mély kráter tátongott ott, ahol egykor Csontcitadella állt. A kráter mélyéről zavaros talajvíz tört fel, és a maradék nyomát is elmosta a hangyavilág egykori legnagyobb városának.

Zöldvidéket, a Hangya Föderáció legfontosabb laurázsiái városát majdnem ugyanebben a pillanatban pusztították el a dinoszauruszok. A gyönyörű hangyametropolisz sáros síksággá vált egy laurázsiái tűzoltóautó magas nyomású tömlőjének nyomán.

Az orvoscsapat

A Csontcitadella pusztulása utáni napon Kachika, a Hangya Föderáció főkonzulja egy orvoscsapat élén Sziklavárosba utazott, és audienciát kért Dadaeus császártól.

– A Hangya Föderációt nagyban megszégyenítette a Gondwanai Birodalom hatalmának látványos kinyilvánítása – jelentette ki Kachika jámborul.

Dadaeus izgatottá vált.

– Ha, Kachika! Végre van értelme annak, amit mond. Nem ez az első alkalom, hogy a dinoszauruszok és a hangyák hadat viselnek egymás ellen, és önöknek, hangyáknak már nincsenek meg a képességeik ahhoz, hogy úgy vívják meg ezt a háborút, ahogy egykor. Már nem tudnak tüzeket gyújtani a városainkban és erdőségeinkben, mert az általunk felszerelt tűzjelzők és automata tűzoltóberendezések minden tüzet azonnal eloltanak, ami nagyobb, mint egy cigaretta parazsa. Ami pedig azt a barbár, értelmetlen taktikát illeti, hogy beosonnak a dinoszauruszok orrlyukain, már az első dinoszaurusz–hangya háború idején is megvoltak a módszereink a megakadályozására. Inkább csak idegesítőnek nevezném.

– Igaza van, felség. Látogatásom célja az, hogy megkérjem a Gondwanai Birodalmat, hogy azonnal függessen fel minden támadást a Hangya Föderáció további városai ellen. A hangyák véget fognak vetni a sztrájkoknak, és újra felveszik a munkát szerte a birodalomban. A Hangya Föderáció a Lauráziai Köztársaság felé is kifejezte ugyanezt a kérését. Ebben a pillanatban is épp több tízmilliárd hangya tér vissza a dinoszauruszvárosokba minden kontinensen.

Dadaeus többször is bólintott, hogy kifejezze helyeslését.

– Ennek így is kell lennie. A dinoszauruszok és a hangyák szövetségének felbomlása mindkettőnk világa számára katasztrofális lenne. Ez az incidens legalább megmutatta önöknek, hangyáknak, kik a Föld igazi urai!

Kachika meghajtotta csápjait.

– Valóban emlékezetes lecke volt! Hogy kifejezzem a Hangya Föderáció legőszintébb tiszteletét a Föld urai iránt, elhoztam legkiválóbb orvoscsapatunkat, hogy kezeljék felséged szemét.

Dadaeus igen elégedett volt. Szemsérülése az elmúlt két napban már igencsak bosszantotta, de a dinoszauruszorvosok nem tudtak segíteni rajta azon kívül, hogy gyógyszereket írtak fel; azt mondták, a műtéthez hangyákra lenne szükség. Az orvoscsapat azonnal hozzáfogott a műtéthez. Pár hangya a császár szemgolyójának külső felszínén dolgozott, míg a többi behatolt az orrlyukain, hogy odabent lássanak munkához.

– Felsőg, a műtét első lépéseként el kell távolítanunk a fertőzött és elhalt szövetet a szemgolyójáról, és be kell adnunk egy injekciót – magyarázta Kachika. – Második lépésként a legújabb terápiás módszerrel fogjuk kezelni a sebet: génmódosítással létrehozott élő szövettel. Ez teljesen meg fogja gyógyítani a szemgolyóját, látása és szemének külseje változatlan marad.

Két órával később a műtét befejeződött. Kachika és hangyákból álló orvoscsapata távozott, Babat belügyminiszter és Vivek doktor, az egészségügyi miniszter pedig belépett a terembe, nyomukban több dinoszaurusszal, akik hatalmas, bonyolult gépezetet toltak. Az egészségügyi miniszter a gépre mutatott, és elmagyarázta, mi az.

– Magas precizitású háromdimenziós szkener, felsőg.

– Mit akarnak vele? – kérdezte Dadaeus. Bal szemét kötés borította, a jobb viszont gyanakodva szűkülte össze.

– Felsőg biztonsága érdekében teljesen át kell vizsgálnunk a fejét – jelentette ki a belügyminiszter komoly hangon.

– Tényleg szükség van erre?

– Ha azokról a ravasz kis rovarokról van szó, legjobb, ha óvatosak vagyunk.

Dadaeus egy kis emelvényre lépett a gépezeten, majd egy igen vékony fénysugár nagyon lassan végigpásztázta a fejét. A vizsgálat során a császár egyre türelmetlenebb lett.

– Ez kész paranoia! A hangyák egy karommal sem mernének hozzám nyúlni. Ha bárki rájönne, hogy csináltak valamit, a Császári Hadsereg három nap alatt lerombolná az összes városukat. A hangyák fondorlatosak ugyan, de minden rovar közül a legértelmesebbek is. A gondolkodásuk olyan, mint egy precíz számítógép működése. Semmi olyan érzelem nem fér meg bennük, ami bosszúállásra sarkallná őket.

A vizsgálat végeztével semmilyen rendellenességet nem fedeztek fel Dadaeus koponyáján belül. A császár ebben a pillanatban kapta meg a jelentést arról, hogy a hangyák folyamatosan áradnak vissza a dinoszauruszvárosokba, és a megszokott rend gyorsan kezdett helyreállni.

– Még mindig nem vagyok meggyőzve, felség. Ismerem a hangyákat – mondta halkán a belügyminiszter a császárnak.

Dadaeus rámosolygott.

– Dicséretre méltó az ébersége, és maradjon is óvatos, de legyen tisztában azzal is, hogy legyőztük őket!

– Mától fogva minden magas rangú tisztviselőnek, vezető tudósnak és kulcsfontosságú alkalmazottnak rendszeresen át kell esnie egy ehhez hasonló vizsgálaton. Természetesen csak felséged jóváhagyásával – jelentette ki az egészségügyi miniszter.

– Rendben, megkapják, de még mindig úgy vélem, hogy paranoiásak.

A végső háború

– Egyértelmű tény, hogy vagy a hangyák irtják ki a dinoszauruszokat, vagy mindkét faj együtt pusztul el – jelentette ki az emelvényen Kachika főkonzul, mikor a Föderáció Szenátusának tagjaihoz beszélt.

– Egyetértek a főkonzullal – mondta Birubi szenátor, és meglengette csápjait ott, ahol ült. – Ha minden úgy zajlik tovább, ahogy eddig, a Föld bioszférájára kétféle sors várhat: vagy végzetes környezetszennyezés éri a dinoszauruszok ipara miatt, vagy elpusztítja az atomháború, amit a két dinoszaurusz-nagyhatalom, Gondwana és Laurázsia vív!

Szavaik heves reakciókat váltottak ki a hangyaszenátorokból.

– Igen! Ideje meghozni a végső döntést!

– Pusztítsuk el a dinoszauruszokat, mentsük meg a civilizációt!

– Lépni kell! Lépni kell!

– Kérem, mindenki nyugodjon meg! – Joya doktornő, a Föderáció tudományos főtanácsadója meglengette csápjait, hogy lecsillapítsa a tumultust. – Ne feledjék: a hangyák és dinoszauruszok közti szimbiotikus kapcsolat már több mint két évezrede fennáll. A dinoszauruszok és a hangyák szövetsége alkotja a földi civilizáció alapját. Ha ez a szövetség hirtelen véget ér, és a dinoszauruszok elpusztulnak, vajon képes lesz a civilizációnk önállóan létezni? Mint azt mindannyian tudják, az, hogy a dinoszauruszok milyen előnyökben részesülnek a hangyáknak köszönhetően, mindig világos és egyértelmű volt. Azonban az, amit mi kapunk a dinoszauruszoktól, az alapvető anyagi szükségleteink kielégítésén kívül: megfoghatatlan – az ötleteik, a tudományos ismereteik, amik kulcsfontosságúak a hangyacivilizáció szempontjából.

– Doktornő, ezt a kérdést alaposan átgondoltam – mondta Kachika. – A dinoszaurusz–hangya-szövetség korai időszakában a dinoszauruszok ötletei és

ismeretei valóban létfontosságúnak minősültek a hangyatársadalom számára. Ez adta meg a kezdő löketet civilizációnk felemelkedéséhez. Most azonban, miután kétezer éven át tanultunk a dinoszauruszoktól, és rengeteg tudást halmoztunk fel, a hangyák gondolkodása már nem olyan egyszerű és gépies, mint egykor volt. Mi is képesek vagyunk tudományos gondolkodásra, tervezésre és újításra. Ami azt illeti, vannak területek, például a mikromegmunkálás és a bioszámítógépek, ahol a dinoszauruszok előtt járunk. Technológiai fejlődésünk nélkülük is ugyanígy halad majd tovább. Többé nincs szükségünk rájuk ötletforrásként!

– Nem! – Joya doktornő erőteljesen megrázta csápjait. – Kachika főkonzul, összetéveszti a technológiát a tudománnyal! A hangyák lehetnek kiváló mérnökök, de tudós soha nem lesz belőlük. Az agyunk felépítése miatt sohasem fogunk rendelkezni két olyan dologgal, amivel a dinoszauruszok igen: kíváncsisággal és képzelőerővel.

Birubi szenátor helytelenítően rázta a fejét.

– Kíváncsiság és képzelőerő? Ugyan már, doktornő! Ön szerint ezek irigylésre méltó tulajdonságok? Épp ez teszi a dinoszauruszokat ennyire idegessé, ettől olyan lobbanékonyak és kiszámíthatatlanok. Elpazarolják az idejüket a képzelgéssel és álmodozással.

– De, szenátor, épp ez a kiszámíthatatlanság, épp ezek a képzelgések azok, amelyek lehetővé teszik az inspirálódást és az alkotást. Ez teszi lehetővé az univerzum legrejtettebb titkainak elméleti kutatását, ami a technológiai fejlődés alapja. Az absztrakt elméletek nélkül a technológiai találmányok és újítások olyanok, mint a víz forrás nélkül: el fognak apadni.

– Jó, jó! – szakította félbe Kachika türelmetlenül Joya doktornőt. – Ez most nem az unalmas tudományos viták ideje. Doktornő, a hangyavilág jelenleg egyetlen dilemma előtt áll: elpusztítsuk a dinoszauruszokat, vagy velük együtt pusztuljunk el?

Joya nem válaszolt.

– Maguk, tudósok, rengeteget beszélnek, de keveset tesznek. Mindig az elméletről papolnak, de amikor valódi problémával találják szembe magukat, reménytelenek – jegyezte meg gúnyosan Birubi, majd Kachikához fordult. – Főkonzul asszony, ez azt jelentené, hogy a Föderációs Főparancsnokság már részletes tervvel rendelkezik?

Kachika bólintott.

– Kérem, hallgassák végig Jolie marsallt, aki elmagyarázza!

Jolie marsall, aki pár nappal azelőtt a hangyacapatok parancsnoka volt a második csontcitadellai csatában, az emelvényhez lépett.

– Szeretnék mutatni önöknek valamit – egy kis apróságot, amit egyedül találtunk fel, dinoszaurusz tanítóink nélkül.

A marsall jeladására két hangya két vékony, fehér csíkot hozott elő, amik papírcsíkokra emlékeztettek.

– Ezek a hangyanép hagyományos fegyverének, az aknaszemcsének a legújabb modelljei. A Föderáció hadmérnökei külön arra fejlesztették ki ezeket az aknalapokat, hogy bevessük őket a végső háborúban.

Meglengette csápjait, mire négy újabb hangya lépett elő, két rövid vezetékkel, abból a fajtából, amit a leggyakrabban használtak a dinoszauruszok gépezeteiben. Az egyik vezeték vörös volt, a másik zöld. A hangyák egy keretre helyezték a két vezetéket, majd mindkettőnek a közepét gondosan körbetekerték a fehér csíkokkal. Ekkor valami különös történt: a két fehér csík lassan színt váltott, felvette annak a vezetéknek a színét, amelyikre rátekerték: az egyik vörös lett, a másik zöld. Hamarosan látszólag tökéletesen összeolvadtak a vezetékekkel, és lehetetlen lett volna észrevenni őket.

– Ez a Föderáció legújabb fegyvere: a kaméleon-aknaszemcse. Amint a helyükre kerültek, a dinoszauruszok számára lehetetlenné válik észrevenni őket!

Körülbelül két perc múlva az aknaszemcsék két hangos, pattanó hanggal felrobbantak, és kettészakították a két vezetéket.

– Ha eljön az ideje, a Föderáció százmillió hangyából álló hadsereget fog bevetni. Ennek a seregnek az egyik része már újra felvette a munkát a dinoszauruszvilágban, a másik fele épp most szivárog be a dinoszauruszok közé, míg mi itt tárgyalunk. Ez a többmillió hadsereg kétszázmillió kaméleon-aknaszemcsét fog elhelyezni a dinoszauruszok gépeinek vezetékén. Ennek a hadjáratnak a „Szétkapcsoló hadművelet” nevet adtuk.

– Nagyszerű terv! – kiáltott fel elismerően Birubi szenátor, mire a többi szenátor

is kifejezte őszinte csodálatát és egyetértését.

– A másik, ezzel párhuzamosan folyó hadjáratunk épp ennyire lenyűgöző. A Föderáció húszmillió hangyát indít útnak, hogy hatoljanak be ötmillió dinoszaurusz agyába, és helyezzenek el aknaszemcséket az agyi artériájukon. Ez az ötmillió dinoszaurusz a Föld több milliárd dinoszauruszának elit rétegét alkotja – többek közt az országok vezetőiről, a tudósokról, valamint a kulcsfontosságú technikusokról és üzemeltetőkről van szó. Ezeknek a dinoszauruszoknak a kiiktatásával a dinoszaurusz társadalom elveszíti az agyát, ezért ezt „Lefejező hadműveletnek” neveztük el.

– Ez a terv bonyolultabbnak tűnik, mint az előző – jegyezte meg Birubi. – Legjobb tudomásom szerint mindenkit, aki kulcsfontosságú szerepet tölt be a dinoszaurusztársadalomban, rendszeresen nagy pontosságú háromdimenziós CT-vizsgálatoknak vetnek alá. A Gondwanai Birodalom vezette be elsőként ezt a gyakorlatot, de a Laurázsiái Köztársaság is hamar átvette. A Gondwanai Birodalomban még maga Dadaeus császár is rendszeresen aláveti magát ennek a vizsgálatnak.

– A Lefejező hadművelet első aknaszemcséjét már elhelyeztük – jelentette ki Kachika önelégült arccal. – Dadaeus agyában található, és az általam vezetett orvoscsapat helyezte oda. A császár azóta vizsgálatok egész során esett át, de az aknaszemcse még mindig ott rejtőzik az agyi artériáján.

– Ezt úgy érti, hogy kifejlesztettünk egy újfajta aknaszemcsét, ami képes elkerülni, hogy a nagy pontosságú háromdimenziós szkennerek észrevegyék? – kérdezte Joya doktornő.

Kachika a fejét rázta.

– Megpróbáltuk, de az erre való törekvéseink kudarcot vallottak. A nagy pontosságú háromdimenziós szkennerek a hangyák és a dinoszauruszok legjelentősebb közös technológiai eredménye volt az elmúlt években. A legkisebb eltéréseket is képes észlelni a dinoszauruszok agyában. Természetesen a dinoszaurusz testének többi részében elhelyezett aknaszemcséket nem könnyű észrevenni vele, de ahhoz, hogy egyetlen aknaszemcsével megöljünk egy dinoszauruszt – vagy legalábbis elérjük, hogy elveszítse az eszméletét és a gondolkodóképességét –, arra van szükség, hogy az agyi artérián helyezzük el a szemcsét. Ezzel a dinoszauruszok is tisztában vannak, ezért csak az agyukat

szokták átvizsgálni.

Joya sokáig tűnődött ezen, majd értetlenül rázta meg csápjait.

– Bocsásson meg, főkonzul asszony, de nem értem, hogyan tudják ezek az aknaszemcsék elkerülni a felfedezést. A hangyák oldaláról én vezettem a szkennert projektet, így tudom, mire képesek ezek az eszközök.

Jolie éppolyan önelégült arcot vágott, mint Kachika.

– Drága doktornő, maga mindig túlgondolja a dolgokat. Egyszerűen küldtünk egy alakulatot, hogy férkőzzenek be a császári kórházba, és szabotálják mind a hat CT-szkennert. Egyetlen mikrochip elpusztítása húsz százalékkal csökkentette a szkennerek pontosságát, így lehetetlenné tette, hogy felismerjék az aknaszemcséket.

– És ezután mi lesz? Nem tervezhetik, hogy aknát helyeznek el ötmillió dinoszaurusz agyában! Ez soha... – Joya felszisszent, amikor megértette. – Nem tervezhetik, hogy a dinoszauruszvilág minden szkennert szabotálják!

– Pontosan ezt tervezzük. A Szétkapcsoló és a Lefejező hadművelethez képest ez könnyű feladatnak ígérkezik. Ne feledje, hogy a dinoszauruszvilág jelenleg csak négyszázezer ilyen géppel rendelkezik. Egy ötmillió hangyából álló seregnek képesnek kell lennie erre.

– Örült egy terv – jelentette ki döbbenten a vezető tudós.

– Ebben a tervben az a leginkább zseniális, hogy egyszerre mér több csapást a dinoszauruszok világára! – folytatta Kachika, aki dicséretnek vette a doktornő döbbsé felkiáltását. – A dinoszauruszok gépezeteiben lévő kétszázmillió, és az agyukban lévő ötmillió aknaszemcse mind pontosan egyszerre fog felrobbanni! Ha bármi eltérés van a robbanások közt, az nem lesz több egyetlen másodpercnél. Ez majd biztosítja, hogy a dinoszauruszvilág egyetlen területe se kaphasson segítséget és erősítést bármely másik területétől sem. Először is, a hatalmas információs rendszerük teljes egészében le fog fagyni. Nem sokkal utána a dinoszauruszok jelentősebb iparágai és közlekedési rendszerei is mind leállnak. Mivel ez a dinoszauruszvilág minden csücskére hatással lesz, nem lesznek képesek rövid idő alatt újra működésre bírni ezeket a rendszereket. Ötmillió kulcsfontosságú személyiségük kiiktatása után pedig a dinoszaurusztársadalom egésze sokkos állapotba kerül, és gyorsan süllyedni

kezd, akár egy hajó, aminek a feneké kiszakadt az óceán kellős közepén! Közismert, hogy a dinoszauruszvárosokat elképesztő mértékű fogyasztás hajtja. Számítógépes szimulációink alapján, amint az ezeket a városokat ellátó információs, ipari és közlekedési rendszerek összeomlanak, a nagyvárosi dinoszauruszok kétharmada kevesebb mint egy hónap alatt éhen vagy szomjan fog pusztulni. A fennmaradó népesség szétszóródik majd a vidéken. Haderőnk folyamatos támadásának, valamint az éhínség és szomjúság pusztításának köszönhetően a túlélők kevesebb mint egyharmada marad életben az év végére. Azok pedig visszakerülnek az iparosodás előtti korszak alacsony technológiai fejlettségének állapotába, és nem jelentenek többé fenyegetést a hangyák világára. Onnantól mi leszünk a Föld igazi urai.

– Főkonzul asszony, meg tudná mondani, mikor jön el ez a nagyszerű pillanat? – kérdezte Birubi, aki nem is próbálta titkolni lelkesedését.

– Az aknaszemcsék mindegyike mához egy hónapra, éjfélkor fog felrobbanni.

A hangyák éljenezni kezdtek. Joya kétségbeesetten lengette csápjait, próbálta lecsendesíteni az egybegyűlt hangyákat, az éljenzés azonban nem enyhült. Csak kiáltásaival tudta rákényszeríteni őket, hogy csillapodjanak le és nézzenek rá.

– Elég! Mind megőrültek? – kiáltotta Joya. – A dinoszauruszok világa rendkívül összetett, elképesztően hatalmas rendszer. Ha hirtelen teljes összeomlás éri, az előre nem látható következményekkel járhat.

– Doktornő, meg tudná mondani, milyen következményekre gondol, leszámítva a dinoszauruszvilág pusztulását és a Föderáció végső győzelmét a Földön? – kérdezte Kachika.

– Már mondtam! Nagyon nehéz lenne előre megjósolni!

– Már megint kezdi. Joya, a tudósok gyöngye. Elegünk van már a vicceiből – mondta Birubi, és a többi szenátor is egyetértően mormogott a vezető tudós ünneprontó hozzáállásáról.

Jolie Joyához lépett, és elülső lábával megérintette. A marsall nem volt érzelmes típus, és azon kevesek közé tartozott, akik nem éljeneztek a többiekkel.

– Doktornő, megértem az aggodalmait. Némelyiket még osztom is. De realistiként nem hiszem, hogy a Föderációnak van más választása. Az önhöz

hasonló tudósok sem tudnak jobb alternatívát kínálni. Ami az ön által említett borzalmas következményeket illeti, szerintem a legvalószínűbb lehetőség az irányítás elvesztése a dinoszauruszok atomfegyverei felett. Ezek a fegyverek képesek minden életet eltörölni a Föld színéről. Aggodalomra azonban nincs ok: igaz, hogy mindkét dinoszaurusznemzet atomfegyverrendszerét teljes egészében dinoszauruszok ellenőrzik, és a hangyáknak csak korlátozott mértékű, rutineljárásnak minősülő karbantartó munkálatokat szabad végezniük rajta, azt is szigorú megfigyelés alatt. Különleges erőink számára azonban gyerekjáték beszivárogni ezekbe a rendszerekbe. Az atomfegyverrendszerben több mint kétszer annyi aknaszemcsét fogunk elhelyezni, mint más rendszerekben. Mikor elérkezik az ideje, az atomfegyverrendszer éppúgy lebénul, mint az összes többi. Egyetlen robbanófej sem fog felrobbanni.

Joya felsóhajtott.

– Ennél sokkal bonyolultabb a helyzet, marsall. A legfontosabb kérdés ez: valóban értjük a dinoszauruszok világát?

Ez a kérdés egy pillanatra minden hangyát megdöbbsentett. Kachika Joyára meredt.

– Doktornő, a hangyák a dinoszauruszvilág minden csücskében ott vannak, immár háromezer éve! Hogy kérdezhet ilyen ostobaságot?

Joya lassan megrázta csápjait.

– Elvégre a dinoszauruszok és a hangyák két igen eltérő faj, akik teljesen más világban élnek. A megérzésem azt súgja, hogy a dinoszauruszvilág még őriz olyan hatalmas titkokat, amelyekről mi, hangyák még csak nem is sejtünk semmit.

– Ha konkrétumot nem tud mondani, akár annyiban is hagyhatja a témát – jegyezte meg gúnyosan Birubi.

– Emiatt azt kérem, állítsunk fel egy hírszerző rendszert – folytatta Joya. – Azt javaslom, valahányszor elhelyeznek egy aknaszemcsét egy dinoszaurusz agyában, helyezzenek el egy lehallgatókészüléket is a hallójáratában. Én vezetem majd azt a részleget, amelyik megfigyeli és kielemez a szerkezetek által visszaküldött adatokat, azzal a céllal, hogy minél hamarabb kiderítsük, ami mind ez idáig ismeretlen maradt számunkra.

– A Lefejező hadművelet előkészületi fázisának két héten belül be kell fejeződnie – jelentette ki Jolie. – Az ön részlegét el fogja árasztani az ötmillió lehallgatókészülékből származó, irdatlan mennyiségű információ. Még hatalmas erőfeszítés árán is csak egy töredékét lesz képes kielemezni mindennek az információnak az aknaszemcsék felrobbanása előtt.

Joya meghajtotta csápjait.

– Éppen ezért, marsall, azt kérném, hogy az aknaszemcsék felrobbanását késleltessék két hónappal, hogy lehetőségünk nyíljon minél több információt kielemezni. Talán rájövünk valamire.

– Képtelenség! – kiáltott fel Kachika ingerülten. – Nem késlekedhetünk! Csak egy hónapra van szükségünk minden aknaszemcse elhelyezéséhez. Egyetlen másodperccel sem hosszabbíthatunk ezen az időtartamon. A szükségtelen késlekedés csak bajt okoz, ezért olyan gyorsan kell cselekednünk, amennyire csak lehet! Egyébként is, nem hinném, hogy lenne a dinoszauruszok világával kapcsolatban bármi, amit még nem tudunk!

Az aknaszemcsék

Dadaeus, Gondwana császára a belügyminiszter és a védelmi miniszter kíséretében vonult be nagy léptekkel a Sziklavárosban álló Kommunikáció tornyába. A Kommunikáció tornya volt Sziklaváros információs hálózatának a szíve, ez felelt a főváros és a birodalom többi része közti információcseréért és az adatok feldolgozásáért. Gondwana-szerte több mint száz ilyen hálózati központ létezett, ezek alkották a birodalom hatalmas kommunikációs hálózatának az alapját.

Dadaeus és miniszterei beléptek a Kommunikáció tornya hatalmas fő irányítóközpontjába, amelyben számítógépes képernyők sokasága világított. Mikor az ezek előtt dolgozó dinoszaurosok megpillantották a császárt, mindannyian felálltak.

– Ki itt a főnök? – kérdezte a belügyminiszter.

Két dinoszauros lépett előre. A hálózati központ főmérnökeként, illetve biztonsági főnökeként mutatkoztak be.

– Mi van az itt dolgozó hangyákkal? – kérdezte tőlük a miniszter.

– Már hazamentek – felelte a főmérnök.

A belügyminiszter bólintott.

– Gondolom, már megkapta az utasítást a védelmi minisztertől, hogy végezzenek alapos ellenőrzést minden számítógépen és hálózati eszközön, hogy megakadályozzák a hangyák általi esetleges szabotázszt. Ezt az országos ellenőrzést a birodalom minden szektorában elvégezzük; méretét és hatáskörét tekintve is nagyobb, mint bármely korábbi ellenőrzés. Őcsászári felsége személyesen jött el, hogy ellenőrizze a munkájukat.

– Amint megkaptuk a parancsot, azonnal alapos ellenőrzést végeztünk. Mostanra

minden kulcsfontosságú berendezést kétszer is átvizsgáltunk, és megerősítettük a biztonsági intézkedéseinket is. Garantálom a hálózati központ biztonságát, efelől felséged nyugodt lehet – jelentette ki a főmérnök.

– Mutassa meg a központ legfontosabb részét! – mondta Dadaeus.

– Menjünk akkor a szerverterembe? – A főmérnök kérdő pillantást vetett a belügyminiszterre, aki bólintott. A mérnök bekísérte a császárt és a két minisztert a hálózat szívébe: a szerverterembe. Egymás után sétáltak el a fehér szerverek sorai között. Ezek az óriási számítógépek, melyek hatalmas mennyiségű információt dolgoztak fel a világ minden tájáról, úgy zümmögtek körülöttük halkán, mintha élőlények lettek volna.

– Milyen óvintézkedéseket tettek a létesítmény biztonsága érdekében? – kérdezte a belügyminiszter.

– A hálózati központban dolgozó hangyáknak szigorúan tilos engedély nélkül belépni ebbe a terembe. Minden karbantartási munkát dinoszauruszok alapos megfigyelése alatt végeznek – felelte a biztonsági főnök, majd levett egy nagyítót az egyik szerverház ajtajáról. – Mint felséged látja, ezzel felügyeljük a hangyák munkáját. Minden pillanat, amit a szerver belsejében töltenek, egy dinoszaurusz figyelő tekintete előtt zajlik. – Körbeintett, és felhívta a látogatók figyelmét a nagyítókra, amelyek ott lógtak minden szerverház ajtaján.

– Nagyszerű! – bólintott a belügyminiszter. – Ebben az esetben azt kérdezném, mit tesznek azért, hogy elkerüljék a külsős hangyák beszivárgását?

– Először is, hermetikusan lezártuk a szervertermet, hogy megakadályozzuk a betolakodók bejutását.

– Hm! Hermetikusan lezárták? Ez nevetséges! – A védelmi miniszter, aki mostanáig hallgatott, most gúnyosan felhorkant. – Láttam a dinoszauruszvilág legbiztonságosabb, légmentesen lezárt helyiségét, a Gondwanai Császári Bank egyik széfjét, ahol a hangyák pénzt tárolják. Tudja, milyen szorosan le van zárva? A belső teret teljesen ki lehet üríteni, hogy vákuum keletkezzen bent. Kintről nem juthat be levegő – tökéletesen le van pecsételve. A bank azt remélte, ha érzékeny gázjelzőkkel szereli fel a széf belsejét, távol tud tartani egy különösen pofátlan tolvajbandát – ha ugyanis a hangyák átfúrják a falat, kintről beszivárog némi levegő, és az érzékelők megszólaltatják a riasztót. A hangyáknak azonban még így is sikerült kirabolniuk a széfet anélkül, hogy a

riasztó megszólalt volna. Még a büntett helyszínének átvizsgálásakor sem voltunk képesek rájönni, hol és hogyan tudtak bejutni a hangyák. Arra gyanakszom, hogy miniatűr vákuumkamrát csatlakoztattak a széf külső falához, és ezután fúrták át a falat, majd a széf kirablása után újra betöltötték a lyukat, hogy ne jusson be a levegő. A hangyák ravaszságát mi el sem bírjuk képzelni. Emellett az apró méretük is előnyhöz juttatja őket. A mieinkhez hasonló városokban lehetetlen a hatalmas épületeket lezárással védeni előlük.

– Magukat a szervereket nem lehet hermetikusan lezárni, hogy megakadályozzuk a hangyák szabotázsakcióit? – kérdezte Dadaeus.

– Ez is bonyolult, felség – felelte a védelmi miniszter. – Először is, vannak nyílások, amelyek létfontosságúak a gépek működéséhez: szellőzők, kábelkimenetek, lemezmeghajtók. Emellett még ha teljesen le is zárunk egy gépet, az sem képes megvédeni a hangyák behatolásától. Mint tudja, ezek a rovarok remekül tudnak fúrni. Még abból az időből maradt meg bennük ez az ösztön, amikor bolyokban éltek. Számtalan apró, de erős eszközük van, amellyel gyorsan áthatolnak bármilyen anyagon.

– A gépek biztonságának egyetlen hatékony módja, ha ellenőrizzük őket, egyszer, kétszer, háromszor. Egyetlen pillanatra sem lankadhat a figyelmük! – mondta szigorú hangon a védelmi miniszter a főmérnöknek és a biztonsági főnöknek.

– Igen, miniszter úr! – felelte a hálózati központ két dinoszaurusza egyszerre, és vigyázzba vágta magukat.

A védelmi miniszter megállt az egyik szerver előtt.

– Ellenőrizzék ezt a gépet! – parancsolta.

A biztonsági főnök beleszólt adóvevőjébe, és öt dinoszaurusz mérnök azonnal odasietett, elemlámpákkal, nagyítókkal és más eszközökkel, köztük két speciális műszerrel felszerelve. A mérnökök kinyitották a szerverház ajtaját, és elkezdtek gondosan átvizsgálni a belsejét. Nem volt könnyű dolguk. A szerver vezetékei és alkatrészei összegubancolódott csomót alkottak, és a dinoszauruszoknak úgy kellett átvizsgálni a nagyítókkal, mintha hosszú, körmondatokkal teli esszét kellett volna elolvasniuk, vagy egy hatalmas labirintusban kellett volna eligazodniuk.

Mikor Dadaeus és miniszterei már kezdtek türelmetlenkedni, az egyik mérnök felkiáltott:

– Találtam valamit! Egy aknaszemcsét! – Odaadta a nagyítót Dadaeusnak. – Felség, ott van, azon a zöld kábelén!

A császár a nagyítóba nézett, és elégedetten bólintott. Egy másik dinoszaurusz toll alakú eszközt vett elő – egy miniatúr porszívót –, és a végét a kábelhez érintette. Megnyomott egy kapcsolót, mire a porszívó felszippantotta az apró, sárga szemcsét a kábelről.

– Szép volt! – A védelmi miniszter megveregette az aknaszemcsét felfedező mérnök vállát, majd Dadaeushoz fordult. – Felség, ezt az ál-aknaszemcsét az én utasításomra helyezték el itt, hogy próbára tegyük a központ biztonsági ellenőrzésének alaposságát.

Dadaeust nem nyugózták le a történetek.

– Hm. Nekem megvannak a kétségeim. Mint mondja, a hangyák kicsik és ravaszak. Ha úgy döntenek, hogy zűrzavart okoznak, nehéz megakadályozni őket ebben. Mindig úgy véltem, hogy a hangyák jelentette fenyegetés legjobb ellenszere az, ha jelentős mértékű megtorlással tartjuk sakkban őket. A két legnagyobb városuk elpusztítása megfelelő intő példa volt a Hangya Föderáció számára. Napnál is világosabbá tettük, hogy a világuk a mi szemszögünkből nézve nem több homokvárnál. Mi, dinoszauruszok egy vagy két nap alatt könnyedén elpusztíthatnánk a Föld minden hangyavárosát. Ilyen körülmények között a hangyák nem mernének szabotázsakciót intézni a világunk ellen. Teljességgel racionális lények, cselekedeteiket szenttelen, gépies megfontolások vezérlik. Ez a fajta gondolkodás nem teszi lehetővé számukra, hogy ekkora kockázatot vállaljanak.

– Felség, van igazság abban, amit mond, de tegnap éjjel rémálmod láttam, ami felnyitotta a szemem egy másik lehetőségre.

– Elég sok rémálma van mostanában.

– Mert a megérzésem azt súgja, még mindig hatalmas veszély leselkedik ránk. Felség, a birodalom elrettentési stratégiája azon az elven alapul, hogy ha a hangyák elpusztítanák a dinoszauruszvilág egyik felét, a másik fele hasonlóan pusztító ellencsapást mérne a hangyák világára. De mi történik, ha a hangyák

egyszerre mérnek csapást a teljes dinoszauruszvilágra? Ha sikerrel járnak, nem leszünk képesek ellencsapásra. Ilyen körülmények között a hangyák elrettentésére való képességünk nem létezőnek is nevezhető.

Dadaeus egy pillanatig gondolkodott, majd a fejét rázta.

– Az ön által leírt helyzet csak elméleti lehetőség. Szélsőséges helyzet, ami soha nem fog bekövetkezni.

– Felség, ez a hangyák gépies gondolkodásának másik oldala: amíg az elméleti lehetőség létezik, addig meg fognak vele próbálkozni. Az ő egyszerű becsléseik szerint semmi nem túl őrült elképzelés.

– Még mindig úgy vélem, hogy nem valószínű, hogy megtörténik. Egyébként is, a birodalom biztonsági intézkedései meglehetősen szigorúak. Ha a hangyák teljes hadműveletre készülnek, azt azonnal észre fogjuk venni. Most nem a hangyák aggasztanak, hanem a laurázsiak. Egyre növekvő fenyegetést jelentenek a birodalomra!

A szerverteremben összegyűlt dinoszauruszokon kívül Dadaeusnak más hallgatósága is akadt: tizenkét katonahangya rejtőzött a szerver alaplapja alatt. Öt órával korábban egy vízcsövön jutottak be a Kommunikáció tornyába, majd a padló egy apró repedésén át sikerült bejutniuk a szerverterembe, végül egy szellőzőnyíláson át magába a szerverbe. A védelmi miniszternek igaza volt. A hangyák akadálytalanul közlekedtek a dinoszauruszok hatalmas épületeiben és gépeiben.

Mikor meghallották a dinoszauruszok közeledtét, a hangyák gyorsan elbújtak egy alaplap alá, ami nagyobb volt, mint Csoncitadella futballstadionja. Hallották, ahogy a szerverház ajtaja kinyílik. Az alaplap egy apró nyílásán át látták, hogy hatalmas nagyító takarja el fölöttük az eget, és lenséjén át torzítottan egy dinoszaurusz mérnök hatalmas szeme látszik. A hangyák megrémültek, a dinoszaurusz azonban nem vette észre őket. A mérnök, miközben felfedezte az ál-aknaszemcsét, amit saját népének egy tagja rejtett el, nem vett észre egy valódi aknaszemcsét, amit a hangyák nem sokkal korábban helyeztek el mellette. Az apró, vékony fólia már átvette a kábel árnyalatát, amit körütekertek vele, így gyakorlatilag észrevehetetlenné vált. Közvetlen mellette tucatnyi másik aknalappal is körbetekerték a különféle színű és vastagságú kábeleket.

Az áramkörökre szintén aknalapokat tapasztottak, de ezek az aknák már fejlettebb színváltoztató képességgel rendelkeztek. Felszínük különböző részei különböző színeket tudtak felvenni, hogy tökéletesen illeszkedjenek az alattuk lévő áramkörhöz. Olyan tökéletesre sikerült az álcázás, hogy ezeket az aknákat még nehezebb volt észrevenni, mint a kábelekre helyezett aknaszemcséket. Az aknaszemcsék ezen típusát viszont nem arra tervezték, hogy felrobbanjanak: a megfelelő idő elérkeztekor pár csepp erős savat készültek kibocsátani, ami feloldja az áramköri lapra nyomtatott áramköröket.

Az alaplap alatt rejtőző hangyák az egész beszélgetést végighallgatták a belügyminiszter és a császár között. Mikor a szerverház ajtaja becsukódott, a szerver belsejében olyan sötét lett, mintha éjszaka lett volna. Egyetlen jelzőfény ragyogott az égen, mint egy smaragdszínű hold, és a merevlemez halk kattogása csak kiemelte ennek a békés világnak a nyugalalmát.

– Tudod, a dinoszaurusz miniszternek igaza van. Ha a Föderáció ekkora lépést tenne, elpusztíthatnánk a dinoszauruszvilágot! – jegyezte meg egy katonahangya.

– Lehet, hogy épp ezt csináljuk most. Ki tudja? – kérdezte egy másik.

A katonahangyák nem tudták, hogy ők tizenketten messze nem voltak az egyedüli hangyák a Kommunikáció tornyában. A valóságban a csarnok minden szerverén és odalent, a padlón minden kapcsolón épp ugyanezt a feladatot hajtotta végre egy csapat hangya. A gondolat, hogy minden egyes kontinensen több százmillió hangya csinálja ugyanazt, teljességgel elképzelhetetlennek tűnt.

Aznap éjjel Babat belügyminiszter rémálmot látott. Álmában hangyák sötét tömege mászott fel az orrán át a testébe, majd hosszú, kígyózó sorban áramlottak ki a száján. Minden kijövő hangya tartott valamit a szájában – a belügyminiszter apránként szétrágott beleinek maradványait. A hangyák ledobták ezeket a darabkákat, majd visszamásztak az orrán, végtelen körben. Babat érezte, ahogy kivájják a belsejét...

A belügyminiszter rémálma némileg visszatükrözte a valóságot. Ebben a pillanatban is épp befelé tartott két hangya az orrlyukán. A két katonahangya nappal rejtőzött el a hálószobájában, a párnája alatt várakoztak, hogy eljőjön az idejük. Most gyorsan haladtak befelé az orrüregben, kihasználva a dinoszaurusz belélegzése keltette légáramlatot. Odabent aztán már begyakorlottan,

könnyűszerrel tájékozódtak a koponyaüregben, és elértek az agyhoz.

Az egyik hangya felkapcsolt egy apró fejlámpást, és gyorsan kiderítette, hol található a fő agyi artéria. A másik hangya sárga aknaszemcsét erősített az artéria átlátszó külső falára. Ezután visszavonultak az agyból, követte egy másik, kanyargós alagutat a sötét, nedves koponyaüregben, míg el nem értek a fülig. Itt megálltak a dobhártya mellett, ahol beszűrődött némi fény az áttetsző membránon át, a külvilág tompa zaja pedig, melyet a belső fül felerősített, hangos mennydörgéssel töltötte meg a levegőt. A két hangya hozzálátott egy lehallgatókészülék telepítéséhez a dobhártya alatt.

A belügyminisztert még mindig gyötörte a rémálom. Álmában a belső szerveit teljesen kivájták. Ekkor még több hangya mászott be, hogy fészeknek használja a testét... Felriadt, testét hideg izzadság borította.

Mikor a fülében lázasan dolgozó két hangya érezte, hogy inogni kezd körülöttük a világ, majd a megszokottól eltérő nehézkedés tör rájuk, tudták, hogy a dinoszaurusz felébredt és felült. Ekkor az egész félhomályos helyet fülsüketítő zaj töltötte be, amely addig szólt, míg a hangyák teljesen el nem zsibbadtak. A hozzájuk elérő hang nagy része rezgésként haladt végig a koponyacsontokon, mivel a dinoszaurusz saját hangja volt az.

– Őrség! Őrség!

Újabb hang hallatszott, ezúttal kívülről. A dobhártya olyan vadul rezgett, hogy a felszíne elmosódottnak tűnt.

– Mi történt, miniszter úr?

– Hozzanak egy szkennert! Azonnal ki kell, hogy vizsgáljanak!

A két hangya félve nézett egymásra.

– Most mit csináljunk? – kérdezte az egyik. – Lyukasszuk át a dobhártyát, és meneküljünk a fülcsatornán át?

– Nem jó. Akkor felfedeznek! Rejtőzzünk el a tüdőben! Rendszerint csak a fejet nézik át.

A két hangya otthagya a már telepített lehallgatókészüléket, és sietve elindult

lefelé a sötétségben. Az orrüregnél éles kanyart vettek, és sietve elérték a lépcső bejáratát. Csendesen vártak, hogy a dinoszaurusz beszívja a levegőt, majd ugrottak, és együtt sodródtak le a légáramlattal a lépcsővön, le a tüdőbe. A sötétben sziszegő hang hallatszott, mint az éjszakai zápor az erdőben: a légsákokban cserélődő gázok hangja. A külvilág felől is behallatszott egy halk zúgás: a háromdimenziós szkener működése. Pár perc múlva odakint valaki megszólalt. Bár ide sokkal kevésbé hallatszott be, mint a dinoszaurusz koponyájába, a hangyák így is ki tudtak venni minden egyes szót.

– Miniszter úr, a vizsgálat befejeződött. Semmilyen rendellenességet nem észleltünk.

A tüdőben lévő hangyák érezték, ahogy drámaian csökken a légnyomás, ahogy a dinoszaurusz megkönnyebbülten felsóhajt.

– Miniszter úr, a ma éjszakai már a harmadik alkalom, amikor vizsgálatot kért, de az eredmény minden alkalommal negatív volt. Szerintem túl sokat aggodalmaskodik.

– Túl sokat aggodalmaskodom? Mit tudhatnak erről maguk, ostobák? Egész nap mindenki a laurázsiak jelentette fenyegetésről beszél körülöttem. Minden erejüket arra fordítják, hogy felkészüljenek a velük folytatott atomháborúra! Én vagyok az egyetlen józanul gondolkodó dinoszaurusz az egész birodalomban! Egyedül én tudom, honnan leselkedik az igazi fenyegetés!

– De... az elmúlt napokban elvégzett vizsgálataink egyike sem mutatott rendellenességet.

– Fogalmam sincs, megfelelően működnek-e a gépeik.

– Miniszter úr, a gépekkel nem lehet semmi baj. Már kipróbáltuk a királyi kórház összes szkenerét. Ezúttal, az ön utasításait követve, Sziklaváros egy másik nagyobb kórházából hoztuk el a berendezést. Mindig ugyanaz az eredmény született.

A belügyminiszter visszafeküdt az ágyába, és újabb, zaklatott álomba merült. A tüdejében rejtőző hangyák egyetlen hang nélkül távoztak az egyik orrlyukán, lemásztak az ágyról, végigsurrantak a padlón, majd kiszöktek a hálószobából.

Eközben az összes földrészt egybevéve húszmillió hangya surrant be ötmillió

dinoszaurusz agyába, hogy halálos aknaszemcséket helyezzenek el az agyi artériáikon. Több mint egymillió dinoszaurusznak lehallgatókészüléket is telepítettek a dobhártyájára (beleértve Dadaeus császárt és Dodomi elnököt is). A bolygószerke felállított átjátszóállomások segítségével ezek a lehallgatókészülékek hihetetlen mennyiségű információt kezdtek sugározni a Föderáció Főparancsnokság szuperszámítógépébe. Itt egy újonnan alapított részleg, amelyet Joya, a vezető tudós irányított, hozzálátott a küzdelmes feladathoz, hogy kielemezze ezt az információhalmazt, és átfésülje az adatok tengerét a dinoszauruszok világának titkai után.

A Fényes Hold és a Tenger Császára

A Föderáció Főparancsnokságán Kachika főkonzul és legfőbb katonai parancsnoka, Jolie marsall épp a dinoszauruszok világának elpusztítását szervezték. Két hatalmas képernyőn a Szétkapcsoló és a Lefejező hadművelet folyamatait követték nyomon. A Szétkapcsoló hadművelet előrehaladását ábrázoló képernyő alján egyre növekvő szám látszott, amely a dinoszauruszok gépeiben elhelyezett aknalapok számát mutatta. A képernyőn egy világtérkép is látható volt. A kontinenseket fényes pontok, karikák és nyilak kusza rengetege borította, ezek mutatták az aknák elhelyezését és más jellemzőit. A Lefejező hadművelet képernyőjén egy másik szám a dinoszauruszok agyában elhelyezett aknák számát mutatta. Valahányszor a számláló ugrott egyet felfelé, a képernyőn villanásnyi időre megjelent annak a dinoszaurusznak a neve és a betöltött pozíciója, akinek az agyában elhelyezték az aknát.

– Úgy tűnik, minden a terv szerint megy – jelentette Jolie Kachikának.

Ekkor belépett a helyiségbe Joya doktornő.

– Nahát, Joya doktornő, már egy hete nem láttuk! – mondta Kachika köszönésképpen. – Nagyon lefoglalja a lehallgatott információ elemzése? Komor arcából ítélve alighanem valami lenyűgöző titkot akar megosztani velünk.

Joya meghajtotta csápjait.

– Igen. Azonnal beszélnem kell mindkettejünkkel.

– Nagyon sok a dolgunk, így kérjük, csak röviden!

– Szeretném, ha végighallgatnának egy felvételt. Dadaeus és Dodomi lehallgatott beszélgetéséről van szó, a tegnapi Gondwana–Laurázsia-csúcstalálkozóról.

– Milyen titkot tartogathat nekünk az a csúcstalálkozó? – csattant fel Kachika. – Mindannyian tudjuk, hogy a két ország közt megszakadtak az atomfegyverek leszereléséről folyó tárgyalások. A Gondwana és Laurázsia közti háború már elkerülhetetlen, ami csak azt bizonyítja, hogy helyesen döntöttünk arról, mit kell tennünk. El kell pusztítanunk a dinoszauruszokat, mielőtt atomháborút robbantanak ki, hogy megmentjük a Föld bioszféráját.

– Jól összefoglalta a sajtótájékoztatót, de szeretném, ha meghallgatná egy, a csúcs után zajlott titkos megbeszélés részleteit. Ezen a felvételen a dinoszauruszok feltárnak valamit, amiről eddig nem volt tudomásunk – s azzal elindította a lejátsszókészüléket.

DODOMI: Felség, tudja, mi a valódi oka annak, hogy a hangyák ilyen gyorsan megadták magukat? Majdnem teljesen biztos, hogy csak időt akarnak nyerni azzal, hogy folytatták a munkát a dinoszauruszok világában. A Föderáció valami nagyszabású cselszövésre készül a dinoszauruszok világa ellen.

DADAEUS: Elnök úr, valóban olyan ostobának képzel, hogy azt hiszi, nem veszem észre, ami nyilvánvaló? Ahhoz képest azonban, hogy Laurázsia úgy döntött, időzített önmegsemmisítővel látja el a Fényes Holdat, a hangyák jelentette fenyegetés, sőt, még az önök atomfegyverei jelentette fenyegetés is, jelentéktelennek tűnik.

DODOMI: Igen, igen, a hangyák jelentette fenyegetéshez és az atomháború kockázatához képest a Fényes Hold és a Tenger Császára egyértelműen nagyobb fenyegetést jelent a földi civilizációra. Akkor beszéljünk erről! Felháborító, hogy ujjal mutogat ránk, mivel először a Tenger Császára indította be az időzítőt!

– Állítsa le! – szakította félbe Kachika, csápjait lengetve. – Doktornő, nem értem, miről van szó.

Joya leállította a készüléket.

– A beszélgetésben két fontos információ hangzik el. Mi lehet a „Fényes Hold” és a „Tenger Császára”? Mi lehet az az időzített megsemmisítő?

– Doktornő, a főbb dinoszaurusz vezetők beszélgetései mindig is tele voltak különös kódnevekkel. Miért zaklatja fel magát ennyire ezen?

– Mert a beszélgetésükből megtudjuk, hogy ez a két valami elég veszélyes ahhoz, hogy az egész világra fenyegetést jelentsen.

– Logikusan szemlélve a dolgot, ez lehetetlen. Doktornő, ami az egész világra fenyegetést tud jelenteni, annak hatalmas berendezésnek kell lennie. A földi civilizáció eltörléséhez interkontinentális rakétából például közel tízezerre lenne szükség. Képzeld el, mekkora lenne egy ekkora kilövőállomás! Arról nem is beszélve, hogy egy ilyen hatalmas, bonyolult rendszer nem működhetne megfelelően anélkül, hogy mi részt vennénk a karbantartásában. Mindez azt jelenti, hogy ha létezne ilyen berendezés, a Föderáció teljesen biztos, hogy tudna róla. Ami azt illeti, a két dinoszaurusz-nagyhatalom atomfegyverrendszerét sem lehet karbantartani nélkülünk, így azokról is tudunk mindent, amit tudnunk kell.

– Ebben egyetértünk, főkonzul. Nagyméretű berendezést nem lehetne elrejtteni előlünk ezen a Földön, de egy szerényebb méretű, egyszerűbb eszközt igen. Amíg egy ilyen létesítmény működőképes a hangyák nélkül – ahogy például egyetlen interkontinentális rakéta képes rá –, hosszú ideig várakozhat kilövésre anélkül, hogy tudomást szereznénk róla. Lehet, hogy ez a „Fényes Hold” és a „Tenger Császára” is valami ilyesféle fegyver.

– Ha erről van szó, akkor nincs mitől félnie. Ilyen kicsi berendezések aligha tehetnek kárt a bolygóban. Mint mondtam, még a legnagyobb hatásfokú termonukleáris fegyverekből is több ezer kellene a Föld elpusztításához.

Joya jó pár másodpercig hallgatott, majd olyan közel tolta az arcát Kachikáéhoz, mígnem a szemük majdnem összeért.

– Épp ez a probléma lényege, főkonzul. Valóban az atombomba a legveszélyesebb fegyver a Földön?

– Doktornő, hiszen ezt mindenki tudja!

Joya arrébb húzta a fejét, és meghajtotta csápjait.

– Igen, mindenki tudja. És épp ez a hangyák gondolkodásának végzetes hibája. A gondolataink arra korlátozódnak, ami közismert, míg a dinoszauruszok folyton új, felderítetlen területek után kutatnak. Csillagászati megfigyeléseiknek

köszönhetően a dinoszauruszok felfedezték, hogy léteznek távoli, égi objektumok, úgynevezett kvazárok, amelyek több energiát képesek sugározni, mint egy egész galaxisnyi csillag. Ekkora teljesítmény mellett a nukleáris fúzió annyit se ér, mint egy szentjánosbogár. Azt is felfedezték, hogy amikor egy csillagközi fekete lyukba bármilyen anyag behullik, a fekete lyuk hihetetlenül erős sugárzást bocsát ki, és sokkalta nagyobb mennyiségű energiát termel, mint a nukleáris fúzió.

– De ezek az objektumok, amelyekről beszél, több ezer fényévnire vannak innen. Semmi hatásuk nincs a létünkre.

– Akkor hadd emlékeztessen valamire, aminek van hatása a létünkre. Emlékszik az új napra, ami három évvel ezelőtt jelent meg hirtelen az éjszakai égbolton?

Kachika és Jolie természetesen emlékeztek. Ez a mindeddig példátlan esemény mindannyiukra mély benyomást tett. Egy hideg téli éjjelen váratlanul új nap jelent meg az égen a déli félteke fölött, és a Földre egyetlen pillanat alatt olyan fényesség áradt, mintha nappal lett volna. A nap olyan fényesen ragyogott, hogy aki ránézett, az időlegesen megvakult. A nap nagyjából húsz másodperc múlva kialudt, de előbb még forró ragyogása izzasztó nyári nappá változtatta a fagyos téli hideget. A hó gyors olvadása áradásokat okozott, és több város víz alá került. Az esemény az egész hangyavilágot megrázta. Mikor megkérdezték a dinoszauruszokat, mi történt, nem érkezett válasz a tudósaitól, a hangyák pedig, akikre nem volt jellemző a kíváncsiság, hamarosan megfeledkeztek az egésről.

– Akkoriban az egyetlen következtetés, amit teljes bizonyossággal le tudtunk vonni a saját megfigyeléseinkből, ez volt: az új nap a Földtől körülbelül egy csillagászati egységre jelent meg, vagyis nagyjából ugyanolyan messzire, mint amennyire a jelenlegi van a Földtől. A távolságból és a Földet érő sugárzásból ítélve ki tudtuk következtetni ennek az új napnak a fényességét. Ha ez a hatalmas mennyiségű energia nukleáris fúzió során keletkezett, akkor viszonylag nagy égítést kellett volna látnunk azon a helyen. Az azóta végzett csillagászati megfigyeléseink azonban azt mutatják, nincs ilyen égítés. Más szavakkal, lehetséges, hogy létezik ebben a naprendszerben olyan folyamat, amely nagyobb energiát bocsát ki, mint a nukleáris fúzió.

Kachikát nem sikerült meggyőznie.

– Doktornő, mindez még mindig nem áll semmilyen kapcsolatban a valósággal.

Még ha létezik is ilyesféle energia, semmilyen bizonyítéka nincs arra, hogy a dinoszauruszok hozták a Földre. Ami azt illeti, közel nulla a valószínűsége, hogy ők tették. Mint azt ön is tudja, egy csillagászati egység óriási távolságnak minősül. A dinoszauruszok legtöbb úrhajója földközeli pályán működik. Nem lenne könnyű nekik ilyen messzire utazni a világűrbe.

– Én is így hittem, de... – Joya elhallgatott. – Kérem, hallgassák végig a felvételt! – mondta végül, és újra elindította a lejátszókészüléket.

DADAEUS: Igen veszedelmes játékot űzünk, sokkal veszélyesebbet, mint ami még elviselhető. Laurázsiának azonnal le kell állítania a Fényes Hold időzített önmegsemmisítőjét, vagy legalábbis át kell állítaniuk hagyományos időzítőre. Amennyiben megteszik, Gondwana is ugyanezt fogja tenni.

DODOMI: Előbb Gondwanának kellene leállítania az időzítőt a Tenger Császáran! Amennyiben megteszi, Laurázsia is követni fogja a példáját.

DADAEUS: Laurázsia indította el hamarabb a Fényes Hold időzítőjét!

DODOMI: De, felség, elég visszatekintenünk egy kicsit korábbra: ha egy gondwanai úrhajó nem adta volna elő azt a kis mutatót az űrben három éve, december negyedikén, a Fényes Hold és a Tenger Császára meg sem épültek volna! Az az átkozott továbbhaladt volna az eredeti útján, elhagyta volna a Naprendszer, és békén hagyta volna a Földet!

DADAEUS: Tudományos kutatás érdekében történt...

DODOMI: Elég! Még most is a szégyentelen hazugságait hajtogatja! A Gondwanai Birodalom lökte a földi civilizációt a szakadék szélére! Semmi nem jogosítja fel a magafajta gazembereket arra, hogy bármiféle követeléssel éljenek Laurázsia felé!

DADAEUS: Akkor úgy látom, a Laurázsiái Köztársaság nem hajlandó elsőként engedményt tenni.

DODOMI: És mi a helyzet a Gondwanai Birodalommal?

DADAEUS: Nos, úgy tűnik, egyikünket sem érdekli, hogy elpusztul a Föld.

DODOMI: Ha önök nem törődnek velem, akkor mi sem.

DADAEUS: Hahaha, persze, persze. A dinoszauruszok amúgy sem törődnek úgy igazán semmivel.

Joya leállította a felvételt, majd Kachikához és Jolie-hoz fordult.

– Feltételezem, hogy mind a ketten észrevették a beszélgetésben említett dátumot.

– December negyedike, három évvel ezelőtt? – kérdezte Jolie, és próbált visszaemlékezni. – Aznap jelent meg az új nap.

– Pontosan. Ez a közös szál, ami összeköti mindezt. Nem tudom, önök hogy vannak velem, de nekem ettől égnek állnak a csápjaim.

– Nincsenek ellenvetéseink, ha esetleg erőfeszítéseket szeretne tenni, hogy tisztábban lássunk az ügyben – jegyezte meg Kachika.

Joya sóhajtott.

– Mondani könnyebb, mint megtenni! A titok megfejtésének legegyszerűbb módja az lenne, ha átkutatnánk a dinoszauruszok katonai hálózatait, de a mi számítógépeink szerkezetileg nem kompatibilisek az övéikkel. Így aztán, bár a dinoszauruszok számítógépeinek hardvereibe könnyedén be tudunk férkőzni, a szoftvereiket mindmáig egyszer sem sikerült feltörni. Máskülönben miért hagyatkoznánk arra az esetlen módszerre, hogy hallgatózással szerzünk információt? Ettől függetlenül nem hiszem, hogy a rendelkezésünkre álló rövid időben képesek lennének megfejteni ezt a rejtélyt.

– Jól van, doktornő. Kap tőlem annyi hangyát, amennyi csak kell ennek a nyomozásnak a végrehajtásához. Ennek azonban nem szabad hatással lennie a totális háborúra, amelyet a dinoszauruszok ellen vívunk. Nekem jelenleg egyvalamitől állnak égnek a csápjaim, mégpedig attól a gondolattól, hogy még mindig élnek dinoszauruszok a Földön. Úgy vélem, önnek tévképzetei vannak, és ez árt a Föderáció hatalmas ügyének.

Joya egyetlen szó nélkül sarkon fordult, és távozott. Másnapra nyoma veszett.

A disszidens

Két katonahangya osont át a gondwanai császári palota kapuja alatt. A háromezer hangyából, akiket azzal bíztak meg, hogy helyezzenek el aknaszemcséket a palota számítógépes rendszereiben és az itt élő dinoszauruszok agyában, ők távoztak utolsóként. Átsurrantak a kapu alatti résen, majd elindultak lefelé a palota magas lépcsőin. A legfelső lépcsőfok meredek sziklafalán egy hangyát pillantottak meg, aki feléjük mászott.

– Nicsak, az ott nem Joya doktornő? – kérdezte meglepetten az egyik katonahangya a másiktól.

– A Föderáció tudományos főtanácsadója? Igazad van, tényleg ő az!

– Joya doktornő! – A katonahangyák sűrű feromonkitöréssel üdvözölték a vezető tudóst.

Joya felnézett rájuk, és összerezett, mint aki el akar bújni. Egy pillanatnyi habozás után megacélozta magát, és felmászott, hogy találkozzanak.

– Mit csinál itt, doktornő?

– Azért jöttem, hogy izé, ellenőrizzem a palotába szánt aknaszemcsék telepítését.

– Mindennel elkészültünk. A katonák már hazamentek. – A katonahangya elhallgatott. – Mit keres itt egy ilyen magas rangú tiszt, mint ön? Ez túl veszélyes!

– Körül kell... nézmem. Mint tudják, ez a zóna kulcsfontosságú. – Joya, miközben beszélt, a császári palota kapuja felé sietett, majd eltűnt alatta.

– Szerinted is furcsán viselkedik? – kérdezte az első katonahangya, és arrafelé fordult, amerre Joya távozott.

– Valami nincs rendben. Hol van a rádiód? Siess, jelentsd a parancsnoknak!

Dadaeus császár épp a birodalmi főminiszterek megbeszélésén elnökölt, mikor belépett egy titkár, és közölte, hogy Joya, a Hangya Föderáció tudományos főtanácsadója sürgős audienciát kér a császártól.

– Hadd várjon! A gyűlés után majd beszélek vele – legyintett karmával Dadaeus.

A titkár távozott, de hamarosan visszatért.

– Azt mondja, létfontosságú az ügy. Ragaszkodik hozzá, hogy felséged azonnal fogadja, és azt kéri, legyen jelen a belügyminiszter, a tudományos miniszter és a császári hadsereg főparancsnoka is.

– A nyomorult! Hát nem tanult illemet a kis féreg? Várjon kint, vagy tűnjön el!

– De... – A titkár az egybegyűlt miniszterekre pillantott, majd közelebb hajolt a császárhoz, hogy a fülébe súghasson. – Azt állítja, disszidált a Hangya Föderációból.

– Joya kulcsszerepet tölt be a hangyák vezetőségében – szólt közbe a belügyminiszter. – A gondolkodása nagyban eltér a többi hangyáétól. Ha így eljött hozzánk, elég nagy a valószínűsége, hogy tényleg igen sürgős és fontos ügyről van szó.

– Rendben, kísérje be ide! – mondta Dadaeus, és a tárgyalóasztal széles felületére mutatott.

– Azért jöttem, hogy megmentsem a Földet – mondta Joya a tárgyalóasztal sima síkságán állva a körülötte hegyként tornyosuló dinoszauruszoknak. Feromonbeszédét fordítókészülék tolmácsolta és rejtett hangszóró közvetítette a dinoszauruszok számára.

Dadaeus gúnyosan felnevetett.

– Hm! Micsoda elbizakodott kijelentés! A Föld egész jól megvan.

– Hamarosan változni fog erről a véleménye, uram. Először is, szeretném, ha megválaszolna egy kérdést: mi a „Fényes Hold” és a „Tenger Császára”?

A dinoszauruszok azonnal éberren figyelni kezdtek. A Joyát körülvevő hegyek egymásra pillantottak, és elnémultak. Hosszas hallgatás után Dadaeus megszólalt.

– Miért mondanánk el?

– Felség, ha arról van szó, amire gondolok, akkor fel fogok tárni ön előtt egy szigorúan őrzött titkot, ami kapcsolatban áll a dinoszauruszvilág fennmaradásával. Igazságos cserének fogja tartani.

– És ha nem azok, amikre gondol? – kérdezte Dadaeus sötéten.

– Akkor nem tárom fel a titkomat. Megölhetnek, vagy örökre itt tarthatnak, hogy megőrizsem a titkukat. Mindenesetre nincs veszítenivalójuk.

Dadaeus több másodpercig hallgatott, majd fejével intett az asztal bal oldalán ülő tudományos miniszternek.

– Mondja el neki!

A Föderáció Főparancsnokságán Jolie marsall letette a telefont, majd komor arckifejezéssel fordult Kachika főkonzul felé.

– Megtaláltuk Joyát. A kétszáztizennégyes alakulat két katonája látta belépni a gondwanai császári palotába, miközben hazafelé tartottak az aknaterítő hadműveletből. Úgy tűnik, gyanúnk beigazolódott. Disszidált.

– A szégyentelen áruló! Vajon mit mondott a dinoszauruszoknak? Nem helyeztünk el lehallgatókészüléket a palotában élő minden dinoszaurusz koponyájában?

– Joya tönkretette a palota mellett felállított átjátszót. Küldtünk egy csapatot a megjavítására, de jelenleg nincs lehetőségünk lehallgatni őket.

– Még így is biztos vagyok benne, hogy azért ment oda, hogy elárulja a Föderáció haditerveit!

– Szerintem is. Úgy tűnik, a hadműveleteink veszélybe kerültek!

- Hogy áll az aknaszemcse-telepítő művelet?
- A Szétkapcsoló hadművelet kilencvenkét százalékban kész. A Lefejező hadművelet kilencven százaléknál tart.
- Lehetséges a kijelölt időpont előtt felrobbantani az aknákat?
- Természetesen. Minden egyes aknaszemcsét fel lehet robbantani az időzítővel is, de távirányítással is. Már felállítottunk egy átjátszóállomásokból álló hálózatot, hogy bővítsük a megszakítójel sugárzásának lefedettségét a dinoszaurszvilágban, így a már telepített aknákat bármelyik pillanatban azonnal felrobbanthatjuk. Főkonzul asszony, érkezett a döntés ideje. Adja ki a parancsot!

Kachika a hatalmas képernyő felé fordult, ami a világtérképet mutatta. Nézte a kontinenseken pislákoló színes fényeket. Több másodpercnyi hallgatás után megszólalt:

- Rendben. Nyissunk új fejezetet a Föld történelmében. Robbantsuk fel őket!

– Mi történt, doktornő? Elmondaná a titkot, ahogy megígérte? – kérdezte Dadaeus.

Joya úgy érezte magát, mint aki álomból ébred fel.

- Ez... ez borzalmas! Maguk szörnyetegek, mindannyian! De mi, hangyák sem vagyunk különbek... Gyorsan, hívja fel a Föderáció főkonzulját, azonnal!

– Még nem felelt a kérdésünkre...

– Most nincs idő titkokat feltárni, felség! Már tudják, hogy itt vagyok, és bármelyik pillanatban cselekedhetnek. A dinoszaurszvilág sorsa a tét, és vele együtt a bolygóé is! Higgyen nekem! Hívja fel most! Siessen!

– Rendben. – A dinoszaurszok császára felvette a tárgyalóasztalon lévő telefont. Joya elszorult szívvel nézte, ahogy egyenként lenyomja vaskos ujjával a hatalmas gombokat, majd hallotta a tompa kicsengést a Dadaeus karmai közt tartott telefonkagylóból. Pár másodperc múlva a csengés elhallgatott, és Joya

tudta, hogy Kachika felvette a rizsszem méretű telefont a vonal túlsó végén. A kagylóból kihallatszott a főkonzul hangja.

– Halló! Kivel beszélek?

Dadaeus beleszólt a kagylóba.

– Kachika főkonzul? Itt Dadaeus. Éppen...

Joya ebben a pillanatban halk, kattanó hangokat hallott mindenfelől, mintha számtalan falióra percmutatója egyszerre mozdult volna. Tudta, hogy a dinoszaurosok koponyájában felrobbanó aknaszemcsék hangja az. A teremben lévő dinoszaurosok megmerevedtek, és a valóság mintha megfagyott volna. Dadaeus karmából kihullt a telefonkagyló, és fülsiketítő robajjal esett az asztallapra Joya mellett. A dinoszaurosok lehanyatlottak. Az asztallap síksága pár pillanatig rengett-rázkódott. A hatalmas hegyek eltűntek Joya szeme előtt, és a láthatár hirtelen üresnek tűnt. Joya a telefonkagylóhoz mászott. Kachika hangja még hallatszott a vonalban.

– Halló! Itt Kachika. Mi történt? Halló!

Hangjától a hallgatókészülék rezegni kezdett, és Joya egész teste bizseregni kezdett.

– Főkonzul asszony! Én vagyok az, Joya! – kiáltotta. Most azonban, a korábbiaktól eltérően, feromonbeszédét semmi nem alakította hanggá, így Kachika nem hallotta a vonal túloldalán. A palota fordítórendszerét tönkretették az aknaszemcsék. Joya elhallgatott. Tudta, hogy elkésett.

Nem sokkal ezután a csarnokban kialudtak a fények. Odakint alkonyodott, és a helyiség félhomályba borult. Miközben Joya a legközelebbi ablak felé mászott, a forgalom zaja, amely idehallatszott a távoli városból, lassanként elhalkult, majd komor csend vette át a helyét, mint amilyen a dinoszaurosok csendje volt, mielőtt összeestek.

Mire Joya átmászott a tárgyalóasztal szélén, a helyiségbe kezdett beszivárogni a kinti zűrzavar zaja. Először dinoszaurosok döngő léptei és kiáltásai hallatszottak a távolból. Joya tudta, hogy ezek a hangok a palotán kívülről jönnek, mert odabenn egyetlen dinoszauros sem maradt életben; mindannyiukat elpusztították az agyukban elhelyezett aknaszemcsék. Ezután a rendőrség

szirénái harsantak fel, és szakaszosan fel-felvijjogtak, mielőtt teljesen elhallgattak. Mikor Joya már félúton volt az ablak felé, elérték fülét a távoli robbanások első, tompa robajai.

Végül elérte az ablakot. Odakinn az alkony félhomályába burkolózó Sziklaváros a távolba nyúlt a szeme előtt. Látta, hogy vékony füstoszlopok kúsznak a sötétedő égbolt felé. Nemsokára még több füstoszlop jelent meg. Tövükben tűz fénylett, és a város körvonalai hol felvillantak, hol homályba burkolóztak. Ahogy egyre szaporodtak a tüzek, a lángok ragyogása beszűrődött az ablakon; tompa vörös fények és árnyékok kavarogtak a magas mennyezeten Joya feje fölött.

A végső elrettentés

– Megcsináltuk! – kiáltotta Jolie marsall izgatottan, miközben a hatalmas képernyőn a vörössé váló világtérképet figyelte. – Megbénítottuk a dinoszauruszok világát. Az információs rendszereiket teljesen szétziláltuk. Minden városukban elment az áram, minden útjukat elállták az aknaszemcsékkel működésképtelenné tett járművek, mindenhol tüzek törtek ki, amelyek sebesen terjednek. A Lefejező hadművelet a dinoszauruszvilág több mint négymillió jelentős vezető személyiségét semlegesítette, a Gondwanai Birodalom és a Laurázsiai Köztársaság uralkodó testületei nincsenek többé. A két dinoszaurusz-nagyhatalmat alapjaiban rázta meg a csapás. A dinoszaurusz társadalomban teljes a káosz.

– Ez még csak a kezdet – mondta Kachika. – Már most jelentkezik a vízhiány a dinoszauruszok minden városában, élelmiszerkészleteiket pedig hamarosan felfalja a telhetetlen lakosságuk. Ekkor tör majd rájuk a végzetük. Hordákban hagyják majd el a városaikat, de autók nélkül, és így, hogy az útjaik mind el vannak zárva, nem lesznek képesek időben elmenekülni. A hatalmas étvágyukat ismerve legalább a felük éhen fog halni, mielőtt élelemre talál. Tulajdonképpen, amire elhagyják a városaikat, a technológiailag fejlett társadalmuk már rég romokban lesz. A dinoszauruszok világa már ebben a pillanatban elkezdett visszafejlődni kezdetleges, mezőgazdasági társadalommá.

– Mit tud az atomfegyverrendszerük állapotáról? – kérdezte egy hangya.

– Amint arra számítottunk, a dinoszauruszok atomfegyvereit, beleértve az interkontinentális rakétákat és a stratégiai bombázókat is, aknaszemcséink ócskavassá robbanták. Egyetlen nukleáris balesetre vagy sugárszennyezésre sem került sor – felelte Jolie.

– Kitűnő! Hatalmas pillanat ez. Most már csak meg kell várnunk, hogy a dinoszauruszok világa elpusztítsa saját magát! – jelentette ki Kachika vidáman.

Ekkor egy hangya jelentette, hogy Joya doktornő visszatért, és sürgősen találkozni akar Kachikával és Jolie-val. Mikor a fáradt tudós belépett a parancsnoki központba, Kachika dühödten rátámadt.

– Doktornő! Döntő pillanatban árulta el a Föderáció hatalmas ügyét! A legszigorúbb bíróság előtt fog felelni ezért!

– Ha megtud mindent, amit kiderítettem, rá fog jönni, melyikünk érdemli meg, hogy bíróság elé álljon – felelte Joya ridegen.

– Miért ment el Gondwana császárához? – kérdezte Jolie.

– Hogy kiderítsem az igazságot a Fényes Holdról és a Tenger Császáráról.

A doktornő megjegyzése azonnal lelohasztotta a hangyák lelkesedését. Mindannyian Joyára szegezték tekintetüket.

Joya körülnézett.

– Először is: tudja itt bárki, mi az az antianyag?

A hangyák hallgattak. Egy pillanat múlva Kachika megszólalt:

– Valamennyit tudok róla. Az antianyag egy olyan szubsztancia, aminek létezését a dinoszauruszok fizikusai feltételezik. Elemi részecskéinek elektromos töltése épp ellentétes a mi világunkban létező anyagéval: elektronjai pozitív, protonjai negatív töltésűek. Az antianyag a világunkban létező anyag kvantumtükröképe.

– Nem csak feltételezés. A dinoszauruszok, csillagászati megfigyeléseik alapján, bizonyították az antianyag létezését – jelentette ki Joya. – De biztosan van itt olyan, aki többet hallott róla.

– Igen – mondta Jolie. – Azt hallottam, hogy amikor az antianyag érintkezik a mi világunkban lévő anyaggal, mindkét szubsztancia teljes tömege energiává alakul át.

– Ezt a folyamatot annihilációnak nevezik – mondta Joya, és meghajtotta csápjait. – Mikor az önök nagy erejű nukleáris robbanófejei felrobbannak, teljes tömegüknek csak egy százaléka alakul át energiává, az anyag-antianyag ütközés

tömeg-energia konverziójának hatásfoka százszázalékos! Ebből már egyértelmű kell hogy legyen, hogy van, ami borzasztóbb az atomfegyvereknél. Egységnyi tömeget tekintve az anyag-antianyag annihiláció által kibocsátott energia két-három nagyságrenddel haladja meg az atombomba által kibocsátottét!

– De mi köze van ennek a Fényes Holdhoz és a Tenger Császárához?

– Hadd folytassam! Emlékeznek az új napra, ami három évvel ezelőtt jelent meg hirtelen a déli félteke éjszakai égboltján? A dinoszauruszok csillagászai megfigyelték, hogy a felvillanó fény egy apró égitestből eredt, ami egy üstökös pályáján lépett be a Naprendszerbe. Az objektum kevesebb mint harminc kilométer átmérőjű volt, apró, a világűrben sodródó szikla. Az éles villanás azonban, amit kiadott, felkeltette a dinoszauruszok kíváncsiságát. Mikor szondákat küldtek oda, hogy közlelről is megfigyelhessék, felfedezték, hogy az égitest antianyagból áll! Míg áthaladt az aszteroidaövön, összeütközött egy meteoroiddal. A meteoroid és az antianyag is megsemmisült, ebből pedig hatalmas mennyiségű energia jött létre, ez okozta a villanást, amit láttunk. A gondwanaiak és a laurázsiak egyszerre jutottak erre a következtetésre. Az annihiláció hatalmas lyukat ütött az antianyagtestben, és számos, különböző méretű antianyagtörmelék szórt szét az űrben. A dinoszauruszok csillagászai hamar azonosították több ilyen törmelék tartózkodási helyét. Nem volt nehéz dolguk. Az aszteroidaövben az antianyagrészecskék megsemmisítették a napszél részecskéit, és ettől a törmelékek felszíne jellegzetes fényt kezdett kibocsátani, ami a Naphoz közeledve egyre erősebb lett. Mindez a Gondwana és Laurázsia közti fegyverkezési verseny tetőzésekor történt, így mindkét dinoszaurusz-nagyhatalom ugyanazzal az örült tervvel állt elő: begyűjtenek valamennyit az antianyagtörmelékből, idehozzák a Földre, és felhasználják egy minden atombombánál sokkal hatalmasabb szuperfegyver megalkotásához, a másik fél elrettentése céljából...

– Várjon egy percet! – szakította félbe Kachika. – Ennek a tervnek van egy nyilvánvaló hibája: ha az antianyag megsemmisül, amikor anyaggal találkozik, akkor miben tárolták, amikor idehozták, a Földre?

– A dinoszauruszok csillagászai felfedezték, hogy az égitest egy jelentős részét antianyag-vas alkotja – folytatta Joya. – Az űrben felfedezett törmelék szintén antianyag-vasból állt. A normális vashoz hasonlóan az antianyag-vasra is hatással van a mágneses mező. Ez kínált egy lehetséges megoldást a tárolás kérdésére: lehetővé tette a dinoszauruszok számára, hogy létrehozzanak egy

vákuumkamrát, amelynek egy erőteljes mágneses mező segítségével biztonságosan a közepén lehet tartani az antianyagot, hogy ne érjen a külső falakhoz. Így képesek lettek tárolni, szállítani és felhasználni az antianyagot, ahol csak akarták. Az elképzelés eleinte természetesen csak elméleti volt. Az, hogy egy ilyen tárolóegység segítségével antianyagot hozzanak a Földre, rendkívül őrült és veszélyes vállalkozásnak tűnt. A dinoszauruszok azonban természetükből fakadóan őrültek, és a globális hegemonia iránti vágyuk minden aggodalmukat legyőzte, így ténylegesen végrehajtották a tervet!

– A Gondwanai Birodalom tette meg az első lépést a pokol felé. Megterveztek és megépítettek egy mágneses tárolóegységet, ami a formáját tekintve egy üreges gömb volt. Az antianyagtörmelék begyűjtése érdekében a gömböt két félgömbre választották szét, és mindkét felet egy úrhajó mechanikus karjaihoz erősítették. Az úrhajó lassan megközelítette az antianyagtörmeléket, és rendkívül óvatosan befogta a két félgömbbel, míg a törmelék a gömbön belülre nem került. Amint a két félgömb rázárult, a gömbön belül aktiválta magát egy szupravezető, és mágneses mezőt keltett, ami a gömb közepébe zárta a törmeléket. Az úrhajó ezután visszarepült a Földre.

– Ha a Laurázsiái Köztársaság tudott volna a Gondwanai Birodalom tervéről, kétségkívül fegyveres úrhajókat küldött volna, hogy még az úrben elfogják a gondwanaiak antianyagszállítóját. Mire azonban Laurázsia tudomást szerzett a tervről, már túl késő volt. A gondwanai úrhajó már belépett a Föld légkörébe a tartályhajóval. Ha ezen a ponton megpróbálják elfogni, a törmelék a Föld légkörében annihilálódott volna. A „törmelék” negyvenöt tonnát nyomott, annihilációja kilencven tonna anyagot alakított volna át tiszta energiává. A robbanás, amit ez eredményezett volna, minden életet elpusztított volna a Földön. A laurázsiáiak természetesen nem akartak a gondwanaiakkal együtt elpusztulni, ezért tehetetlenül nézték, ahogy az úrhajó az óceánba csobban.

– Az ezt követő eseményekkel az őrület a tetőpontjáig fokozódott. A gondwanai úrhajó leszállása után a tartályt egy teherszállító hajóra tették át. Ez a hajó a Tenger Császára volt, így a dinoszauruszok a rajta lévő antianyagtörmeléket is ezen a néven kezdték emlegetni. A hajó nem tért vissza Gondwanára, ehelyett Laurázsia felé indult, és kikötött a köztársaság legnagyobb kikötőjében. Laurázsia az útja során nem mertte elfogni a hajót, nem tehettek mást, mint hogy engedik továbbhaladni. A hajó olyan könnyen ki tudott kötni, mintha üres kikötőbe tért volna be. Miután a Tenger Császára lehorgonyozott, a fedélzetén lévő dinoszauruszok helikopterrel hazatértek Gondwanára, és otthagyták a hajót

a kikötőben. A laurázsiak istenségnek kijáró tisztelettel kezelték a Tenger Császárat: nem merték megzavarni, mert tudták, hogy a Gondwanai Birodalom távolról is képes bármikor deaktiválni a tartály belsejében lévő mágneses mezőt, amitől az antianyagtörmelék hozzáérne a tartály falához, és annihilálna. Ha ez megtörténik, teljesen biztos a világ pusztulása, de elsőként Laurázsia pusztulna el: egyetlen szempillantás alatt hamuvá válna egy halálos nap lángjaitól. Ez volt a Laurázsiai Köztársaság történelmének legsötétebb napja. A Gondwanai Birodalom pedig, miután szorosán a kezébe ragadta a földi élet fölötti hatalmat, megvadult, féktelenné vált, egymás után követelt magának területeket Laurázsia földjéből, és megparancsolta a köztársaságnak, hogy szabaduljon meg az atomfegyvereitől.

– A dolgoknak ez a féloldalas állása azonban nem tartott sokáig. Mindössze egy hónappal a gondwanai Tenger Császára hadművelet után Laurázsia felvette a kesztyűt. A gondwanaiakéhoz hasonló technológia segítségével ők is begyűjtöttek egy antianyagtörmeléket a világúrból, elhozták a Földre, és a saját fegyverükkel vágta vissza a Birodalomnak: az antianyagot egy teherhajóra tették, a Fényes Hold-ra, és behajóztak vele Gondwana legnagyobb kikötőjébe. Ezzel a dinoszauruszok világában helyreállt az egyensúly. Ez az egyensúly azonban a tökéletes elrettentésből született, ami a pusztulás szélére sodorta a Földet.

– Hogy elkerüljék a világméretű pánikot, mind a Tenger Császára hadművelet, mind a Fényes Hold hadművelet teljes titoktartás mellett zajlott le. Még a dinoszauruszok világán belül is csak kevesen ismerték a pontos részleteket. Mindkét hadműveletre jellemző volt, hogy semmilyen költséget nem kíméltek a felszerelés megbízhatóságának biztosítása érdekében, a tartályrendszerek pedig pótolható modulok segítségével épültek. Mivel mindkét rendszer viszonylag kis méretű volt, a közreműködésünk nélkül is karban lehetett tartani őket. Ennek eredményeképpen a Föderáció mindmáig nem szerzett tudomást az egésztől.

Joya beszámolója a velejéig megrázott minden hangyát a parancsnoki központban. A győzelem csúcsáról a rettegés mély szakadékába zuhantak.

– Ez több mint örület, ez... aljas gonoszság! Az a végső elrettentésen alapuló védelmi stratégia, amely a világ teljes elpusztításán alapul, minden politikai és katonai jelentőségét elveszíti! Aljas gonoszság! – kiáltott fel Kachika.

– Doktornő, ez épp annak a kíváncsiságnak, képzelőerőnek és kreativitásnak az

eredménye, amit ön annyira csodál a dinoszauruszokban – jegyezte meg gúnyosan Jolie marsall.

– Maradjunk a tárgynál! Térjünk vissza a világot fenyegető komoly veszélyre – mondta Joya.

– Annyit legalább tudunk, hogy a világ elpusztítása még nem vált valósággá – jelentette ki Kachika. – A két antianyagdarab még mindig sértetlenül és érintetlenül megvan a magnetikus tartályában.

Jolie egyetértően intett csápjaival.

– Ez érthető. Az antianyag felrobbantására kiadott parancs nyilván csak akkor léphet érvénybe, ha a legmagasabb pozícióban lévő dinoszauruszok adják ki, de minden olyan dinoszaurusz, aki ekkora jogosultsággal rendelkezett, mostanra minden bizonnyal halott. Így ezt a parancsot soha nem fogja kiadni senki. Ami a félreértéseket vagy üzemhibákat illeti, ezek sem fognak gondot okozni – ez a művelet hasonló egy atomrakéta kilövéséhez, a robbanásra kiadott parancs valószínűleg rendkívül összetett műveleti eljárás, számos biztonsági intézkedéssel. A legkisebb anomália is lezárja az egész rendszert.

– Mennyi ideig lehet fenntartani a tartályhajókon lévő mágneses mezőt? – kérdezte Kachika Joyától.

– Nagyon sokáig – felelte Joya. – A mágneses mezőket egy szupravezetőben keringő áram hozza létre, és ez nagyon lassan használódik el. Emellett mind a Tenger Császára-t, mind a Fényes Hold-at atomelemekkel szerelték fel, amelyek igen sokáig képesek ellátni árammal, így a rendszerek külső beavatkozás nélkül is képesek pótolni a lemerülő feszültséget. A dinoszauruszok szerint az antianyagot elkülönítő mágneses mezőt legalább húsz éven át fenn lehet tartani.

– Akkor nyilvánvaló, mit kell tennünk! – jelentette ki Kachika szilárdan. – Azonnal meg kell találnunk a Fényes Hold-at és a Tenger Császára-t, pajzsot kell építenünk a tartályhajók köré, és el kell szigetelnünk őket minden, kívülről jövő elektromágneses jeltől, így kiküszöböljük annak lehetőségét, hogy egy, a külvilágból érkező jel felrobbantsa valamelyik fegyvert.

– Aztán ki kell gondolnunk, hogyan tudjuk kilőni ezeket a tartályokat az űrbe. Nem lesz könnyű, de az idő a mi oldalunkon áll. Az űrhajókkal és a rakétákkal, amiket a dinoszauruszok hátrahagytak, képesnek kell lennünk rá – mondta Jolie.

Most, hogy a győzelem reménye ismét felcsillant előttük, a hangyák izgatott beszélgetésbe fogtak a művelet részleteit illetően.

– Ha követjük a főkonzul tervét, a Földnek vége – jelentette ki Joya hirtelen.

A hangyák abbahagyták a beszélgetést, és értetlenül néztek Joyára.

– Az időzített megsemmisítőről van szó, amire Dodomi és Dadaeus célzott – folytatta Joya. – Eleinte a két dinoszaurusz-nagyhatalom pontosan úgy irányította a Tenger Császárat és a Fényes Holdat, ahogy elképzeltük: a saját területükön emelt jeladóállomások álltak készenlétben. Amint az egyik országot megtámadják, kiment volna egy jel, ami távirányítással felrobbantotta volna az ellenség kikötőjében horgonyzó antianyagot. Mindkét oldal hamar rájött azonban, hogy ebben az irányítási módszerben hiba rejlik. Vegyünk egy lehetséges forgatókönyvet: Laurázsia váratlanul hagyományos atomtámadást intéz Gondwana ellen – az atomfegyvereket tulajdonképpen mostantól nevezhetjük hagyományos fegyvereknek is. Ezután villámsebessen megérkezik Gondwana teljes területére egy túlerőben lévő hadsereg, ami különös figyelmet fordít Gondwana parancsnoki és irányítóközpontjaira. A Birodalom, mielőtt még reagálhatna, megbénul és pánikhelyzetbe kerül, nagyjából, ahogy most történt. E szerint a forgatókönyv szerint a Tenger Császára felrobbantására nem nyílik lehetőség. Ha Laurázsia ugyanebben az időben megtesz bizonyos lépéseket arra, hogy elszigetelje a Tenger Császára-t – például erőteljes jelzavarással –, és megakadályozza, hogy a robbanásra parancsot adó jel valaha is elérje a hajón lévő tartályt, sokkal nagyobb esélye nyílik a sikerre.

– Ahhoz, hogy elkerüljék a meglepetésszerű megelőző csapást az ellenség részéről, a két dinoszaurusz-nagyhatalom, szinte ugyanakkor, új üzemmódba helyezte a Tenger Császára-t és a Fényes Hold-at. Ez volt az úgynevezett időzített megsemmisítő. Ettől kezdve a két ország jeladóállomása már nem robbantásra utasító parancsot volt képes sugározni az antianyagtartály felé, hanem épp ellenkezőleg: a jel, amit kibocsátott, mostantól megakadályozta, hogy a tartály felrobbantsa magát. Mindkét tartályt átállították a robbanásig történő folyamatos visszaszámlálásra, és csak akkor hagyták abba az aktuális visszaszámlálást, amikor megkapták a saját központjukból érkező megszakítójelet – hogy aztán azonnal újra is kezdjék, és várják az új megszakítójelet. A jeleket személyesen a laurázsiai elnök és a gondwanai császár küldte. Így bármelyik országot bénította volna meg egy megelőző csapás, az azzal járt volna, hogy nem küldi ki a megszakítójelet, a tartály pedig

felrobbantotta volna az antianyagot. Ez a készenléti üzemmód a megelőző csapást öngyilkossággal tette volna egyenértékűvé, mert mindkét ország fennmaradásának feltételévé tette az ellenség fennmaradását. Ugyanakkor ezzel megnövekedett a Földet fenyegető veszély is. Az időzített megsemmisítő ennek az elrettentési stratégiának a legőrültebb, vagy ahogy a főkonzul fogalmazott, legaljasabb eleme.

A parancsnoki központban ismét halálos csend állt be, amit végül Kachika tört meg. Feromonjainak intenzitása bizonytalanul ingadozott.

– Más szavakkal, a Tenger Császára és a Fényes Hold ebben a pillanatban is a következő megszakítójelre vár?

Joya meghajtotta csápjait.

– Két olyan jelre, ami talán sosem ér oda.

– Arra akar célozni, hogy a gondwanai és a laurázsiai jeladóállomást is elpusztították már az aknaszemcséink? – kérdezte Jolie.

– Igen. Dadaeus elmondta nekem a gondwanai állomás hollétét, majd a laurázsiaiét is. Visszatérésem után megkerestem mindkét helyszínt a Szétkapcsoló hadművelet adatbázisában. Mivel a két állomás rendeltetése nem volt világos számunkra, mindkettőnek csak kevés aknaszemcsét helyeztünk el a kommunikációs rendszerében: harmincötöt a gondwanai, harminchatot a laurázsiai állomáson, amelyekkel összesen hatvanegy kábelt szakítottunk el. A szám alacsonynak tűnik ugyan, de ahhoz elég volt, hogy teljes mértékben tönkretegy minkét állomás jeladó rendszerét.

– Mennyi idő van hátra a visszaszámolás újraindulásáig?

– Hatvanhat óra, azaz nagyjából három nap. A laurázsiai és a gondwanai visszaszámlálás közel egy időben szokott indulni, a megszakítójelet pedig általában úgy huszonkét órával a visszaszámlálás megindulása után küldik ki. A jelenlegi visszaszámlálás húsz órája kezdődött meg. Még két napunk van hátra.

– Miért ilyen hosszú a visszaszámlálás? – kérdezte Kachika. – Egy vagy két órának több értelme lenne. Ha az egyik oldal akkor indítana bénító csapást, amikor az ellenfél épp újraindította az időzítőt, még mindig majdnem három napjuk maradna arra, hogy megszabaduljanak a másik antianyagtartálytól, és

visszaküldjék az űrbe.

– A tartályok szoros összeköttetésben vannak a hajókkal, amelyeken találhatóak
– felelte Joya. – A szétválasztásukra tett bármely kísérlet azt eredményezi, hogy a mágneses mező kikapcsol, és az antianyag annihilálódik. Alapos, hosszú távú folyamat eredményeként talán el lehet távolítani a tartályt a hajóról, és vissza lehet lőni az űrbe, de két-három nap nem elég ehhez. Dadaeus vette a fáradságot, és elmagyarázta a hosszú visszaszámlálás okát: így, hogy a Föld sorsa a megszakítójelen múlik, a dinoszauruszoknak, bármennyire őrltek is, rendkívül óvatosnak kellett lenniük. Ha a megszakítójelet valami olyan, előre nem látható okból nem sikerül kiküldeni, aminek nincs köze ellenséges támadáshoz, a viszonylag hosszadalmas visszaszámlálás hagy időt arra, hogy kezeljék a helyzetet. A különféle eshetőségeket számba véve a dinoszauruszokat valójában leginkább a hangyák szabotázsakciói aggasztották. Ez a félelmük valóra is vált.

– Ha tudnánk, pontosan miből áll a megszakítójel, megépíthetnénk a saját jeladóinkat, és folyamatosan újraindíthatnánk mind a Tenger Császára, mind a Fényes Hold visszaszámlálóját.

– Az a baj, hogy nem tudjuk, és esélyünk sincs kitalálni! A dinoszauruszok nem avattak be a jel mibenlétébe, csak annyit mondtak, hogy hosszú, bonyolult jelszavakról van szó, amelyek minden kiküldéskor változnak. A jelszavak algoritmusát a jeladóállomások számítógépe tárolta. Nem hinném, hogy a még élő dinoszauruszok közül bárki is tudja.

– Ez azt jelenti, hogy ezeket a jeleket kizárólag a jeladóállomások képesek kiküldeni.

– Attól tartok, így van.

Kachika gyorsan átgondolta a helyzetet.

– Akkor nem tehetünk mást, mint hogy helyrehozzuk őket, amilyen hamar csak lehet.

Csata a jeladóállomásnál

A Gondwanai Birodalom megszakítójelének leadásáért felelős állomás egy kopár földdarabon állt, Sziklaváros külvárosában. Kis épület volt, tetején antennák kusza erdejével, olyan feltűnést nem keltő külsővel, mintha csak egy meteorológiai állomás lett volna.

Az állomást elég hanyagul őrizték. Egyetlen szakasz dinoszaurusz állt őrt, és nekik is főleg annyi volt a feladatuk, hogy megakadályozzák, hogy egy arra tévedő gondwanai állampolgár véletlenül túl közel jusson az épülethez. Az ellenséges kémek és szabotőrök aggasztották őket a legkevésbé. Laurázsiát jobban aggasztotta az állomás őrzése, mint Gondwanát; többször is tiltakozással éltek, és követelték, hogy erősítsék meg az állomás védelmét. Az örökön kívül öt dinoszaurusz felelt a jeladóállomás mindennapos működéséért: egy mérnök, három operátor és egy karbantartó technikus. Az örökhöz hasonlóan nekik sem volt fogalmuk az állomás rendeltetéséről.

Az épület irányítótermében egy hatalmas képernyő mutatta a hatvanhat órás visszaszámlálást. A visszaszámlálás sosem érte el a negyvennégy órát: valahányszor közeledett hozzá (rendszerint reggel), az irányítóhelyiség egy másik képernyőjén megjelent Dadaeus császár képe. A császár egyetlen, rövid mondatot ejtett ki a száján:

– Parancsolom, hogy küldjék ki a jelet!

A szolgálatban lévő operátor vigyázzba merevedett.

– Igenis, felség! – felelte, majd megmozdította az egeret a terminálján, és rákattintott a számítógép képernyőjén látható „Jeladás” gombra. Amint megtette, a nagy képernyőn a következő információ jelent meg:

MEGSZAKÍTÓJEL KIKÜLDVE – MEGSZAKÍTÁS SIKERES, VISSZAJELZÉS

MEGÉRKEZETT – VISSZASZÁMLÁLÁS ÚJRAINDÍTÁSA

A képernyőn látható szám ezután visszaállt 66:00-ra, és a visszaszámlálás újraindult. A császár éber figyelemmel követte az eseményeket a másik képernyőről, míg a visszaszámlálás újra nem indult. Csak ekkor sóhajtott fel megkönnyebbülten, és lépett ki.

Ez a folyamat két éven át óraműpontossággal zajlott le minden egyes nap. Bárhol volt a császár, akár a palotájában, akár úton, akár állami látogatáson Laurázsiában, mindennap, ugyanebben az időben bejelentkezett a jeladóállomáson. Soha, egyetlen napot sem hagyott ki. A jeladóállomáson dolgozó dinoszauruszok nem értették a dolgot: ha a császár azt akarta, hogy mindennap kiküldjék ezt a jelet, elég lett volna utasítania őket; semmi szükség nem volt arra, hogy személyesen adja ki a parancsot minden egyes nap (az operátorok azt az utasítást kapták, hogy a császár parancsa nélkül semmilyen körülmények között ne küldjék ki a jelet). Még magukra az operátorokra sem lett volna szükség; egy automatikus időzítővel működő jeladó berendezés is képes lenne kiválóan elvégezni a munkájukat. A hatvanhat órás visszaszámlálás jelentősége is teljes rejtély volt számukra. Ugyan mi történne, ha a teljes visszaszámlálás megtörténne?

Egyedül annyit tudtak, hogy a jel rendkívüli fontossággal bír. Erre rájöttek a császár arcán tükröződő éber figyelemből, amellyel nézte, hogy kiküldik a jelet. Ezeknek a hétköznapi dinoszauruszoknak azonban fogalmuk sem lehetett arról, hogy ez a jel a Föld halálos ítéletét halasztja el minden alkalommal egy nappal későbbre.

Ma azonban a megszokott rutint, amelybe két év alatt belerázódtak, megtörte a jeladó meghibásodása. A jeladóállomás igen megbízható felszereléssel rendelkezett, és az egész rendszert magas fokú redundancia jellemezte. Ezek alapján egyértelmű volt, hogy egy többszörös biztonsági rendszerrel ellátott eszköz leállását nem okozhatták természetes okok vagy baleset.

A mérnök és a technikus azonnal elkezdte a probléma okát keresni. Hamar észrevették, hogy több kábel elszakadt – az a fajta, amit csak a hangyák tudnának újra összekötni. Megpróbálták felhívni a feletteseiket, hogy küldjenek egy karbantartó hangyacapatot, ekkor azonban észrevették, hogy a telefonvonal

sem működik. Miközben folytatták a probléma feltárását, egyre több elszakadt kábelt vettek észre. Időközben gyorsan közeledett a kijelölt idő, amikor a császárnak ki kell adnia a parancsot a jel leadására. A dinoszaurosoknak nem volt más lehetőségük, mint hogy ők maguk próbálják újra összekötni a kábeleket, de hatalmas karmaik nem tették lehetővé, hogy csatlakoztatni tudják a vékony drótokat. Az öt dinoszauroszt egyre jobban gyötörte az aggodalom. Bár a telefonvonal süket volt, biztosak voltak benne, hogy hamarosan helyreáll a kommunikáció, és mikor a visszaszámláló eléri a negyvennégy órát, a császár megjelenik a képernyőn. Az elmúlt két évben feltűnése sziklaszilárd törvényszerűséggé vált a dinoszaurosok agyában, mint az, hogy reggel felkel a nap. Ma azonban a nap felkelt ugyan, de a császár nem jelentkezett. A számláló számjegyei most először, miután elérték a negyvennégyet, ugyanolyan sebességgel továbbperegtek.

Valamivel később a dinoszaurosok észrevették, hogy már nem számíthatnak a hangyákra, mert ők tették tönkre a jeladót. Egyre több, Sziklavárosból menekülő dinoszauros haladt el az állomás mellett. Az állomás személyzete ezektől a súlyosan traumatizált menekültektől értesült a fővárosban uralkodó helyzetről: hogy a hangyák aknaszemcséikkel tönkretették a Gondwanai Birodalom minden gépezetét, és megbénították a dinoszaurosok világát.

Az állomás személyzete lelkiismeretes és kötelességtudó dinoszaurosokból állt, ezért folyamatosan próbálták megjavítani a szétszakadt vezetékeket. A feladat azonban lehetetlennek bizonyult: a kábelek nagy része olyan helyen volt, ahová a dinoszaurosok vastag karmai még csak be sem fértek. A pár, szabadon lévő drótnak, amit elértek, folyton kicsúsztak a végei a dinoszaurosok vastag ujjai közül, így nem lehetett összeilleszteni őket.

– Átkozott hangyák! – káromkodott a technikus, és megdörgölte fájó szemét.

A mérnök szeme azonban ebben a pillanatban tágra nyílt: hangyákat pillantott meg, közvetlenül az orra előtt! Apró, talán ha száz főből álló csapat volt, és sietve haladt végig az operátor konzoljának fehér felületén. A hangyák vezetője odakiáltott a dinoszaurosoknak.

– Üdv! Azért jöttünk, hogy segítsünk megjavítani a gépeket! Azért jöttünk, hogy segítsünk összekötni a vezetékeket! Azért jöttünk...

A dinoszaurosok feromonfordítói azonban nem voltak bekapcsolva, így nem

hallották a hangyát. Még ha hallották is volna, mit mond, nem hittek volna neki – ebben a pillanatban teljességgel eluralkodott rajtuk a gyűlölet. Csapkodni kezdtek a konzolon vonuló hangyák felé, és összenyomták őket a karmaikkal, miközben összeszorított fogaik közül morgolódtak.

– Aknaszemcséket telepítettetek? Tönkre akarjátok tenni a gépeinket? – A konzol fehér felületét hamarosan apró, fekete foltok borították: az összenyomott hangyák maradványai.

– Főkonzul asszony, jelentem, a jeladóállomáson dolgozó dinoszaurosok megtámadták a szerelőcsapatot. Szétlapítottak minket a konzolon! – jelentette a szerelőcsapat egyik túlélő tagja Kachikának, aki egy kis fűszál alatt állt, a jeladóállomástól ötven méterre, a Föderáció Főparancsnokságának legtöbb tagjával együtt.

– Küldjenek be egy nagyobb létszámú szerelőcsapatot!

– A fenébe is, hangyák! – kiáltott fel egy dinoszauros-őrszem, aki a jeladóállomás bejárati lépcsőjén őrködött. Kiáltása hallatán több dinoszaurskatonára és a hadnagyuk is kijött az épületből. Látták, hogy seregnyi hangya árad felfelé a lépcsőn, ránézésre négy- vagy ötezer, mintha fekete szaténszőnyeg csúszna feléjük. Pár hangya elszakadt a tömegtől, és csápjait lengetve megindult a dinoszaurosok felé, mintha közölni akarna velük valamit.

– Hozzon valaki egy seprűt! – ordította a dinoszaurosok hadnagya. Egyik katonája azonnal előkerített egy nagy seprűt, a hadnagy pedig kiragadta a kezéből, és pár durva mozdulattal végigsöpört a lépcsőn. A hangyák a levegőbe repültek, akár a porszemek.

– Főkonzul, rá kell jönnünk, hogyan tudunk kommunikálni a jeladóállomáson dolgozó dinoszaurosokkal, hogy elmagyarázzuk, mik a szándékaink! – jelentette ki Joya.

– De hogyan? Nem hallanak minket. Még a fordítókészülékeiket sem kapcsolják be!

– Próbáljuk telefonon! – javasolta egy hangya.

– Már próbáltuk. A dinoszauruszok teljes kommunikációs rendszere leállt. Teljesen lecsatlakozott a Föderáció telefonhálózatáról. Nem tudjuk elérni őket!

– Önöknek mindannyiójuknak ismerniük kell a hangyanép egyik ősi módszerét – szólt közbe Jolie. – A régmúlt időkben, még a gőzgépek kora előtt őseink úgy kommunikáltak a dinoszauruszokkal, hogy különféle alakzatokba álltak, és írásjeleket formáztak.

Kachika felsóhajtott.

– Mi értelme van annak, hogy ezt most közölte velünk? Már senki nem emlékszik ennek a módszernek az alkalmazására.

– De igen. A jelenleg a parancsnokságom alatt álló egységet kiképezték arra, hogy írásjeleket formázzanak. Mikor megszerveztem a kiképzésnek ezt a részét, azt akartam, hogy a katonák emlékezzenek őseik dicsőségére, és megtapasztalják a hangyavilág kollektív szellemiségét. Azt reméltem, az idei katonai parádén meglephetem vele önöket, de most úgy tűnik, gyakorlati haszna is lesz a kiképzésnek.

– Hány katona gyülekezik itt jelenleg?

– Tíz gyalogoszakasz. Összesen nagyjából százötvenezer hangya.

– Hány írásjelet tudnak kialakítani?

– Ez az írásjelek méretétől függ. Ha biztosak akarunk lenni benne, hogy a dinoszauruszok messziről is el tudják olvasni őket, akkor azt mondanám, legfeljebb egytucatnyit.

– Rendben. – Kachika egy pillanatig gondolkodott. – Írjuk ki a következő mondatokat: „A jeladójukat jöttünk megjavítani. Megmentheti a világot.”

– Ez nem magyaráz meg semmit – mormogta Joya.

– Van más választásunk? Már ez is túl sok írásjel! Meg kell próbálnunk. Több a semminél.

– Visszajöttek a hangyák! És ezúttal rengetegen vannak!

A jeladóállomás ajtaja előtt álló dinoszauruszkatonák nézték, ahogy a hangyafalanx feljűk masírozik. A falanx egy nagyjából három- vagy négyméteres négyzetet tett ki, és az egyenetlen talajon úgy hullámozott végig, mint egy szélfúttá fekete zászló.

– Azért jönnek, hogy megtámadjanak?

– Nem úgy tűnik. Különös alakzatban közelednek.

Mikor a hangyaalakzat közelebb ért, egy éles szemű dinoszaurusz felkiáltott:

– Mi a... Azok ott írásjelek!

Egy másik dinoszaurusz akadozva felolvasta:

– A... jeladójukat... jöttünk... megjavítani... megmentheti... a... világot.

– Hallottam róla, hogy a régmúlt időkben a hangyák így kommunikáltak az őseinkkel. Most pedig a saját szememmel látom! – kiáltott fel egy dinoszaurusz.

– Ostobaság! – A hadnagy megvillantotta a karmát. – Ne dőljenek be a trükkjeiknek! Hozzanak pár lavór forró vizet a vízmelegítőből!

– Hadnagy úr... – kezdte egy őrmester óvatosan –, nem gondolja, hogy beszélünk kellene velük? Lehet, hogy tényleg azért jöttek, hogy megjavítsák a jeladót. Különben is, odabenn a mérnöknek és a többieknek igen nagy szüksége lenne a segítségre.

A dinoszauruszkatonák mind egyszerre kezdtek beszélni.

– Milyen különös állítás! Hogyan menthetné meg ez a jeladó a világot?

– Kinek a világát? A miénket vagy az övékét?

– A jelnek, amit ez a jeladó kiad, nagyon fontosnak kell lennie.

– Igaz; máskülönben miért személyesen a császár adná ki mindennap a parancsot

a kiküldésére?

– Idióták! – mordult fel a hadnagy. – Még most is képesek megbízni a hangyákban? A mi hiszékenységünk tette lehetővé számukra, hogy elpusztítsák a birodalmat! Ezek az áruló kis dögök a Föld legalávalóbb teremtményei; még egyszer nem fogjuk hagyni, hogy a bolondját járassák velünk! Hozzák gyorsan azt a forró vizet!

A dinoszauruszkatonáknak nem telt sok időbe, míg visszatértek az öt nagy lavór forró vízzel. Kezükből a lavórokkal sorban közeledtek a hangyaalakzat felé, majd egyszerre rájuk öntötték a forró vizet. Az égetően forró víz szétfröcskölt minden irányba, nyomában gőzfelhő emelkedett fel. A földön olvasható szöveg fekete sora elmosódott, a hangyák több mint fele élve elégett.

– A dinoszauruszokkal lehetetlen kommunikálni – mondta Kachika, míg a távolban felemelkedő gőzfelhőt figyelte. – Egyetlen lehetőségünk maradt: erővel elfoglalni a jeladóállomást. Akkor megjavíthatjuk a felszerelést, és kiküldhetjük a jelet mi magunk.

– Hangyák, amint erővel foglalják el a dinoszauruszok egyik létesítményét? – Jolie úgy nézett Kachikára, mintha nem ismerné fel. – Katonai szemmel nézve ez örültség!

– Nem tehetünk róla. Ez egy örült világ. Ez az épület viszonylag kicsi, és elszigetelt; nem fog erősítést kapni, legalábbis egy rövid ideig. Ha akkora sereget gyűjtünk össze, amekkorát csak bírunk, akkor lehetséges, hogy elfoglaljuk.

– Mi az ott a távolban? Mintha a hangyák egyik szuperjárója lenne!

Az őrszem kiáltását hallván a hadnagy felemelte a távcsövét, és pásztázni kezdte a messzi pusztaságot, majd megpillantotta a mozgásban lévő, fekete objektumok hosszú sorát. Közelebről megnézve az őrszem gyanúja megerősítést nyert.

A hangyák legtöbb járműve igen kicsi volt, de a katonaság különleges igényeit kielégítendő kifejlesztettek néhány viszonylag nagy szállító járművet, amit

szuperjárónak neveztek el. Ezek a járművek nagyjából akkorák voltak, mint a mi kerékpáros riksáink, a hangyák szemszögéből nézve azonban gigantikusnak számítottak, nagyjából akkorának, mint a mi szemszögünkből egy tízezer tonnás teherhajó. A szuperjáróknak nem volt kerekük, hat mechanikus lábon közlekedtek, akár a hangyák, így nehéz terepen is könnyedén és gyorsan haladtak. Minden egyes szuperjárón több tízezer hangya fért el.

– Nyissanak tüzet azokra a szuperjárókra! – parancsolta a hadnagy, a dinoszaurszkatónak pedig egyetlen könnyű géppuskájukkal lőni kezdték a távoli szuperjárókat. Porfelhők kavarodtak fel, ahol a golyók a földre csapódtak. A konvoj elején haladó szuperjáró egyik első lábát eltalálták, és a jármű összecsuklott, öt ép lába kapálózni kezdett a levegőben. Törzsének egy nyílásán számtalan fekete golyó gurult ki, mindegyik nagyjából akkora, mint a mi futballlabdáink, de mind teljes egészében hangyákból állt. Amint földet értek, a fekete labdák szétperegtek, mint az instant kávé szemcséi a vízben. Két másik járó is találat ért, és összecsuklottak, de a belső terükbe bejutó golyók nagyon kevés hangyát öltek meg, bentről pedig további, nyüzsgő hangyakupacok gurultak ki.

– Bár tüzérségi fegyvereink lennének! – morogta egy dinoszaurszkatona.

– Pár kézigránát is megoldaná a problémát.

– Egy lángszóró lenne a legjobb.

– Elég! Hagyják abba a pofázást, és számolják össze a járókat! – A hadnagy leeresztette távcsövét, és előremutatott.

– Te jó ég! Legalább két- vagy háromszázan vannak!

– Lefogadom, hogy az összes, Gondwanán állomásozó hangyajáró errefelé tart.

– Ami azt jelenti, hogy több mint egymillió hangyát küldtek ide! – jelentette ki a hadnagy. – Egyértelmű: a hangyák meg akarják rohamozni a jeladóállomást!

– Hadnagy úr! Siessünk oda, és törjük össze ezeknek a dögöknek a járműveit!

– Hiába tennénk. A puskáink és a gépfegyvereink semmit nem érnek ellenük.

– Még van a generátorhoz használt gázolajból. Égessük porrá őket!

A hadnagy higgadtan rázta meg a fejét.

– Ahhoz nincs elég gázolajunk, hogy mindannyiukat elpusztítsuk. Elsődleges feladatunk a jeladóállomás védelme. Elmondom, mit tegyünk.

– Főkonzul asszony, marsall asszony, a légierőnk felderítő repülőgépei jelentik, hogy a dinoszauruszok két árkot ásnak a jeladóállomás köré, és a közeli patak vizét a külső árokba vezetik. Emellett előgurítottak több nagy gázolajos hordót, és a belső árokba gázolajat töltenek!

– Kezdjék meg a támadást, azonnal!

A hangyák sűrű, fekete tömegben tartottak a jeladóállomás felé, mint az árnyék, amit egy felhő vetett a földre. A látvány rémületet keltett az állomás dinoszauruszaiban. Mikor az előőrs elért az első, vízzel teli árokig, a frontvonal hangyái nem álltak meg, hanem egyenesen bemásztak a vízbe. A mögöttük lévő hangyák bajtársaik testére léptek, és kicsivel messzebb jutottak a vízben. A vízfelszínen hamarosan vastag fekete réteg alakult ki, ami gyorsan terjedt a belső part felé. A dinoszauruszkatonák szorosan záródó sisakot húztak a fejükre, megakadályozandó, hogy a hangyák a testükbe hatoljanak. Lapátszámra szórták a hangyákra a földet, lavórszámra öntötték rájuk a forró vizet a belső partról, de mindhiába: a fekete hangyaréteg nemsokára a víz teljes felszínét elborította, és a hangyák fekete áradatként vonultak át rajta. A dinoszauruszok kénytelenek voltak visszavonulni a második árok mögé, majd meggyújtották maguk mögött a gázolajat. A jeladóállomás körül tomboló lángok gyűrűje lobbant fel.

A hangyák elértek az égő árokig, majd egymásra halmozódtak, mint egy élő gátfal. A dinoszauruszok lőni kezdtek rájuk, a golyók azonban némán tűntek el a hangyák halmában, mintha egy fekete homokdűne nyelte volna el őket. Köveket is dobtak rájuk, amelyek tompa puffanással csapódtak a gátfalba, de a lyukak, amelyeket ütöttek rajta, gyorsan ismét megteltek hangyával. A gát egyre magasabbra és magasabbra emelkedett, és több mint két méter magas falat alkotott az égő árok külső partján. Ezután az egész fal elkezdett az égő árok felé haladni, felszíne reszketett a lángokban, mint egy tintafekete óriáskígyó. A lángok megperzselték a falat, ami parázslani kezdett, a levegő pedig megtelt a füst csípős szagával. A fal felszínéről hangyák égett teste pergett le az árokba, és a lángok különös, zöldes árnyalatot kaptak tőlük az árok külső peremén;

folyamatosan érkezett azonban a hangyák újabb és újabb rétege, hogy pótolják elesett bajtársaikat, és a fal továbbra is stabilan állt az égő árok peremén. Ezután a fekete gömbök átgördültek a fal tetején. Némelyiket elnyelte a tűz, a többségük azonban elérte az árok túloldalát, a lendület átsodorta őket a lángok fölé. Ahogy áthaladtak a pokoli tűzvészen, a gömbök külső rétege elégett és elszenesedett, a hangyák azonban szorosan egymásba kapaszkodtak, és égett héjat alkottak, ami megvédte a gömb belsejében lévő bajtársaikat. Alig pár pillanat alatt több ezer gömb kelt át az árok túloldalára. Égett héjuk kettévált, és a gömbök széthullottak, hangyák egész seregévé, akik aztán felsiettek a jeladóállomás lépcsőjén.

A dinoszauruszörök idegei felmondták a szolgálatot. Annak ellenére, hogy a hadnagy megpróbálta megállítani őket, kirohantak az ajtón, az épület hátulja felé, és menekülni kezdtek az egyetlen úton, ami még nem telt meg teljesen hangyákkal. Hangyák áradtak be a jeladóállomás földszintjére, majd fel, a lépcsőn, az irányítóhelyiségbe. További hangyaszakaszok kapaszkodtak fel a külső falakon, és özönlöttek be az ablakokon; az épület alsó szintjének fala teljesen elfeketedett tőlük.

Az irányítóhelyiségben hat dinoszaurusz maradt: a hadnagy, a mérnök, a technikus és a három operátor. Rémülten nézték, ahogy a hangyák bemásznak az ajtón, az ablakokon, valamint minden résen és repedésen. Olyan volt, mintha az épület elmerült volna a hangyák tengerében, és annak fekete vize minden létező nyíláson beáramlott volna. Az ablakon kinézve döbbenek csak rá igazán, mennyire helytálló ez a hasonlat: ameddig csak a szem ellátott, a földet hangyák borították, és a jeladóállomás magányos szigetnek tűnt a tengerben. A hangyák rövid idő alatt elfoglalták az irányítóhelyiség padlójának legnagyobb részét, csak egy kört hagytak szabadon az irányítókonzol előtt, hogy a hat dinoszaurusz odaállhasson. A mérnök sietve előkapott egy fordítókészüléket. Amint bekapcsolta, azonnal egy hangot hallott:

– A Hangya Föderáció főkonzulja vagyok. Nincs időnk mindent részletesen elmagyarázni. Csak annyit kell tudniuk, hogy ha ez a jeladóállomás nem adja le a jelet tíz percen belül, a Föld megsemmisül.

A mérnök az öt körülvevő hangyák fekete tömegére nézett. Követte a fordítókészülék irányjelzőjét, és három hangyát pillantott meg az irányítókonzol tetején. A hang, ami az imént beszélt hozzá, az egyikükhöz tartozott. A mérnök a fejét rázta a három hangya felé.

– A jeladó meghibásodott.

– A technikusaink már összekötötték a vezetékeket, és megjavították a gépet. Kérem, azonnal kezdje meg az adást!

A mérnök ismét megrázta a fejét.

– Nincs áram.

– Nincs tartalék generátoruk?

– Van, de azóta a gázolajjal működő generátort használjuk, hogy az áramszolgáltatás megszűnt, és mostanra elfogyott a gázolaj. Ami megmaradt, azt mind a kinti árokba öntöttük, és felgyújtottuk.

– Mind elfogyott?

A hadnagy vette át a szót:

– Az utolsó cseppig. Akkor csak az állomás védelmére koncentráltunk. Még a generátor tartályában lévő maradékot is felhasználtuk.

– Akkor menjenek ki, és gyűjtsék össze, ami az árokban maradt!

A hadnagy kinézett, és látta, hogy az árokban kezdenek kialakulni a lángok. Kinyitott egy szekrényt az irányítókonzolon, és elővett egy kis fémvödröt. A hangyák utat nyitottak neki az ajtóig. A hadnagy kilépett az ajtón, majd visszanézett.

– Tíz perc múlva tényleg vége a világnak?

Kachika válasza tisztán érthető volt a fordítókészüléken át:

– Igen, ha nem küldik ki a jelet!

A hadnagy megfordult, és lement a lépcsőn. Hamarosan visszatért, és a földre tette a vödröt. Kachika, Jolie és Joya a konzol szélére másztak, és lenéztek. A vödörben nem volt gázolaj, csak erős olajszagot árasztó, félvödörnyi sár, amibe számtalan hangya égett teteme keveredett.

– Az árokban lévő összes gázolaj elégett – jelentette ki a hadnagy.

Kachika kinézett az ablakon, és látta, hogy odakint kialudt a tűz, ami megerősítette, amit a hadnagy mondott. A főkonzul Jolie-hoz fordult.

– Mennyi idő maradt a visszaszámlálásból?

Jolie anélkül válaszolt, hogy levette volna tekintetét az óráról.

– Öt perc és harminc másodperc, főkonzul asszony.

– Az előbb telefonhívást kaptam. Laurázsiái csapatainkat legyőzték. Mikor megtámadták a másik jeladóállomást, az őrködő dinoszaurosok felrobbantották. A Fényes Hold-ra nem lehet kiküldeni a megszakítójelet. Öt percen belül felrobban.

– Ugyanez vár a Tenger Császárá-ra, főkonzul asszony – felelte Jolie nyugodt hangon. – Minden elveszett.

A dinoszaurosok egyetlen szót sem értettek abból, amit a Hangya Föderáció három vezetője mondott.

– Tudunk szerezni némi gázolajat a környékről – ajánlotta fel a mérnök. – Van egy falu, innen úgy öt kilométerre. A főút le van zárva, így gyalog kell mennünk, de ha gyorsak vagyunk, húsz perc alatt visszaérünk.

Kachika erőtlenül intett csápjaival.

– Menjenek, mindannyian. Menjenek, amerre akarnak!

Miközben a hat dinoszauros sorban távozott a helyiségből, a mérnök megállt a küszöbön, és megismételte a hadnagy korábbi kérdését:

– Igaz, hogy pár percen belül elpusztul a világ?

A Hangya Föderáció főkonzulja olyan pillantást vetett rá, ami egy mosollyal is felért.

– Uram, egy napon minden elpusztul.

– Na, most először hallok hangyát ilyen filozofikus hangnemben beszélni – jegyezte meg a mérnök, majd megfordult és távozott.

Kachika visszamászott az irányítókonzol szélére, és az odalent, a padlón gyülekező hangyacsapatok sötét tömegéhez szólt:

– Gyorsan adják tovább az utasításaimat minden egységnek: a jeladóállomás közelében lévő minden hangya azonnal keressen menedéket az állomás alagsorában! A távolabb tartózkodó csapatok keressenek réseket és lyukakat, amelyekben elrejtőzhetnek! A Hangya Föderáció kormánya a következő, végső nyilatkozatot adja ki állampolgárainak: elérkezett a világ vége. Mindenki mentse magát!

– Főkonzul asszony, marsall asszony, induljunk az alagsorba! – mondta Joya.

– Nem. Menjen gyorsan, doktornő! Mi a létező legsúlyosabb hibát követtük el a civilizáció történelmében. Nincs jogunk élni – felelte Kachika.

– Így van, doktornő – helyeselt Jolie. – Bár az esélyek ön ellen szólnak, remélem, hogy képes lesz megőrizni a civilizáció szikráját.

Joya csápjaival megérintette Kachika és Jolie csápjait, ami a hangyavilágban a legnagyobb tisztelet jele volt. Ezután megfordult, és csatlakozott az irányítóhelyiségből kifelé áramló hangyák tömegéhez.

A hangyacsapatok távozása után az irányítóhelyiségre csend ereszkedett. Kachika elindult az egyik ablak felé, Jolie pedig követte. Mikor a két hangya elért az ablakpárkányig, rendkívüli látvány tárult a szemük elé. Az éjszaka a végéhez közeledett, az égen félhold ragyogott. Hirtelen, egyetlen szempillantásnyi idő alatt a félhold szöge megdőlt – fényének ereje egyre gyorsabban nőtt, míg végül ezüstös ragyogása vakító elektromos ívvé vált, és éles részletességgel világította meg a lenti világot, köztük a sebesen széteszló hangyatömeget.

– Mi volt ez? Fényesebbé vált a nap? – kérdezte Jolie kíváncsian.

– Nem, marsall, ez egy új nap megjelenése volt. A Hold csak visszatükrözi a fényét. Egy nap jelent meg Laurázsia felett, és épp most égeti el az egész földrészt.

– Akkor bármelyik pillanatban megjelenhet Gondwana napja is.

– Nem az lesz az, ott?

Nyugaton heves fény villant fel, és elárasztott mindent, amit ért. Mielőtt a hőség elpárologtatta őket, a két hangya vakító napot látott sebesen felemelkedni a nyugati láthatáron – addig duzzadt, amíg el nem takarta az ég felét. A Föld egyetlen pillanat alatt lánggra lobbant. Mivel a tengerpart, ahonnan a robbanás szétáradt, néhány ezer kilométerre volt tőlük, több percbe is beletelt, míg elérte őket a lökéshullám, de addigra a tűz már mindennek véget vetett.

Ez volt a krétakor utolsó napja.

Epilógus

A hosszú éjszaka

Már háromezer éve tartott a tél.

Egy, a szokottnál melegebb nap delén, Gondwana középső részén két hangya mászott ki mélyen fekvő fészkeből a felszínre. A nap homályos fényfoltnak tűnt a komor, felhőkkel teli égbolton, a földet vastag hó- és jégtakaró borította. Helyenként egy-egy kődarab állt ki a hóból, amelytől élesen elütött fekete színével. Messze, a láthatáron a távoli hegyek is fehérek voltak.

Az első hangya megfordult, és szemügyre vett egy óriási csontvázat. A földön mindenfelé hasonló csontvázak heverték, de fehér színüknek köszönhetően beleolvadtak a hóba, és messziről nehéz volt észrevenni őket. Ebből a szögéből nézve azonban a csontok élesen elváltak az égbolt színétől.

– Úgy hallottam, ezt az állatot dinoszaurusznak hívták – jegyezte meg.

A második hangya is megfordult, és az ég felé tornyosuló csontvázra nézett.

– Hallottad azt a legendát a csodák koráról, amit tegnap éjjel meséltek?

– Igen. Azt hallottam, hogy mi, hangyák évezredekkel ezelőtt aranykorunkat éltük.

– Igen, azt mondták, a hangyák akkoriban hatalmas városokban éltek a felszínen, nem pedig föld alatti fészkekben, és nem a királynő tojásaiból keltek ki. Valóban csodás kor lehetett!

– A legenda szerint a hangyák és a dinoszauruszok együtt hozták létre azt a csodás korszakot. A dinoszauruszok ügyetlen végtagjai miatt a hangyák végezték el helyettük az ügyességet igénylő munkát. A hangyáknak ugyanakkor nem volt túl éles az elméjük, ezért a dinoszauruszok találták ki ezeket a csodaszámba menő technológiákat.

– Oly hatalmas gépeket és nagyszerű városokat hoztak létre együtt – isteni hatalmuk volt!

– Te értetted azt, amit a világ pusztulásáról meséltek?

– Nem igazán; elég bonyolultnak tűnt: háború tört ki először a dinoszauruszok világában, aztán a dinoszauruszok és a hangyák közt. – A második hangya elhallgatott. – És utána két nap jelent meg a Földön.

Az első hangya reszketett a hideg szélben.

– Most igen jól jönne egy új nap!

– Nem érted? A két nap borzalmas volt! Mindent felégettek a Földön!

– Akkor most miért van ilyen hideg?

– Ez bonyolult, de azt hiszem, valami ilyesmiről van szó: a két nap megjelenése után egy ideig nagyon forró volt a világ. Azt mondják, a földkéregnek az a része, ami a legközelebb volt ezekhez a napokhoz, meg is olvadt! Aztán a tengerek vize, amit a két nap elpárologtatott, több mint száz éven át esőként hullott vissza, és óriási áradásokat okozott a bolygón. Ezután a por, ami az új napok felrobbanásakor a légkörbe emelkedett, eltakarta a régi nap fényét, és a világ lehűlt, még sokkal hidegebbre, mint amilyen a két nap megjelenése előtt volt, olyan hideggé vált, mint amilyen most. A dinoszauruszok óriásiak voltak, ezért mind elpusztultak ezekben a borzalmas időkben, egyes hangyák azonban túléltek, mert elbújtak a föld alá.

– Vajon képesek lesznek a hangyák valaha is újra létrehozni a csodák korát?

– Tegnap éjjel azt mondták, az lehetetlen. Túl kicsi az agyunk, és csak csoportként tudunk gondolkodni, ezért nem tudunk csodaszámba menő technológiát feltalálni, az ősi technológiák pedig már teljes mértékben feledésbe merültek.

– Igaz. Hallottam, hogy nem is oly régen voltak még hangyák, akik tudtak olvasni. Manapság már egyikünk sem tud. Senki nem képes tanulmányozni a könyveket, amiket az ősidőkben írtak.

– Visszafejlődünk. Ha ez így megy tovább, nemsokára nem leszünk többek apró

rovaroknál, akik semmi máshoz nem értenek, csak a hangyafészkek építéséhez és az élelemszerzéshez.

– És mi a rossz ebben? Az ilyen nehéz időkben boldog, aki semmit nem tud.

– Ez igaz.

Hosszas csend állt be.

– Vajon jön még olyan idő, amikor ismét meleg lesz a világ, és valamelyik másik állatfaj ismét elhozza a csodák korát?

– Lehetséges. De egy ilyen állatnak szerintem nagy agyra és ügyes kezekre lesz szüksége.

– Igen, és nem lehet olyan nagy, mint a dinoszauruszok. Túl sokat ettek. Egy ilyen állatnak nagyon nehéz élete lenne.

– De olyan kicsi sem lehet, mint mi, különben meg az agya nem lenne elég nagy.

– Vajon lesz valaha is ilyen csodálatos állatfaj?

– Szerintem lesz. Az idő végtelen. Előbb-utóbb minden megtörténik, én mondom. Előbb-utóbb minden megtörténik.

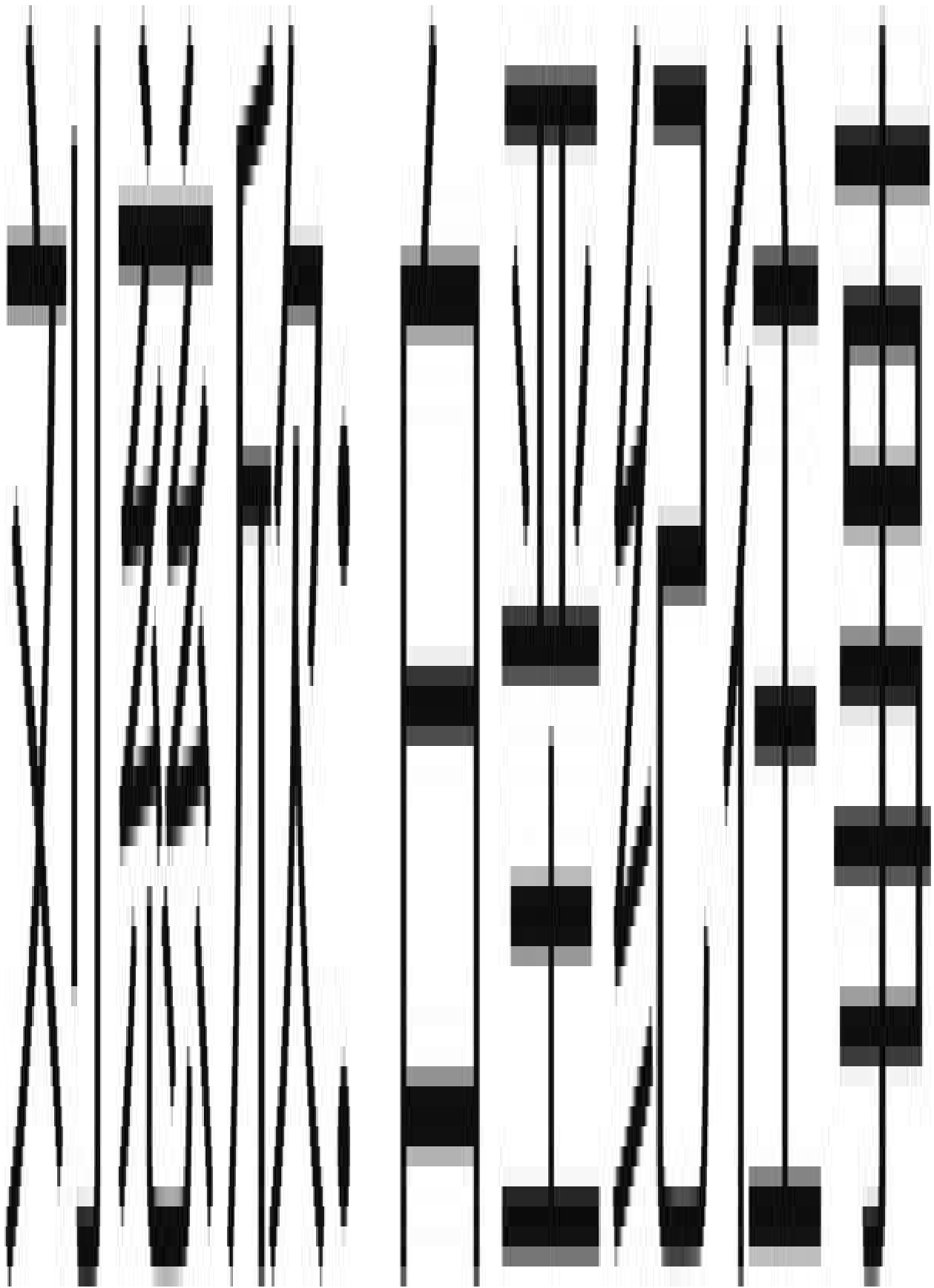
A szerzőtől az Európa Könyvkiadónál megjelent:

A háromtest-probléma

A sötét erdő

A halál vége

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

, Cixin Liu: Of Ants and Dinosaurs, Head of Zeus, 2020.

Copyright © Liu Cixin, 2010

Hungarian translation copyright © 2021 FT Culture (Beijing) Co., Ltd.

Co-published by Chongqing Media & Publishing Co., Ltd.

All Rights Reserved

Hungarian translation © Dranka Anita, 2021

Európa Könyvkiadó, Budapest

Felelős kiadó Kuczogi Szilvia igazgató

Felelős szerkesztő Rácz I. Péter

Kézirat-előkészítő Hack Orsolya

Korrektor Hernád Imre

Művészeti vezető Tabák Miklós

Borítótervező Tabák Miklós

ISBN 978 963 504 557 0 (epub)

ISBN 978 963 504 558 7 (mobi)

www.europakiado.hu

www.facebook.com/europakiado

www.moobius.hu